

QASIM QASIMZADƏ

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

A. F. Axundov adına
Azərbaycan Milli
İctimaiyyət

“AVRASIYA PRESS”

BAKİ-2005

*Bu kitab "Qasım Qasımzadə. Seçilmiş əsərləri" (Bakı, Azər nəşr, 1988)
nəşri əsasında təkrar nəşrə hazırlanmışdır*

Tərtib edən: **Nəriman Qasımoğlu**

Ön sözün müəllifi: **Yaşar Qarayev**

894.3611-dc 21

AZE

Qasımzadə Qasım. Seçilmiş əsərləri. Bakı, "AVRASİYA PRESS",
2005, 280 səh.

Qasım Qasımzadə o şairlər sırasına mənsubdur ki, poeziyası, taleyi və şəxsiyyəti vəhdət təşkil edir. Onun zövq oxşayan şeirlərinin başlıca xüsusiyyəti təbiilik və xəlqilikdir. Hər cür biganəlikdən uzaqlıq, dərmatik narahatlıq duyğusu ilə səciyyələnən Qasım Qasımzadə şeirindəki təbii peyzaj detallı çox sayda obrazlar da mənəvi məzmun daşıyır, yaddaşda cilalanan, ümid və inam ifadə edən rəmzi çalar kəsb edir.

Şairin seçilmiş əsərlərindən ibarət olan bu kitabında gözəlliyə bir səyahət ruhu vardır. Buradakı poetik nümunələrin əsasında tarixlə, təbiətlə şair, yaddaşla vətəndaş arasında ünsiyyətin ibrətli, mənalı məqamları dayanır.

ISBN-9952-421-20-4

© "AVRASİYA PRESS", 2005

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İLHAM ƏLİYEVİN
**"Azərbaycan dilində latın qrafikası
ilə kütləvi nəşrlərin həyata
keçirilməsi haqqında"**
12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı
ilə nəşr olunur və ölkə kitabxanalarına
hədiyyə edilir

POEZİYANIN VƏ ÖMRÜN YAŞI

Qasım Qasımzadənin poeziyası onun şəxsiyyətinə bənzəyir: sətir və kövrək, sakit və çılgın, təbii və məğrur, milli və beynəlmiləl... Qasım Qasımzadə taleyi və şəxsiyyəti vahid təşkil edən şairlər sırasına mənsubdur. İstisnasız, onun bütün yaxşı şeirləri həm zövqü, həm də məsləki eyni vaxtda və eyni dərəcədə oxşayan və ya narahat edən sənət nümunələridir.

Bu şeirləri ən yaxşı xarakterizə edən bir neçə əsas xüsusiyyət haqqında düşünərkən birinci növbədə mənim yadıma təbiilik və xalqilik sözləri düşür. Qasım Qasımzadənin qəhrəmanı hissinin təbiiliyi və əsilliyi ilə güclüdür. Süni və qeyri-təbii heç nə – patetika istisi, ritorika soyuğu bu şeirlərə doğma deyil. Burada pafos da çılpaq şəkildə təzahür etmir. Həyatdan doğulan miniatur süjet, ürəkdan süzülən poetik hiss, detallardan yaranan fərdi ovqat özü təbii şəkildə poetik ideyaya çevrilə bilər.

İkinci tərəfdən, bu şeirlər həmişə millidir, kökə, soya, mənəvi mənşəyə və qaynağa meyilliyi ilə nüfuzludur. Lakin bu saf, həqiqi milliliyin məzmununda da üzvi tərkib mayası məhz bəşəriyyət təşkil edir.

Mən bu poeziyaya xas bir keyfiyyəti də qeyd etmək istədim: sabitliyi! Məhz təbiiliyin, müdrikliyin sabitliyi var bu əsərlərdə. Bu şeirlər hər yeni mərhələdə, hər yeni mövsümdə yenidən dəyişir, lakin onlarda bütün mövsümlərdə dəyişməyən, əbədi və sabit qalan bir cəvhar da vardır: Qasım Qasımzadənin şəri həmişə və hər yerdə təbiətə, sağlığa, mərdliyə inam və etibar poeziyası olaraq qalır. Onların hamısının əsasında təbiətə, tarixə, şairə, yaddaşla vətəndaş arasında ünsiyyətin ən ibarətli və mənalı məqamları dayanır.

Qasım Qasımzadə bir beytində vəd edir ki, bir gün buxar olub qalxsam göylərə, qətrə olub yenidən yerə qayıdacaq və əməl çiçəyi kimi torpaqda bitəcəyəm. Bu mücərrəd bir bəyanat və yalnız gələcəyə aid nəzəri deklarasiya deyil. Qasım Qasımzadə bu bəyanata hər şerində yenidən əməl edir. Onun hər şəri işıq olub səmaya, ulduza qalxan və əməl çiçəyi kimi yenidən torpağa qayıdan şair ruhunun və şair cisminin zərresindən başqa bir şey deyil. Məhz şair ürəyi burada işıq olub səmada yanır və poetik bənövşə kimi torpaqda bitir... Salxım budağını əyən söyüd də, məğrur başını buluda dayayan palıd da bu şeirlərə eyni bir Vətən məhəbbətinin nəqarəti kimi daxil olur. Taxıl ətri ilə səma genişliyi, həyatiliklə ucalıq arasında vahidlik, o, bəlkə də elə bu yolla nail olur...

Və bəlkə elə buna görə onun mövzuları ənənəvi tənqid sxemlərinə, tərfalet kənd və şəhər bölgüsünə sığışmır: o, bütünlükdə Azərbaycanı ovcunun içi kimi görür, onu "bənövşə yarpağına" bənzədir və şeirlərini də ürək qanı

ilə bənövşə yarpağına yazır! Onun şeirlərini Azərbaycan haqqında yazılmış ən yaxşı şeirlər sırasına daxil etməyə haqq verən də budur...

Fəal həyat mövqeyinə, vətəndaşlıq pafosuna şair çılpaq deklarativ yolla, süni şəkildə yox, məhz sənətin və sənətkarlığın kamilliyinə can atmaq, birbaşa oxucu ürəyinə, idrakına nüfuz və təsir etmək yolu ilə nail olmağa çalışır.

Qasım Qasımzadə şerinin bu xüsusiyyətini vaxtilə hələ məşhur özbək yazıçısı Qafur Qulam deyərkən sezməmiş və tamamilə doğru yazmışdı ki, bu şeirlər "hər cür biganəlikdən uzaqlıq, dramatik narahatlıq duyğusu ilə səciyyələnir". "Rədd olsun laqeydlilik" – Qasımzadə özünün bu devizinə həmişə sadıqdır, deyir, kitab görə elə yazıla ki, "oxucu tərk etməyəcək". Çox gözəl deyilib və Qasımzadə özünün bu prinsipinə həmişə sadıqdır.

Qasım Qasımzadənin şerində taxıl, torpaq, bulaq, zirvə, bənövşə, dağ kimi hər şeydən əvvəl, təbii peyzaj detalları olan obrazlar çoxdur. Lakin onlar həm də mənəvi məzmun daşıyır, yaddaşda cəlilənən, xəyalda, mənəviyyatda predmetləşən, vüsət və ucalıq, təmkin və daxili əminlik, ümid və inam ifadə edən rəmzi çalar kəsb edir. Dağ – bu obrazlar arasında xüsusilə seçilir. Qasımzadə lirikası ilk dəfə dağlarda dil açıb və öz dağ mənşəyinə, dağ xislətinə və təbiətinə sadıqlığı həmişə qoruyub saxlayıb. Odur ki, Qasım Qasımzadə dağda mənəvi mənşəyə bağlılığı, rəmzi müdriklik çalarını ifadə edir. Həyatın hər fəslində şair dağlarla görüşə yenidən gedir, vüqarla və namusla yaşanan ömürdən, doğma torpağa oğul məhəbbətindən şair hesabatı verir. Qasım Qasımzadənin bütün şeirləri belə bir vahid hesabatın poetik sənədləridir.

Qasım Qasımzadə dünya, həyat və insan barədə öz poetik duyğular və düşüncələr aləmi olan şairdir. Onun həyat və ömür düşüncələrini, şübhəsiz, bütünlüklə şeirləri hamısı birlikdə ifadə edir, lakin bu düşüncələrin, xüsusilə qabarıq ifadə olunduğu şair "İnsan min il yaşadı" şeridir.

Sevinc və kədər, xeyir və şər, mərdlik və rüya rəngləri burada qərribə ahəng, vahidlik, nizam və səmən təşkil edir. Şairə görə, ömrün qövsi-qüzəhi bu rənglərdən ibarətdir. Bu rənglərin təzadlı, dramatik mürekkəbliyi insanı min il yaşamağa qoymur. Lakin bu rənglərsiz min il yaşamaq da mənasız olardı. Şeirdəki sərbəst düşüncələrə daxili vahidlik verən bu fəlsəfi ideyaya ancaq onu əlavə etmək olar ki, insanı min il yaşamağa qoymayan səbəblər – əxlaqi həssaslıq və özgə dərdinə həmdərdlik duyğusu, qədir-qiymət, narahatlıq və cavabdehlik hissi, onlara sərf olunan ömür və ürək işığı şairin, sənətkarın min il yaşamasının şərti və səbəbi olur!..

Qasım Qasımzadənin bütün kitablarında gözəlliyə bir səyahət ruhu vardır. Gözəllik qarşısında estetik həyəcan onun şeirlərinin zahirən sakit və müdrik, formaca sadə və xalqı qatı altında özünü aydan hiss etdirir. Belə təmkinli şeirlərdə o heç yana tələsmir; ana təbiəti seyrə çıxır, dar meşə cığırı ilə sakit-sakit dünyaya və gözəlliyə heyran-heyran addımlayır.

Görünə bilər ki, şairin bütün şeirlərində əxlaqi və estetik ideal – gözəllikdir. Lakin burada gözəllikdən də yüksəkdə dayanan bir hiss var: insanilik! “Bir şələle var idi” şəri məhz insaniliyə qurban verilən gözəlliyin tərənnümüdür. Şair uçmaq üçün himə bend olan heybətli qayaya bir girvənkəlik daş çırpır. Qaya çiynindən tökülən füsunkar şələlə ilə uçulub yox olur:

Xilas oldu bir insan,
Bir gözəllik azaldı
Vətənimin qoynundan...

Şairin təsadüfən atdığı başqa bir daş isə uşağa deyir və zərbədən körpənin alnında iz qalır. Zaman daşın izini körpənin alnından silir, fəqət həssaslığın izini şairin qəlbindən silə bilmir:

Yox, o çapıq itməmiş,
Onun gizli yeri var –
Mən öləndə yarsanız
Ürəyimdən tapılar.

Şairənə humanizmə və insaniliyə daha bir nümunə: şəhərə gələn və ali məktəbə yenice imtahan verən qızdan atasının ölüm xəbərini gizlədirlər. Niyə?

İllərlə atasız qalacaq o qız
Bir gün də atalı yaşasın, dedik.

İnsani kövrəkliyi poetik təzadla, gözlənilməz detallarda açan misralar, xüsusilə təsirlidir. Xəstəlik yatağına düşmüş ömür sirdaşına şairin etdiyi əhdə və etirafda bu təzad nə qədər təbiidir:

Həç nə istəmirəm, qayıtsın geri
Səninlə möhnətli çağların mənim.

İztirabla nəşə, məhəbbətlə əzab arasında təzadlı vəhdət, təbii ikilik şairin digər məhəbbət və məişət şeirlərində də var:

Onunla ömr edən dözümlü fildir,
Onsuz yaşamaqsa... mümkün deyildir.

Zerif, işıqlı hüznə aşılaraq ovqatla fəlsəfi nikbinlik arasında körpünü isə biz onun Sevil Qazıyevaya, Məsud Əlioğlu, Vaqif İbrahimə yazdığı ithaf elegiyalarında görürük.

Ümumiyyətlə, Qasım Qasımzadə heç zaman məhdud, berrəngli, empirik təsvir və tərənnüm şairi olmayıb, həyatın faciə və təzadları onu həmişə narahat

edib. Ayrılıq, ağrı, ölüm motivləri ilə bağlı şeirlərdə bu özünü xüsusilə qabarıq şəkildə göstərir. Poetik təzad və körpü burada artıq iztirabla, ağrı ilə mənəvi və romantik bir ölməzlik ideali arasındadır. Belə ki, müəllif öz şair-ata məhəbbətinin əbədiyyətini də, oğlunun mənəvi diriliyini də poeziyada axtarır, bir ata kimi əbədi itirdiyi Fəxrəddini məhz bir şair kimi yenidən həyata, poeziyaya və əbədiyyətə qaytarır. Vaxtsız oğul müsibəti üçün ölüm-dən intiqamı şair belə alır!

Yox, bu şeirlər baş daşına yazılan epitafiya deyil, fəxri obeliskə həkk olunan məhəbbət etirafına, məşəl önündə oxunan rekviyə daha çox oxşayır. Onlarda Fəxrəddinin ölümünə yas yox, doğumuna, dünyaya gəlişinə təşəkkür və tərəne daha güclüdür:

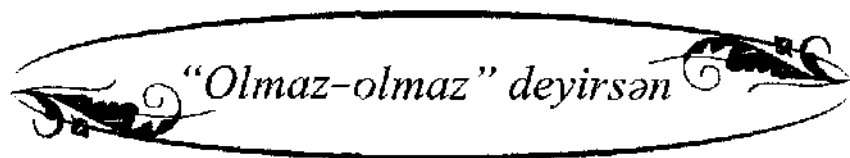
Bizi bizziz sən yaşatdın.
Əbədiyyət qucağına
Nəçə-nəçə nəsil atdın.
Sağ ol, mənim taleyi kəm,
Həmişə şux, cavan balam!
Ayağına oylıram,
Bu dünyaya gəlişinə minnətdaram...

Bu ağırlı, fəqət müdrik və nikbin tragik zirvədən şair “oğluma” silsiləsinə yenidən qayıdır, onlardakı ayrılıq və həsrət motivlərinə əlavə əxlaqi notlar əsərlər, həyatın və taleyin dərslərinə verilən bədii fəlsəfi mənənin dərinlik və vüsət ölçülərini böyütmək istəyir...

Qasım Qasımzadənin bir sıra şeir kitabları rus dilində (Moskvada və Bakıda) nəşr olunmuşdur. Ən yaxşı əsərləri şərq Avropa və türk xalqlarının, eləcə də ərəb, ingilis, fransız xalqlarının dillərinə tərcümə edilmiş, Polşada, Bolqarıstanda, Türkiyədə, İraqda çapdan çıxmışdır.

Biz yuxarıda Qasım Qasımzadənin “İnsan min il yaşardı” şerini xatırlatdıq və qeyd etdik ki, insanın min il yaşamamasının səbəbləri şairin, sənətkarın min il yaşamasını şərtləndirən amillə çevrilir. Bu mənada min il sənət ömrünü haqq etmiş olur şair Qasım Qasımzadə.

Yaqar Qarayev

* * *

İlk məhəbbət dedim, budur son andım.
Kölgətek arxanca gəzib dolandım,
Nə sən xəbər tutdun, nə mən söylədim,
Alovsuz, tüstüsüz oduna yandım.

MƏHƏBBƏTİN ALOVU

(Mahnı. Musiqisi Xəyyam Mirzəzadəninindir)

Dindirirəm dinməyirsən,
Bir kəlmə də danışmırsan.
Su tökürəm sönməyirsən,
Od vuturam alışmırsan.

İçin-için yanan ocaq
Alovlansın gərək bir gün.
Qönçələyir hər il budaq
Təzə güllər açmaq üçün.

Sən deyirsən bu sevdadan
Düşməsin bir kimso duyuyq...
Mən deyirəm sevən insan
Ötüb keçməz soyuq-soyuq.

Əhdimizi biz dansaq da,
Küsülütək dolansaq da,
Gizli saxlar könül çətin
Alovunu məhəbbətin.

İNSAN – ALOV

Səni gördüm...
görməmişdim binadan
şaqlıq-şaqlıq söz danışan alovu.
Səni gördüm...
görməmişdim birçə an
sükut içrə qəfil coşan alovu.

Görməmişdim arzuları gül edən,
görməmişdim murazları kül edən
gah ağıllı, gah da çaşan alovu.
Səni gördüm...
Heyrət etdim bəşərə –
Necə olub od salmayıb şəhərə
baxışının çaytək daşan alovu.

Heyrət etdim – nə əcəb sən keçdikcə
çatır-çatır alışmayıb bağ, küçə?!
Səni gördüm...
Gördüm aman, gördüm mən
ətrafına qor çileyib su səpən
möcüzəni –
insanlaşan alovu.

HƏSRƏTLİYƏM

Bir ağır yük daşıyıram,
Möhnətliyəm, möhnətliyəm.
Sənlə sənsiz yaşayıram,
Həsrətliyəm, həsrətliyəm.

Yenə yağır tənə daşı,
Hədəf olur bağrım başı.
Haçan görsem o göz-qası
Heyrətliyəm, heyrətliyəm.

Ağladırсан gildir-gildir,
Birce yol da güldür-güldür!
Özün söylət, özün dindir,
Söhbətliyem, söhbətliyem.

Ürək çəkən intizarı
Çəkə bilməz yük qatarı.
Qismətimdir eşqin varı –
Sərvətliyem, sərvətliyem.

Qəm əlindən qəlbim diltəng,
Qapınızda dursa pələng
Gələsiyəm, qoca filtək –
Cürətliyem, cürətliyem.

BİLƏYDİ KAŞ...

Dedi: "Gəlləm, gözle məni",
Gələydi kaş, gələydi kaş.
Aradakı gözləməni
Siləydi kaş, siləydi kaş.

Onsuz ürək olmur aram,
Onsuz havam-suyum haram.
Onsuz necə darıxıram
Biləydi kaş, biləydi kaş.

Gözləməkdən gəldim cana,
Alovlana-alovlana
Mətləbimi deyə onə
Güləydi kaş, güləydi kaş.

Günah, nöqsan sevəndəmi?
Çəkilməzdir sevda qəmi.
Rədd cavabı alan kimi
Öləydim kaş, öləydim kaş...

"OLMAZ, OLMAZ!" DEYİRSƏN

(Mahnı. Musiqisi Zöhrab Abdullayevindir)

Sahil sakit... çəkilibdir ayaqlar,
Coşan dalğa qayaıarı qucaqlar.
Deyəndə ki, gəl qayıqla üzək, yar,
Çatıb qara qaşlarını nədən sən:
– Olmaz, olmaz! – deyirsən.

Ay ucalır... gecə olur tən yarı,
Əynin nazik, əsir dəniz rüzgarı,
Üşüyürsən, bir yaxına gəl bəri,
Qəzəbdənmi alovdan don geyirsən:
– Olmaz, olmaz! – deyirsən.

Sübh şəfəqə boyayanda aləmi,
Töküləndə çiçəklərin şəbnəmi,
Deyəndə ki, çatdı ayrılıq dəmi,
Buraxmayıb əllərimi nədən sən:
– Olmaz, olmaz! – deyirsən.

EŞQİMİN NÖVRAĞI

(Mahnı. Musiqisi Hacıbaba Hüseynovundur)

Könlüm düşdü diyar-diyar
Bir kökliyin soracağına,
Ha yalvardım, o qonmadı
Məhəbbətin budağına.

Meyl etmədim bir gözələ,
Sədaqətim düşdü dile.
Mən and içdim ildən-ilə
İlk eşqimin növrağına.

Bir gün yenə onu gördüm,
Dilə gəldi həmin dərdim.
Bir dəstə gül-çiçək verdim,
O, almadı qucağına.

Əllərimdə gülüm soldu,
Rıqqətimdən gözüüm doldu.
Sınəm başı hədəf oldu
O dilbərin bu dağına.

Sanma könül sınısıdır,
Kərəm olub yanasıdır.
O, körpəmin anasıdır,
Vurulmuşam bu çağına.

QONŞU OLMAQ İSTƏMİRƏM

(Mahnı. Musiqisi Telman Hacıyevindir)

Axşam... tarla yolu... bir qız, bir oğlan;
Sarmış hər birini yenə həyəcan...
– Fırəngiz, ver kətmənini götürüm.
– Sağ ol!
– Səni evinizə ötürüm?
– Bu nə sözdür, qapı bir ki, qonşuyuq?!
– Olarmı bəs qonşu bu qədər soyuq?
Qız düşünüb gedir dərin xəyala,
Cavab gəzir qəlbindəki suala...
Oğlan duyur, alovuyla yandığı
Məhəbbəti söyləməyin çağıdır.
Gözlərində eşqi gülən o qızın
Axşam yeli saçlarını dağıdır.
Oğlan isə yığışdırıb özünü,
Söyləyir bir mahnı kimi sözünü:

Oğlan:

Qonşuluğun hər cövrünə dayandıq,
Bir sevindik, arzumuzu bir andıq.
Biz həmişə şad, mehriban dolandıq.
Açıq deyim, daha bu ildən belə
Qonşu olmaq istəmirəm səninlə!

Qız:

Sən çaşdırdın, oğlan, mənim fikrimi,
Ən yaxın bir qohum kimi, dost kimi,
Kənd bilir ki, biz olmuşuq səmimi,
Hardan əsdi indi soyuq bir külək?
Utanma, aç sən bu sirri de görək!

Oğlan:

Nə zaman ki, baxışımız öpüşür,
Ürəyimə alov düşür, od düşür.
Ömrümüz şən, günlər tez-tez ötüşür.
Bir arzum var, coşub gəlir o dilo:
“Qonşu olmaq istəmirəm səninlə”.

Qız:

Batan günəş bax gör necə saralır,
Axşam düşür, ağ tarlalar qaralır.
Gəl tələsək, vaxtımız da daralır...
Atalardan qalma belə məsəl var:
“Qonşun pisdır, birdəfəlik köç qurtar!”

Oğlan:

Yox başımda köçüb getmək havası,
Məhəbbətsiz varmı ömrün səfası?
Müxtəsəri, budur sözün qızası:
Köç bizə gəl, quraq təzə ailə,
Qonşu olmaq istəmirəm səninlə!

CAVABINDAN QORXURAM

Səhər-axşam biz işə,
Evə qoşa gedirik.
Qaç-a-qaça yanaşı
Avtobusa yetirik.

Addımının ahəngi –
Ürəyimin vurğusu.
Bu doğmalıq nədəndir?
Heç bilmirəm doğrusu.

Nə adını bilirəm,
Nə əslinə bələdəm,
Yuxuda da dalınca
Gəzirəm qədəm-qədəm.

Nəfəsinin ətrini
Dağ yelitek uduram,
Əsə-əsə gizlicə
Hörüyündən tuturam.

Sən yanımda olanda
Qırpılmayıb gözlərim.
Alışdırır dilimi
Deyiləsi sözlərim.

Baxışında süzüərəm
Cilvələnen aləmi.
Rəssam olmasam da mən
Götürürəm qələmi.

Əllərimi tənəylə
Titrətməyə baxışın,
Yarananda, hiddətlə
Oynamasa göz-qaşın,

O qenirsiz şəklini
Mən əzbərdən çəkərəm –
Seyr etmişəm çöhrəndə
Hər cizgini yüz kərə.

Sənsə bir yol duymadın
Gözündəki eyhamı.
Tanımadın mən adda,
Mən sanda bir adamı.

Hansı sözlə deyilsin
Bəs bu dərdim, həsrətim –
Damladakı günəştek
Aşkar olsun halətim?

Gerek “sevirem...” sözü
Bu məqamda nur saça,
Bu müqəddəs kəlam da
Ucuzlaşıb yamanca.

Azalıbdır əsəri,
Qalmayıbdır kəsəri.
“Sevirem”in mənası
Zarafata dönübdür,
Hərərəti, atəşi
Busələrdə sökübdür.

Hansı sözlə deyilsin
Bəs bu dərdim, həsrətim,
Damladakı günəştek
Aşkar olsun halətim?

Təkrar-təkrar deyərdim:
“Sən varsansa, mən varam!
Sənsiz heçəm, mən heçəm,
Nə günüm var, nə gecəm...” –
Deyərdim bu sözləri,
Cavabından... qorxuram!

NIYƏ BELƏ ŞİRİNSƏN?

(Zarafatyana)

Mən sevmərəm quraqlığı heç zaman,
Yanar çünki susuzluqdan bağ-bostan,
Belə aşkar bir həqiqət var ancaq:
Yay fəslində göy yarpağı solan tağ
Görməyibse əgər bollu yağış, su
Şirin olar gətirdiyi hər yemiş.
Yaxud üzüm üzüb yesən, doğrusu,
Bilməzson ki, bu üzümdür, ya kişmiş.
Bala döner susuz dəyən ilk nübar
Başqa sirrə axtarıram mən açar.
Burda məqsəd nə tağdır, bil, nə tonok.
Şuşalı qız, sirri özün də bilək,
Nədən baldan şirin olur sözlərin,
Nədən xumar-xumar baxan gözlərin
Qara üzüm giləsitək qaralmış,
Baxışın da, elə bil ki, od almış?
Vaqif demiş, ixtilatın qənd-şəkər,
Bir quraqlıq meyvəsisən, müxtəsər.
Şuşada su az tapılır, bəlkə sən
Ona görə bu qədər çox şirinsən.

GİZLİ SEVGİ

Bəzən saatlarla mən düşüncəyə dalıram,
Uzaqlara həsrətlə baxa-baxa qalıram.

Onun günəş camalı xəyalımla öpüşür,
Gizli eşqin çağları bir-bir yadıma düşür.

Bir bahar əyyamıydı, açmışdı lələ, nərgiz,
Meşədə, dar cığırda birdən qabaqlaşdıq biz...

Nəfəsimə toxundu onun otir nəfəsi,
Qanadlandı uçmağa gənclik eşqi, həvəsi.

“Yol ver keçim!” deyincə xumarlandı gözləri,
Mən çəkildim, yox oldu bir anda o şux pəri.

Bu görüş nəzərimdə bir qəribo hal oldu,
O, rəyatek itincə nəşələr mələl oldu.

Sonra aç bilmədim ürəyimi mən ona,
Mən dumduru göl oldum, o uzaq uçan sona.

Gedən zaman qürbətə o, yolda durmuş idi,
Bənövşətək nədənsə boynunu burmuş idi.

Gizli qaldı onun da ürəyinin sirləri,
Görəsən heç anıbmı mənə o gündən bəri?

Yox, bəlkə də bilməyir, söhbət açmadıq ki, biz,
Mən o qızı sevmişəm özündən də xəbərsiz.

Bəzən saatlarca hey düşüncəyə dalıram,
Uzaqlara həsrətlə baxa-baxa qalıram.

Onun günəş camalı xəyalımla öpüşür,
Gizli eşqin çağları bir-bir yadıma düşür...

BİR SEVGİNİN MEYVƏSİ

İki cavan ilk dəfə dayansa da üz-üzə
Köhnə, öziz tanışdı baxışları elə bil.
Ürəklərin şövqünü paylayırdı göz-gözə,
Səhrli bir heyrətlə sükutdaydı dodaq, dil.

Abşeronda süslənib qönçələnən o qızın
Gözü qara şamitək, söz-söhbəti şirindi.
Oğlan isə göz açmış o tayında Arazın.
Titrək qəlbi alovlu, cod əlləri sərindi.

Görüşdülər neçə yol... danışdılar, güldülər,
Birgə başa vurdular fəsilləri, illəri.
Bir-birinin soyunu doğma, yaxın bildilər,
Dindi şirin nəğməylə sədaqətin telləri.

Yollar parka, kinoya aparanda onları
Hər addımda, hər izdə sanki bir gül bitirdi.
Bu tükenməz, ətirli məhəbbətin yolları
Sevənləri, nəhayət, toy evinə gətirdi...

Gəldi qohum-əqrəba, uzaq-yaxın qonaqlar,
Bir məclisə yığıldı oğlan evi, qız evi.
İşıq saldı qəlblərə, güldü üzə otaqlar,
Bu mehriban ocağı hamı bildi öz evi.

Oğlan tərəf, qız tərəf şaxələnmiş budaqdı –
Meyvəsidir Təbrizin, Qarabağın, Qubanın.
Burda ürəklər yaxın, demə mənzil uzaqdır –
Hər sağlıqda səsi var neçə elin, obanın!

Övladını göndərüb bura neçə kənd, şəhər.
Elə bil ki, bərədən Araz daşır, Kür daşır.
Bu məclisdə, bu toyda, desəm azdı yüz nəfər
Bir-biriylə ilk dəfə qohum olur, dostlaşır.

Neçə mahal qovuşur... Neçə uzaq ev, külfət...
Xəyal bizə dağları, üfüqləri aşdırır.
Saf baxışdan od alan bir sədaqət, bir ülfət
Xalqı mehriban edir, xalqı yaxınlaşdırır.

QOŞA ÇAYLAR KİMİ

Çay var suyu ilıq, çay var ki, sərin,
Çay var lap dayazdır, çay var ki, dərin.
Çay var bəzən coşur, bəzən lal axır,
Çay var ki, hünəri dağları yıxır.

Dağ-daşa hay salan qoşa çay da var,
Qovuşub gedərlər düzdə mehriban.
Bir azdan yenə də ayrılar onlar
Qayaya, təpəyə rast gələn zaman.

Səhra uda-uda hər qətrəsini
Baş alıb yollanar hərə bir yana.
Qumlar dalğalanıb örtər izini,
Ömrü belə vurur o çaylar sona...

Qoşa çaylar da var, qovuşdularmı,
Dəyişməzlər daha yataqlarını.
Kükreyib coşdular, ya daşdılar, ya
Ayırırlar təzə budaqlarını.

Onlar da birləşər, axıb qovuşar,
Ümmanın ömrünə qatar ömrünü.
Quruyub yox olmaq dərdi sovuşar,
Sərin meh nəfəstək tutar üstünü.

İnsanın ömrü də bənzəyir çaya,
Fərəhlə çağlayır qoşa axanda.
Bir cüt qanad olub qalxır ucaya
Hər dərdi, möhnəti birgə yıxanda.

Ömrün yollarını qoşa keçəndə
İtirməz izləri zamanın yeli.
Bir halal süd əmmiş həmdəm seçəndə
Nesillər bürüyər obanı, eli.

İlk eşqin qabarıb coşan dalğası
Dalğadan üzülüb dalda qalmasın.
Keşməkeşli yollar, həyat qovğası
Sevəni sevəndən ayrı salmasın.

Olsunlar həmişə könül həmdəmi,
Qoşa yetişsinlər hər səadətə.
Kür, Araz Xəzərə qovuşan kimi
Birgə qovuşsunlar əbədiyyətə...

GÖZLƏR VƏ ÜRƏKLƏR

Bir qoca kişi qoca qadınla
Sahil yolunda gəldi üz-üzə.
Onlar bir anlıq ötən zamanla,
İtən ömürlə durdu göz-gözə.

Dindi baxışlar, dindi ürəklər,
Keçən illəri bir də andılar.
Çoxdan əsmişdi soyuq küləklər,
Sönmüş atəşlə bir də yandılar.

Kişinin gözü axtardı, gözdi –
Oğlanın özü axtardı gözdi
O incə qızı, qəşəng sifəti.
Solən gözəllik qəlbini əzdi,
Tapa bilmədi o tərəvəti.

Dedi: “eyibsiz bilirdim onu,
Haqlayıb daha baharını qış.
Həyatın necə sərti qanunu –
Gözəl də dönüb çirkin olarmış...”

Qadının gözü, baxışında qəm
Qəşəng oğlanı gözdi, aradı:
“Hanı o vüqar, hanı o görkəm?!”
Qanı da görün necə qaradı –

Neyləsin yazıq, əyilib beli,
Tökülüb saç – nə günə qalıb?!

Titrəyir dizi, titrəyir əli,
Ah, cavan pələng nə tez qocalıb?

Eyibsiz oğlan bilirdim onu,
Haqlayıb daha baharını qış.
Həyatın necə sortdi qanunu –
İgid də dönüb gücsüz olarmış...”

Axışdı anlar,
Axışdı anlar...
Baxışdı onlar,
Baxışdı onlar...

Saç da ağappaq,
Üz də qırışdı.
Ürək, göz ancaq
Qocalmamışdı...

SÖYÜDLƏR HIÇQIRIR

Açıb-bükür sahili gah xəzri, gah gilavar.
Onun iki romanı –
iki seyrangahı var.

Birisində al-olvan fəvvarələr fışqırır,
O birində söyüdlər için-için hiçqırır.
Atılır ki, düşür ki, çırpınır ki, ləpələr
Hər ildə bir iz qoyan ayaqları öpələr...

Birisində gənclərin, cavanların yığnağı,
Qızarıbdır küləkdən gözəllərin yanağı,
Kimi qoşa əyləşib verib burda baş-başa
Gözvuran mayaklara eleyirlər tamaşa.
Kimisi də qayıqla dalgalarla yarışır,
Mahnıları suların mahnısına qarışır.

O birində küləyin atı çapmır dördnala,
Dövrən sürmüş qocalar gedir burda xəyalə:
Cavanlıqda dalgalar mehribandı, əzizdi,
Külək də sərt deyildi, kar etməzdi onlara...
Bir səs gəldi: “Düşün, dost, dəniz həmin donizdir,
Fəqət ömrün qışından yol qayıtmır bahara.
Sən bu yolu göylərdə, sularda çox gəzmisən,
Cığırlara, rizlərə çox qəndillər düzmüsən,

Nəfəsinlə eriyib dağ başında bulud, qar.
Övladına yol verir sən saldığın o yollar.
İndi qabaq seyrangahı onlarındır, onların,
Sən onlarda tapmısan mənasını baharın...
Nə etməli, vaxt çatıb –
Qol da, baş da keyləşir...”
Onlar külək tutmayan dalda yerdə əyləşir.

Nodəndirsə bu zaman öz halına heç biri
Əsla məhəl qoymayır.
Qəhqəhəli – dalğalı seyrangahdan gözleri
Doymayır ki, doymayır.

Düşünürlər: “Bir anlıq
Qayıdaydı cavanlıq...”

Bu arzu, bu dileklə
Gəlir onlar sahilə.
Öz yerini tanıyır əlvan kürsüdə hələ,
Müddətsiz biletlə alıb, elə bil ki, o yerə.
Günün məlum çağında
Gözəl sahil bağında

Görüşürlər mehriban,
Axşam-səhər mehriban.

Başa vurur günləri onlar nəfəs-nəfəsə,
Narahatlıq başlayır biri azca gecikmə:
“Yoxsa o da...” –
Çaxnaşır sual dolu baxışlar.
Ondan soruq verməyə nə əsən meh, nə rüzgar.
Boş qalan yer darıxır...
Sahibini hey gəzir.
Suda gəmi,
Göydə Ay,
yerdə qəndil müntəzir.
Açıb-bükür sahili gah xəzri, gah gilavar.

Onun iki romanı –
İki seyrangahı var.
Birisində al-əlvan fəvvarələr fişqırır,
O birində söyüdlər için-için hıçqırır...
Atılır ki, düşür ki, çırpınır ki, ləpələr
Hər ildə bir iz qoyan ayaqları öpələr...

KÖÇƏRİ QUŞ

İsti kəndirdi, çıxdıq şəhərdən,
Uc qar dağ kəndində tapdıq əlacı.
Boğulhaboğulda bürküdən, tərdən
Bizi yelpiklədi bir qoz ağacı.

Qaçdım ora-bura görməmiş təki,
Bostana, bağçaya təpdim özümü.
Dedim sərinləyim bir anlıq səki,
Sal-sal buzlu suda yudum üzümü.

Rastlaşdım bir qızla çay qırağında,
Məni mənliyimdən o, saldı iraq.
Əqlə ram olmayan dəli çağında
Qəlbimdə gizləndi məndən qaçaraq.

Yaxınlıq verəndə çalıquşutək
Tutmaq istəyirdim, itkin düşürdü.
Çıxıb el edirdi sonra gülərək
Bilməzdin pəriydi, yoxsa beşərdi...

Vədə çatdı, köçdük evli-əşikli,
Əllərim o səmtə uzalı qaldı.
İllər on-on keçdi, qəlbimdə şəkli,
Şəkərli ədası, xəyalı qaldı.

Yenə yada sahib həmin diyarı
Nəvəmlə üz tutdum o dağ kəndinə,
Corab toxuyurdu gördüm bir qarı,
Suyu şirin gəldi, xoş gəldi mənə.

Həmin qoz ağacı, o çay, o sahil,
Bir daş da yerindən tərpənməmişdi.
Üreyim qəfildən qopdu elə bil,
Gören sehnidir, yoxsa nə işdir?

Qırx il bundan əvvəl gördüyüm pəri
Donunu çirməyib çapırdı suda.
Bizi görən təki yüyürdü bəri,
Yoxuşda şivlərdən o, tuta-tuta.

Əlləri moruqdan xınalı idi...
Mənim oğul nəvəm qalxdı şövq ilə.
Əyilib qız nəsə qarıya dedi.
Başını tərpətdi o, gülə-gülə.

Titrədi butaykən soluxan arzum...
Qız bir də soruşdu baxıb nəvəmə.
"Köçəri quşdular... bənd olma, quzum..." –
Məni tanıyıbmış qarı sən demə.

BURDADIR

Qarabağ! Durnalı – ceyranlı çöllər,
Qarabağ! Bülbüllü – qumrulu dillər,
Qarabağ! Gözütox – sərvətli ellər,
Gücüm-axşam mənim, kürəyim mənim.

Ehtiyac bilmirəm əslimi danam –
Məni özgə kənddə doğubdur anam.
Uzaq bir mahaldan – Zəngəzurdanam,
Lakin burda gülüb taleyim mənim.

Mizrab toxunmamış kövrək bir teləm,
Bir ev, bir nəsil yox, bütöv bir eləm,
Əhləti unudan nankor deyiləm –
Çıxıb bu torpaqdan çərəyim mənim.

Kasıbliğın cövrü burda azalıb,
İlk əmək kitabçam burda yazılıb,
Atamın məzarı burda qazılıb –
Burdadır, burdadır ürəyim mənim.

Burdadır uşaqlıq, cavanlıq çağım,
Bir həya toplanan dəli yığnağım,
Qarda dovşan, bəzgek vuran çomağım...
Bu yerdə bərkiyib biləyim mənim.

Çoban itlərinə gələrdim hədə,
Gözlərim qalardı köçən Təhlədə...
Adamdan qaçmazdı turac məhlədə,
Doluydu dən ilə ətəyim mənim.

Tutun nübarını burda yemişəm,
Kövrəklərdə gozmək olubdu peşəm,
Neçə qız söz atıb... Gülüb demişəm:
"Ələlib xəlbirim, ələyim mənim".

Qonşu qız gül yığıb bir-bir yoxladı,
Kəsib təmizləyib topa bağladı.
"Yarpaqsız yoxsuldur" – dedim, ağladı,
Tozələndi şövqüm – istəyim mənim.

Çopiştək çəpəri aşdı bir anda...
Cavanlar, beləydi məhəbbət onda!
İllərlə qaynadı qanı qanımda,
Həsretdən kəsildi kələyim mənim.

İndi o boğcanı tökə bilmirəm,
Ərlidir, adını çəkə bilmirəm,
Qurulu körpünü sökə bilmirəm,
Onsuz da heç olub ilk səyim mənim.

Bəlkə özünün də yoxdu xəbəri –
Halı etmədim ki, mən o dilbəri,
Yetdim çox arzuya o vaxtdan bəri,
Çatışmır görsən bəs nəyim mənim?

Yad kimi baxmasın bizə təzələr,
Təki xoşbəxt olub dərdsiz gözələr,
Keçdikləri yola çələng düzələr,
Budur arzum mənim, diləyim mənim!

ARTIQ ADAM

Bu gün bir sehirlə durdum üz-üzə –
Qönçəsi çırtlayan adi çiçəkdi.
Çatmış olsaydı da ömrüm lap yüzə
Onu danışdırıb dindirəcəkdim.

Möcüzə əsrinin möcüzəsitək
Zühur eyləmişdi ilk məhəbbətim.
O vaxt anasından yediyim kötək –
Bu gün dadlı, şirin çubuq konfetim.

Odumu?! Başıma havamı gəlib –
Görün nə günlərə qaldı axırım?!
Halımı, tövrümü o, fəna bilib
Dedi: – Əmi, bəlkə həkim çağırım?

– Heç kəs lazım deyil, qulaq as mənə,
Əyləş, qoy danışım bir nağıl sənə:

“Bir oğlan var idi, bir qız var idi...
Birisi sən idin... o biri indi
Bilmirəm, bilmirəm harada qalıb?
Ömrümdən ayrılıb yarıda qalıb.

Mənim ceyran qovan o cavanlığım –
Sənin həmyaşın,
Sənin sirdaşın –
Onun gözlərilə qoy sənə baxım.

Tutub əllərindən gəncliyimi kaş,
Gətirib seninlə tanış edəydim.
Artıq adam kimi özümse birbaş
Sizi ikilikdə qoyub gedəydim...”

GÖZÜMÜZÜN QABAĞINDA

Gözümüzün qabağında
yarpaqlayır budaqlar,
çiçəkləyir budaqlar.

Gözümüzün qabağında
uşaqlığa həmişəlik
vida edir uşaqlar.

Oğlanların bığ yerindən
puçur-puçur tər axır.
Ürəyini onların
otaq sıxır, ev sıxır...
Köynəkləri qabarıq
gündən-günə qızların
atəşli nar qönçəsitək,
butasitək baharın.

Düyməsinə çırtma dəysə,
əl toxunsa, o saat
pardaxlanıb açılar,
məstedici, bihuşları
rayihələr saçılar.

Bir məhlədə, bir həyətdə
axşamacan “evcik-evcik”,
“siçan-pişik” oynayan,
gah qol-boyun, gah əl-ələ
halay gələn,
deyib-gülən
qız-oğlan
bu gün şirin duyğularla
bir-birindən ayrılır,
hissin, fikrin ümmanında
öz-özülə tək qalır.

Qoşalardan biri dünən
oynayırdı “gizlənpaç” –
qaranlıqda tapışdılar.

Bir hiss dedi qıza:
– Qaç!
Oğlanlardan uzaq dolan,
 indən belə کنار göz!
Yoxsa səni alovunda
 yandıracaq o nəfəs...

Başqa dəstə çağırırdı:
“ – Bənövşəyəm, bənövşə!

– Bizdən sizə kim düşə!
– Nərgiz! Nərgiz! Ancaq Nərgiz!”

Qız qızardı: “Dəlidir bu,
 salır məni dilə-dişə?
Xoruz kimi hey banlayır,
 qalınlaşan səsinə bax...”

Gülüşdülər.
Qız ayrılıb
 evə qaçdı ağlayaraq...
Gözümüzün qabağında
 ayrılırlar,
 ayrılırlar –
 bir-birinə yazıq-yazıq,
 həsrət-həsrət baxa-baxa.
Ayrılırlar, ilk vüsala
 həmişəlik qovuşmağa.

TELEFONDA SÖHBƏT

Telefon dəstəyini götürdü oğlan,
Nömrəni yığdıqca əlləri əsdi.
Qızın anasından qorxurdu yaman,
Səsini eşidib aranı kəsdi...
Onu təntitmişdi dünənki söhbət:

– Əziyyət olsa da sizə, ay xala,
Deyin, telefona gəlsin Mələhət...
– Sən kimsən, nəçisən, axı, ay bala?
– Bir allah bəndəsi... tanımazsınız...
– Eləysə xoş getdin!
– Rica edərim...
– Evdə yoxdu qız!
– Xalacan...

Titrədi oğlanın səsi.
Od tutub alışıdı ana nəfəsi,
Çevrilib qızına hiddətlə baxdı,
Hırləndi dəstəkdə çəkilən aha,
Elə bil otaqda bir şimşək çaxdı:
– Zəng çalma buraya, – dedi, – bir daha!

“Zəng çalma!” Bəs niyə yenə o cavan
Yığdı qorxa-qorxa tanış nömrəni?
Düşündü: “Eyb etməz, gələr bir zaman
Yaxından tanıyıb əzizlər məni;
Cavabı belə də olaydı gərək,
Axı, o neyləsin anadır, ana.
Kaş onun qızı da bir gün özütək
Belə göz olaydı öz övladına”.

GÖRÜŞ YERİ

Sahil bağı, qəndil altı – şirin gözləncək,
Görüş yeridir.
Gəzir saat əqrəbləri qarda kösövtək,
Ömrü əridir.

Yox, qaytarır itən günü, səadəti də
Yetişən anlar,
İsindirir iqlimi də, təbiəti də
Odlu intizar.

Varmı elə şirin duyğu ilk məhəbbətin
İlk vüsalından?
Bu ətrafda ətirlidir hər döngə, hər tin
Qız dəsmalından.

Yolum düşür indi həmin görüş yerindən,
Hani... o çağım?

İş yerinə tələsirəm, tələsirəm mən,
Getmir ayağım.
Nə duyğudur burda məni çəkib saxlayır,
Olmuram aram.
Xatirəmin aynasında bir qız ağlayır,
Mən ağlayıram.

Nahaq şübhə qəlbimizə suallar düzdü,
Sile bilmədik.
Baxışımız bir-birini həsrətlə süzdü,
– Ayrılmaq! – dedik.
Barışmadı ulduzumuz... Qoydu bəxt bizi
Yamanca darda.
Nakam ölən cavan kimi ilk eşqimizi
Dəfn etdik burda.

Önündəki quru yollar, nurlu diləklər
Zülmət göründü.
Əlimdəki rayihəli, şəhli çiçəklər
Əklilə döndü.

Görüş yeri məhəbbətə oldu məqbərə,
Başdaşı güldən.
Elə bil ki, bir qəhrəman sərildi yere
Qəfil güllədən.

Qəfil güllə! Ey cavanlar, çəkilin yana,
Sizə dəyməsin!
Keşiyində həssas durun hey yana-yana
Eşqin, həvəsin.

Düşünərək, daşınaraq sevin dərindən,
Uğurlar sizə!
Qoy səadət ayaq açsın görüş yerindən
Evlərinizə!..

* * *

Xeyli vaxtdır görüşmürük,
Ayrılığa dözmürəm mən.
Elə bil ki, bir ağır yük
Asılıbdır ürəyimdən,
Ayrılığa dözmürəm mən.

Sən yuxuda olan zaman
Gizli-gizli mən yanıışam.
Oyaq qalıb sabahacan
Keşiyində dayanmışam,
Gizli-gizli mən yanıışam.

Yuxu necə gəlsin gözə,
Sən o yanda, mən bu yanda.
Ürək ister buna dözə
Radiomuz oxuyanda:
“Sən o yanda, mən bu yanda...”

* * *

Özünü ömrünün ilk baharında
Heç görüş yerinə çatdırmısanmı?
Bir ağac altında, çay kənarında
Sevdiyin oğlanla oturmusanmı?

Sən mənə versəydin bu sualları
Deyərdim qəlbimi qanatma bari.

PƏNAH GƏTİRMİŞƏM

Xırda bir uşaqdın mən gören zaman,
Eşqdən, sevdadan yoxdu xəbərin.
Baxırdı hər şeyə vurğuntök heyran
Məsum quzu kimi xumar gözlərin.

Bəzən rastlaşanda nəzərlərimiz
Utanıb qaçırdın, yadında varmı?
Uşaqlıq, yox idi dərdi-sərimiz,
O günlər geriye heç qayıdarmı?

O şirin çağlardan neçə il keçir,
Ömür öz atını çapır dördnala.
Söylə, o günləri yad cləyib bir
Barı getmişənmi sən də xəyala?

Qaynar gözlərini gördüm yenidən,
İndi başqa mənə duyuram onda...
O odlu baxışlar özüm bilmədən
Qalamış könlümü görünməz oda.

Açmasam sinəmi yandırar bu ah,
Bir ürok sözüm var – çırpma daşlara,
Sizə bu qış çağı gətirdim pənah,
Çatdır öz ölinlə mənə bahara!

QƏLBİMƏ AXDI

Gəl, o ala gözlərinə mən olum fəda,
Söylə, hardan yaranmışdır səndə bu qayda,
Deyirsən ki: "İnanmıram sənə sevginə –
Məhəbbətdən söz açmayır baxışın mənə.

Heç ayrılıq vaxtında da ağlamadın bir,
Göz yaşı ki, sevnələrə çətin deyildir!"

Burax, gülüm, şübhələri, sözüme bir bax,
Eyib deyil qız yanında məyər ağlamaq?!

O zaman ki, yol üstündə vidalaşdıq biz,
Parçalandı iki yerə bütöv qəlbimiz.
O zaman ki, ala gözlər dolandı... baxdı...
Göz yaşlarım üzə deyil, qəlbimə axdı.

İSMƏT

İsmət – qız üzünün zövqü, bəzeyi,
Gəlinin müqəddəs çarpan ürəyi,

Səmimi insana səmimi xitab,
Layiqli suala layiqli cavab.

Geyimlər, yerişlər, sözlər ədəbli,
Baxışlar ədəbli, gözlər ədəbli.

Kirpiyin yanağa düşən kölgəsi,
Duru göz yaşıyla yuyulan sima,
Buluda bürünən Ayın haləsi,
İncə bir meh ilə açılan səma.

Asta zümzüməli – sevdalı bulaq,
"Sevirem" sözüylə səyriyəni dodaq.
Gəlinin təmkinli, ciddi baxışı,
Qızın atmacaya çatılan qaşı.

Möhəris gözlərə sədd çəkən divar,
Qadının hüsnündə solmayan bahar...

İsmət – düz ilqardır, ismət – saf dilək
İsmət – təzə eşqin qəndi-nabəti.

İsmət – nənələrin qədim sovgatı,
Əziz saxlayasan sovgatı görək!

VƏFA

Ay qız, çiçəyisən bizim dağların,
Hüsnünün şöhrəti tutmuş hər yanı.
Laləni qızartmış al yanaqların,
Gözlərin mat qoymuş bala ceyranı.

Səni bu gözəllik ucaltsın deyər,
Gözlə namusunu, gözlə arını –
Ömrü əyləncəyə etmə hədiyyə,
Əziz tut nənələr yadigarını.

Sən uca tutmasan öz ismətinə,
Çoxları ətrini qoxlamaq istər;
Çalib bir oğlanın ilk qismətini
Özündə xatirə saxlamaq istər.

“Qızsan, ucuz olma, bil öz qədrini” –
Deyən anaların səsinə dinlə.
İndi elə tərpen, sabah ərinə
Göstərməsin biri tənəylə, kinlə.

Ömrün mənasıdır vəfa, sədaqət,
Onsuz nə xoşbəxtlik, nə də həyat var.
Vaxtsız qəbrə gedər, başında töhmət
Əhdinə, eşqinə dönük çıxanlar.

Tərpenməz vəfadan qoyulan təməl,
Tufan dağları da yırıb uçursa.
Vəfayla gül açar hər arzu, əməl,
Hansı ailədə o, yuva qursa.

SUAL

(Zərafət)

Bir dəstə ceyran olsa,
Gəlib çəmənə dolsa,
Mən onların içində –
Ceyranların içində
Səni itirmərəmmi?

Xəstə düşsəm biqərar,
Ürəyimdən keçsə nar,
Səndən icazəsiz, yar,
Dərman üçün, de, nəçar
Qoynuna girmərəmmi?!

Dənizlər olsa ada,
Su tapmayıb deryada,
Ölsə bütün balıqlar,
Belə quraqlıqda, yar,
Sən əkdiiyin çiçəklər
Solub saralsa əgər,
Eşqin həyəcanıyla
Ürəyimin qanıyla
Onu bitirmərəmmi?

BOYALI DİLBƏR

Mən dağlar çiçəyi deyərdim sənə,
İndi sən olmusan boyalı dilbər.
Söylə, nə ad verim bu görkəminə,
Necə təsvir edim bu halı, dilbər?!

Təbiət qızını nəzmə çəkərdim,
Camalı dəyişsə qan-yaş tökərdim,
Yenə dağlar qədər çoxaldı dərdim,
Artı ürəyimin məlalı, dilbər.

Mən səni şölədən parlaq sanardım,
Eşqinlə od tutub hər gün yanardım,
Müqəddəs arzuyla qanadlanardım,
Gözlərdim əbədi vüsali, dilbər.

Hər elin öz dəbi, öz adəti var:
Ənlik, kirşan neylər lələ yanaqlar?!
“Qana” niyə batsın sədəf dırnaqlar?!
Cavabsız qoyma gəl sualı, dilbər!

Sağın zülmət idi, camalınsa gün,
Batan ulduz kimi, ay kimi söndün,
Yaşıl yarpaq idin, xəzana döndün,
Ey ötən sevgimin xəyalı, dilbər.

Meyvesiz çiçəktək ömür bağında
Tez acıb solarsan cavan çağında,
Muzey əşyasısan öz otağında,
Neylərəm bu “cahi-cəlalı”, dilbər!

İNİLTİ VƏ GÜLÜŞ

Dən düşsə də saçıma,
Qara damcı dammayıb
Ağ gülünə sevgimin.

Yetməsə də o kama,
Bir inilti qonmayıb
Şux dilinə sevgimin.

Sönüb getmiş, nahaqdan
Əhdi pozanda o qız,
Neçə nurlu diləyim.

Düşünmə ki, o vaxtdan
İniltisiz, qayğısız
Çırpınıbdır ürəyim –

Tələtümü dəryanın
Dərinlərdə çaxnaşar,
Yorulub əldən düşər.

Acığına qayanın
Üzdə ləpələr coşar,
Şaqqıldaıyb gülüşər...

“SİRDAŞ” NƏDİR DEDİM...

Son günlər üzünü qəmli görəndə
Könlümə od salır bu halın sənin.
O qədər duyğusuz deyiləm mən də,
Sinəmi göynədir mələlin sənin.

Bəlkə qəlbindəki coşan məhəbbət
Bir zəif dalğaydı qabardı getdi.
O getdi, etmədi saf eşqə hörmət,
Mənim hər arzumu apardı getdi.

Bəlkə o ətirli səhər yeliydi,
Günəş boylananda sovuşdu artıq.
Bəlkə də vəfasız qaranquş idi,
Doğma yuvasından o uçdu artıq.

Dalğanı sahillər gözləyər müdam,
Səbə həsrətini çəkər bənövşə.
Yuva qaranquşsuz tapmaz heç aram,
İntizar içində qalar həmişə.

Lakin eşqin camı çevrilən zaman
Boş qalar, bir daha, bir daha dolmaz.
Çünki hər xilqətdən ucadır insan,
Onun sevgisini alçaltmaq olmaz!

Sirdaş bilməsən də məni özünə,
Bir dost, bir yoldaşək qəlbimi dinlə!
Açaq hər mətləbi, dəyək düzünə,
Söhbətim bitməmiş hələ səninlə.

"Sirdaş" nədir dedim, yadında varmı,
İlk dəfə açanda sənə qəlbimi.
Ürək dost önündə heç qapanarmı,
Aç, onu oxuyum bir kitab kimi.

NIŞANLI

Qonşuda bir qız var çalib-çağıran,
O, təzə bir mahnı oxuyan zaman
Alardı başına səsi dünyanı,
Heyran eləyərdi onu duyanı.

Bu yanıqlı mahnı, bu coşğun səda...
Radionu bağlardıq o, oxuyanda.
Yatardıq, durardıq onun səs ilə,
Biz də şənlenərdik qəhqəhəsilə.

Bu mahnı, bu gülüş kəsildi bir gün,
Hamı düşündü ki, görən nə üçün,
Nə üçün o susdu?
Şaqqat səsine
Adət eləmişdi bütün qonşular.
Biri gülə-gülə söylədi mənə:
"O qızı bu gecə nişanlamışlar".

SƏHƏR-SƏHƏR

Şirincə qar yağır, otağım isti,
Sən də öz nurunu saç səhər-səhər.
Yata bilməmişəm, yatağım isti,
Yalqızam, qapımı aç səhər-səhər.

Nə ola, baş verə belə möcüzə,
Çevirə biləsən meylini bizə.
Qaymaqlı dodağa, şəkərli sözə
Qalmışam tamarzı – ac səhər-səhər.

Düşə mərhəmətə iradən əsir,
Bu tordan çıxmağa olmaya tədbir,
Eşqin fərmanına durub müntəzir
Verəsən hüsnündən bac səhər-səhər.

Hiddətli gözlərin oynayıb güle,
Daşlar etəyindən yerə tökülə,
Alınmaz qalalar bir-biri sökülə,
Yetişə taleyə tac səhər-səhər.

Qoyma tənhalıqda arzum uçuna,
Kəkləksən, şikar ol bir yol laçına.
Qarışsın ağ saçım qara saçına,
Sonra da öldürüb qaç səhər-səhər.

ƏBƏDİYYƏTİN BİR ANI

Dedi: "gələcəyəm vidalaşmağa..."
"Adam aldatmaq da, – dedim, – hünərmi?"
Bir an dayanmadan qabaq-qabağa
Dərənin dibinə zirvə enərmi?!

Gözəllər gözündə unudulmuşam,
Nə vaxtdır yuvası cəh-cəhsiz quşam.
Bəxtimi sınaram yenə bu axşam,
Söz verib, sözündən, görək, dönərmi?.."

Mən bu xəyaldaykən qapı döyüldü,
Açdım, sarı donlu o xanım güldü!
Sarı qəndil idi, yox, sarı güldü!
Əslində – qəndilmi, gülmü... bəşərmi?

Dedim: a qismətim, a nurlu çiçək,
Yerişin, gülüşün, hər edən qeşəng,
Naxışlı qədəmin-izin mübarək!
Şeşi qoşa edən tale mi, zərmi?!

Gəldin – gəncliyimi gətirdin, sağ ol!
Əlçatmaz arzuma yetirdin, sağ ol!
Xətrimdə bənövşə bitirdin, sağ ol!
Eşqin rayihəli odu sönməmi?

Tezəcə ayrılmaqdi, duydum, niyyətin,
Odumun üstünə od qoydu şertin.
Məni məndən edən bu ünsiyyətin
Bilmirəm axırı xəyirmi, şərmi?

Sevda məqamında əbədiyyət var,
Onun hər anından nişanə qalar.
Tələdən bir kəsım versən yadigar...
Heç belə bir bəxşiş ələ düşərmi?

Qənd yemiş qumrutək sən gülə-gülo
Dedin: “iştəhanı bir az az clə...”
Tələ verdiyini belə gözələ
Görən özgəsinə bir də verərmi?

Getdin tələsərək, getdin qaçaraq,
Tənha çıraq kimi şölə saçaraq,
Yanınca bir xəyal... o mənəm ancaq!
Baxın, gedən təkmi... iki nəfərmi?!

SƏNİ SEVƏN QADIN

Səni sevən qadın, sən sevən qadın
Bütün qadınlardan səni qısqanır.
Elə zənn edir ki, çəkilcək adın
Şəhərin qızları od tutub yanır.

Elə zənn edir ki, sahile çıxan,
Balkonda dayanıb küçəyə baxan
Gəlinlər delidir sənin dərindən;
Mavi ekrandakı qadın xanəndə

Oxuyub, rəqs edib hərdən güləndə
Ürəyindən keçən sən olmusan, sən...

Sonra da söyləyir: “Fikir vermişəm,
Özün də deyilsən az aşın duzu.
Bir qadın üzünə irişsə, o dem
Olursan önündə aciz bir quzu.
Seni bu halətdə çox görmüşəm, çox,
Özümü asmaqdan başqa çarəm yox...”

Pozulur büslbütün halı-övqatı,
İndi gəl həll elə bu müşküləti.

Deyirsən: “ay balam, bu mənim yaşım,
Bu mənim tükləri seyrələn başım,
Mən kimə görəyəm, kim mənə görək,
Sən canın, bir toxta, sakit ol, görək...”

Hıçqırır-hıçqırır susur... nohayət,
Boynuna sarılır gözündə şefqət.
Sonra məzlum-məzlum üzünə baxır...
Keçir illər, aylar, günlər beləcə –
Gah dolu yağdırıb, şimşək tək çaxır,
Sözü sapa düzür gah incə-incə.

Onunla ömr edən dözümlü fildir,
Onsuz yaşamaqsa... mümkün deyildir!

HARAYÇI

Çox irad tutmuşuq bir vaxt hər şeyə,
Tənəli sözlərdən pörtmüşük bəzən.
Sözümüz ağza düşməsin deyə
Qapı – pəncərəni örtmüşük bəzən.

Bəzən tufan qopub səssiz-səmirsiz,
Haqq işə, haqq sözə çəkməmişik qol.
Qılıncı-qalxanlı xasiyyətimiz
Bizi tutaşdırıb gündə neçə yol.

Tutulmuş göy kimi şimşək oynadı
Tökmüşük dolutək qəzəbimizi.
Bu zaman özünü araya atıb
Tezəcə barışdırıb... məhəbbət bizi.

QƏRƏNFİL

Çiçəklər içində heç bilmirəm mən
Niyə meylim düşür sənə, qərənfil!
Səni bir gözəlin aldım əlindən,
Camalın bənzəyir ona, qərənfil!

Bir zaman məskəndi sənə dağ, dərə,
Tər-təzəydin, rast gəlməmiş nəzərə.
Ah, nə deyim səni qıran əllərə,
Gələrsənmi bir də cana, qərənfil?

Bir sən, bir qızılgül, bir də bənövşə,
Könlümün həmdəmi olmuş həmişə;
Sizsiz nəyə gerek çəməni, bağ, meşə?
Verməz ətrinizi nanə, qərənfil?

“Bir qızın dodağı toxunmuş mənə,
Onunçün yanağım aldır” desənə...
Buxağından ətir keçibdir sənə,
Zərif əllərindən xına, qərənfil!

İndi dəftərimin arasındasən,
Burdasa özünü barı xoşbəxt san!
Yel atardı səni solduğun zaman
Kim bilir ki, hansı yana, qərənfil!

Mən ki, tanımıram başqa bir çiçək,
Məhəbbət timsalı olsun sənintək;
İki sınıq qəlbi birləşdirərək,
Yetir dərdlərini sona, qərənfil!

SEVGİLİM

Söz verib, gəlmədin dediyin anda,
Gözlərim yolunda qaldı, sevgilim!
Bir qərar tutmadım sənsiz heç yanda,
Qəm-qüسسə üstümü aldı, sevgilim!

Tanış addım səsi verdi ilk nişan
Qəlbin arzusundan – şirin vüsaldan;
Könlüm intizardan çıxdığı zaman
Azad quşək qanad çaldı, sevgilim!

Sardı varlığını min bir düşüncə:
Sənsiz günüm keçmiş əvvəllər necə?!
Ömrün o çağları getmişdir heçə,
Dəmə bir nişanə qaldı, sevgilim!

Gözlərin gözümə bir yol baxdımı,
Orda oxuyaram mən öz baxtımı,
Mənim şit sözlərim səni sıxdımı?
Hər sözümüz qeyli-qaldı, sevgilim!

Xəyalınla keçir günlərim müdam,
Lakin rastlaşanda hər səhər-axşam,
Sözlərim qəhətə çəkilir tamam,
Bilmirəm bu necə haldı, sevgilim?!

ƏN KƏDƏRLİ MUSİQİ

Səndən ayrılan günü
Elə bilmə sevindim –
Uca zirvədə ikən
Dərin dərəyə endim.
Dəmə, o vaxt şad olub
Hər arzuma çatmışam.
Qanadımın birini

Mən qoparıb atmışam!
Tək qanadla mən o gün
Çəkildim öz yuvama.
Önümdə yer qaraldı,
Başım üstündə soma.
Yetim kimi sığındım
Yetim qalan evimə.
Baxdım qoşa dayanan
Köhnə, təzə təqvimə.
Dedim, nə tez çovğuna
Düşdü fidan dileklər,
Ahəngini itirdi
Birgə vuran ürəklər?!
Kimse acıq verərək
“Bəxtəvəri” çalırdı.
Ötən günü, nəşəni
Bir-bir yada salırdı.
Zaman-zaman çalındı,
O səs tutdu hər yanı.
Ayrılığın o çağı,
Ayrılığın o anı
“Bəxtəvəri” səsiylə
Ürəyimdə saldı iz.
Dayansaq da göz-gözü
Görüşmədik daha biz.
Haçan ümid qapısı
Açılacaq vüsala?
Cavab gələcəkmi, ah,
Görəsən bu suala?!
Qaval vuran, ney tutan
Səsi dəm-dəm qaldırır.
Sümüyünə düşənlər
Bir də, bir də çaldırır.
Lakin mənim qəlbimə
Dolar qüssə, dolar qəm –
Kefimin ən xoş çağı
O havanı dinləsəm.

“Bəxtəvəri” söz salır
Ayrılıqdan, sitəmdən,
Ağlamayım neyləyim
Eşidəndə onu mən.

* * *

Qızılgül, ətrini yayıb hər yana,
Hədiyyə olursan dost, düşmana.
Gecə-gündüz həsrətinlə nalə çəkən var,
Ona dönük çıxmağından bir utansana.

ZƏHLƏM GETDİ... ÇİÇƏKLƏRDƏN

(Zarəfatyana)

Gözəllikdən dərs deyənəm,
Dayəm çiçəklər olmuşdur.
Bənövşənin, qızılgülün
Ruhum ətriylə dolmuşdur.
Torpağımın bəzəyidir
Novruzgülü, lalə, nərgiz.
Dərk etməzdim bu dünyanın
Mənasını çiçəklərsiz.
Əbədi bir elçisidir
Çiçək eşqin, məhəbbətin.
Bünövrəsi çiçək olub
Neçə-neçə səadət.

Bu gün yenə gül-çiçəklə
Dolu məclis... toy-bayramdır.
Qarşımdakı boş kürsünü
Bir qız tutdu ağır-ağır.
Odur, odur, zinat verən
Bu məclisə, bu şəhərə.

Rast gəldikcə "halal olsun..."
Söyləmişəm neçə kərə,
Halal olsun o gözləri,
O buxağı yaradana.
Min yaşasın bu cür dünya
Gözəlini doğan ana!
Hüsnün cahan yarışında
İnanmıram çıxı tayı.
Bu şad günde möcüzədir
Taleyimin bəlkə payı?!

Tanıyırdı... Kirpik çaldı...
Təbəssümlə baxdım qıza.
Dedim: "Ola bəy-gəlinin
Kaş, sağ əli başımıza".
Səssiz nitqi eşitdimi,
Ya duydumu – bilə-bilə
Cavab verdi bu arzuma
Hiss olunmaz təbəssümlə.

Baxışların ixtilatı
Başlanmışdı şirin-şirin.
Gözlər qəlbə od vururdu,
Su səpirdi sərin-sərin...
Üzbəsürət öyləşmişdim
Arzum ilə... qismətə bax,
Gül dəstəsi qoydu kimse
Aramıza elə bu vaxt.

Bu boyda da buket olar?
Durdu öndə təpə kimi.
Boylanmağa təhərim yox,
Necə udum qəhərimi?
Əl də çatmır itələyim
O güldanı başqa səmtə –
Duyğusuzun qarşısında
Kol-kos kimi gedib bitə.

Qızı bir də görmək üçün
Çəkil deyim hansı gülə?
Necə açım fəryadımı
Yasəməne, qərənfilə?..
Çiçəklərdə insaf hanı,
Mürvət hanı, ürək hanı –
Duya bilsin sevən qəlbə
Tüğyan edən həyəcanı?

Əldən çıxan xoş təsadüf
Eşqə necə təkən idi...
Önümdəki gül dəstəsi
İndi qaratıkan idi.
Hər ləçəyi, hər qönçəsi
Əfi olub çaldı mənə,
Qanlı-qanlı seyr elədim
Çiçəklərin qəşəngini.

Məclis bitdi, görmədim də
O dilbəri gedəndə mən.
Sevirdim mən çiçəkləri,
Zəhləm getdi çiçəklərdən.

SƏNƏ BAXANDA

"Sənə nə olub!" demə, sənə baxanda,
İrad tutma, o şirin, mənalı anda.
İrad tutma səhrada bulaq görənə,
Yaza həsrət qalana – çiçək dərənə.

İrad tutma sən çörək istəyən aca,
İrad tutma havaya, suya möhtaca.

Şaqıltilayla göy gülər, bulud sevinər,
Dağlar verər səs-səse şimşək çaxanda:
Qəlbin mizrab dəyməyən telləri dinər
Gözüm qızıl telinə dönüb baxanda.

Gözlərimdə hər fəsil açar yasəmən –
Dodağını, qaşını, üzünü görəcək,
Dəyişmişəm – özümü tanımıram mən.
Şirin-şirin alışan gözünü görəcək –

Sönen ömür şamının yanır hər biri,
Ötən gənclik çağları qayıdır geri...

“Sənə nə olub!” demə sənə baxanda,
İrad tutma o şirin, mənalı anda.
Gözəl görmək savabdır, atalar deyib,
Güzəlliyə göz yummaq eyibdir, eyib...

GÖRƏN NƏ DEYƏR...

Durmuşam onunla yenə üz-üzə?
Məsləhət almağa gəlib yanıma.
Hüsnü əzəlidir, ədası təzə,
Yapışır göz kimi gözü canıma.

Mənə xitab edir “müəllim” deyə,
Qalmışam içimi mən yeyə-yeyə.

Qalanıb könlündə bəlkə bir ocaq,
Bəlkə qarlı saçım üşüdür onu!?
Od-su arasında durmuşam... ancaq
Kaş ki, yetişməyə bu cövrün sonu.

Deyirəm: “Heç insaf var səndə, ay qız?
Var isə o sayaq aətli baxma.

Amandır, amandır, qəlbində, ay qız
Qırovlı başımı başıma qaxma...”

Qız sonsuz hörmətlə baxdı üzümə,
Özüm atəş açdım bu vaxt özümə.

Hissə meydan versom, baxan nə deyər,
Onu cilovlasam qəlbim inciyər...

Demək, o gündən ki, oldun müəllim
Peşən çox duyğudan səni ayırdı,
Soyuq məsləhətlər versə də dilim,
Ürəyim gəncliyi haraylayırdı...

* * *

Gecə xeyli keçmiş, yata bilmirəm,
Sanma əyləncəmdir boş düşüncələr;
Yol tapa bilməyir könlümə dərd-qəm –
Qaçırmış yuxumu xoş düşüncələr...

Qonşuda ağlayan körpə uşağın
Gənc ana tələsik durur səsinə.
Çox acı olsa da vaxtsız oyanmaq
Şirin layla deyir öz körpəsinə.

Gecə xeyli keçmiş, yatmışdır Bakı,
Könlümdə yatmayan min arzu vardır.
Həsrətlə deyirəm: “qonşumuzdakı
Körpənin atası nə bəxtiyardır...”

* * *

Tükənməz eşq ilə duyduqca dərin
Sənin gözündəki o şəriyyəti,
Səhərlər açılan şəhli güllərin
Gözümdə yox olur hər təravəti.

Saflığa müştəgəm əzəldən bəri,
Dərilməmiş bir çiçək nəyə gərəkdir,
Yersiz görünmə də belə sözləri
Mənə də yazdıran təmiz ürəkdir.

Mənə qəlbi qara, qısqanc deyən
Görəsən sevgidən xəbəri varmı?
Təkə adına yox, paltarına da
O, ləkə düşməyə razı olarmı?!

RELSLƏR

Zəng çalınır... ağır-ağır tərənir qatar,
Bir az sonra nə əl yetər, nə də ün çatar.

Nə zaman ki, könülləri ayrılıq sıxır,
Ağ dəsmallar qara gözlə görüşə çıxır.

Ürəyimdir didəmdəki sönüb alışan,
Quşu uçmuş yuva kimi halım perişan.

Dərdlərimi ondan özge söyləyəm kimə,
Göz yaşlarım dolu kimi düşür qəlbimə.

Qatar gedir... uzaqlaşır sevinc yelkənim,
Uzaqlaşır, uzaqlaşır yaxınım mənim.

Qatar gedir... arxasınca qalır qoşa xətt,
Uzandıqca, çəkildikcə verir əziyyət.

Uzandıqca, çəkildikcə... məhşərdir, məhşər –
İki qəlbi birləşdirir axı, o tellər!

TƏSƏLLİ

Bir şəhərin suyundan sən də, mən də içirik,
Küçəsindən, bağından sən də, mən də keçirik.

Gəzə-gəzə çıxırıq sən də, mən də sahile.
Baxışımız zillənir bir çiçəyə, bir gülə.

Qız qalası önündə sən də, mən də donuruq,
Şeirli bir aləmə sən də, mən də yanırıq.

Bəlkə elə necə yol səhər-səhər, ya axşam
Addımının yerinə addımımı qoymuşam.

Əlin dəyən budaqlar toxunubdur əlimə.
Dediyn bir söz gəlib o məqamda dilimə?

Bəlkə hamı yatanda bir xəyala getmişik.
Eyni anda biz Ayı Xəzərdə seyr etmişik.

Bəlkə... bəlkə... bəlkədən, xoş xəyaldan nə fayda?!
Aramızdan çay keçir – mən burda, sən o tayda.

Çatmaz, çatmaz, bilirəm, sənə arzumun əli,
Fəqət təskinlik olur qəlbimə bir təsəlli:

Bir şəhərin suyundan sən də, mən də içirik,
Küçəsindən, bağından sən də, mən də keçirik...

BU GÜN SƏNİ GÖRDÜM

Bu gün səni gördüm... kaş görməyəydim,
Duydum ki, nə böyük günahım olmuş.
Nahaqdan incidib qəlbinə dəydim,
O qəlb ki, bir zaman pənahım olmuş.

Bu gün səni gördüm... yenə təzə-təzə,
Elə bil zərəcə dəyişməmişən.
Baxış o baxışdır, gözlər o gözlər,
Duydum o əllərin istisini mən.

Bu gün səni gördüm... durduq yanaşı,
Sevindim – tapmışam mən öz sonamı.
Yox, o başqa gülə verir yaraşıq,
Uçuq yuvasına bir də qonarmı?!

Bu gün səni gördüm... gözüm önündə
Gəlib ötən günlər bir-bir dayandı.
Mən yada salıram, xatırla sən də
Dəniz کنارında içilən andı!

Bu gün səni gördüm... o gülüşlərin,
Küsüb barışmağın düşdü yadıma.
Yenə də gülürsən sən şirin-şirin,
Mənsə kədərliyəm, çat imdadıma.

Yox, çata bilməzsən, əlin çatarmı –
Kəsmiş aralıqı dağlar, dərələr.
Daha indən belə mənası varmı –
Gecikmiş sevdaya baxanlar gülər.

Bu gün səni gördüm... dərdim yüz oldu,
Od qoydu sinəmə özəl sözlərin.
İlk eşqin qönçəsi gör necə soldu...
Rıqqətdən yaşarmış gülən gözlərin.

Bilirəm, bilirəm çox gileyin var,
Yaxşı duymamışam o zaman səni.
Qəlbən sevinərdi dostlar, tanışlar
Səninlə mehriban görəndə məni.

O vaxt aramıza girənlər oldu,
Ayıra bilmədim düzü əyridən.
Heyif, ayrılığa qədəm qoyuldu,
Bütün günahlara bais mənəm, mən.

Gətirib qaytardın məktublarımı,
Gülümser şəklini verdim özünə.
Apardı xəzrimi, de, gilavarmı? –
Leysan yağışları düşdü izinə.

Ayrıldıq... qəzəblə coşan dalgalar
Çağırır bir daha sınıadı bizi.

Əhdə şahid olan o təzə çinar
Yelləyib başını qınadı bizi.

Hərəmiz bir səmtə üz tutub getdik,
Arzular necə də tez oldu hədə.
Fəqət qəlbimizdə biz söhbət etdik,
Gecəni yatmadıq səhərə qədər.

Sənin bizdə qalan mürəkkəbqabın
Deydi qələmimə, qələm ağladı.
Əmanət verdiyin dəftər-kitabın
Elə bil mənimlə küsü saxladı.
Çəkdim hər şeydən... əllərin dəyən
Bir şeyə əlimi vura bilmədim.
Gəl ötən günləri xatırla deyən
Çinarın yanında dura bilmədim

Bu gün səni gördüm... o vüqarınla,
O saf ürəyində əlimi sıxdın.
Zaman imtahandır – düz ilqarınla
Hər sorğu-sualdan sən haqlı çıxdın.

Bu gün səni gördüm... kaş görməyəydim.
Dedim tanımaram qarşına çıxsan.
Durmusan önümdə.
Kim inanar, kim
Ah, necə yaxınsan... necə uzaqsan...

*Şuşa Qarabağın
zümrüd tacıdır*

AZƏRBAYCAN

Babalardan qalma sözdür, –
öziz, mehriban
Ana deyə çağırırıq
Azərbaycanı.
Vətən quru dağ-daş deyil...
Onu hər zaman
seyr etdikcə biz görürük
canlı insanı:

Şirvan yolu – alınıdakı
qırıqlarıdır,
Mingəçevir – sevinc ilə
yanan gözləri.
Şah dağının silsiləsi –
sıx qaşlarıdır,
Zümrüməli Kürün suyu –
şirin sözləri.

Abşeronum – onun odlu, isti üreyi,
Bu torpaqdır – güvəndiyi
var-dövlətinə.
Nifrətidir, qəzəbidir
Bakı küleyi
Gec baxana öz xalqına,
öz millətinə.

Onun sözü-söhbətidir,
dilinin duzu –

Sazlı-tarlı, xoş avazlı
Qazax, Qarabağ.
Şəfa verən loğmanıdır –
Sirab, İstisu,
Nəvazişli qucağıdır –
Kəpəz, Xaçbulaq.

Sexavətli bir insandır
qollu-qanadlı,
Bol nemətli süfrəsidir –
Ağdam, Lənkəran.
Düşməninə yumruğudur –
Laçın, Qubadlı,
Sol döşündə orden kimi
yanır Naxçıvan!

Göy göl onun çay içdiyi
mavi nəlbeki,
Təzə arxlar, kanallarsa
alın təridir.
Ağ köynəyi – Mil düzüdür;
ipəkli Şəki –
Paltarının zər bafıtlı
ətəkləridir.

İgidlərin şəkli düşən
şəfəqli Xəzər –
Medalyondur, ana onu
qoynunda saxlar.
Körpəsinə süd verdiyi
döşünə bənzər
Qar sinəsi qoşa-qoşa
bulaqlı dağlar.

Əsrimizin möcüzəsi
o Neft Daşları –
Su üstünə möhür salan

əlidir onun.
Nizamidən soraq verən
Gəncə çinari
Tufanlarda əyilməyən
belidir onun.

Babalardan qalma sözdür –
əziz, mehriban
ana deyə çağırırıq
Azərbaycanı.
Vətən quru dağ-daş deyil...
Onu hər zaman
Seyr etdikcə biz görürük
canlı insanı.

* * *

Hara getsək bizi çağırır Şuşa,
Bilirsizmi nədir bundakı hikmət:
Üç gözəl söz ilə yaranmış qoşa –
Gözəl səs! Gözəl qız! Gözəl təbiət!

SEHRLİ TORPAQ

Bu torpağa zinət vermiş, sıral çəkmiş təbiət,
Onu mənə ana edən deyil təkcə bu hikmət...

Kitablara sığışmayan tarixi var, adı var,
Bunlar uzaq keçmişlərdən qalıb mənə yadigar.

Sinəsini aç torpağın, əsrləri danışdır,
Gözlərimə yad gəlsə də, ürəyimə tanışdır

Yer altından çıxan saxsı, çini qablar, mis səhəng,
Sarp qayaya həkk olunmuş o əjdaha, o mələk,

İldırımından od borc alan babaların ocağı,
Əllərini qabar edən daş çəkici, bıçağı,
Şüşə, muncuq – kasıb qızın nadir nemət sandığı,
Bir tacirin içi dolu ləl-cavahir sandığı,
Qul halqası, hökmdarın yerlə yeksan zər tacı,
Dünyaları ayaqlamış səyyahın əl ağacı,
Yer altıda da qoşa durub yaşadan düz ilqarı –
Min illərcə çürüməyən sevgililər məzarı...

Hansı yana əl aparsan bu yerlərdə əgər sən
Söhbət açan, sirr danışan nələr, nələr görərsən...

Lakin üç şey var ki, odur yer üzünün zینəti,
Azərbaycan torpağının ilk həmdəmi, qisməti!
Şöhrətidir babaların, şöhrətimdir o mənim,
Sayəsində qalib çıxıb sınaqlardan Vətənim:
Xış demiri! Qılınc! Qələm!

Demə bunlar pas atmış,
Bunlar mənim şanlı, parlaq tariximi yaratmış!

Bəli, o xış yazmışsa da əkin vaxtı hər yərə –
Kasıblığın dərdlərini güneylərə, düzlərə,
Dəstəyindən yapışanı qaldırmışdır çox uca,
Qoymamışdır əcdadımı düşmənlərə əl aca;
Onun adı bərəkətdir ocağıma-tüstümə.
Qarı düşmən qoşun-qoşun gələn zaman üstümə,
Elim-obam götürmüşdür o qılıncı-qalxanı,
O qılıncı yazılmışdır Koroğlunun dastanı.

Qələmlə də əsrlərin söz-söhbəti dil açmış:
Neçə könül qönçələri ağ kağızda gül açmış.
Bu sehrə çatmış bizə qədim sənət açarı –
Nizaminin, Füzulinin solmaz sənət baharı.

Xış demiri! Qılınc! Qələm!
Demə bunlar pas atmış
Bunlar mənim şanlı, parlaq tariximi yaratmış!

BƏLƏDİKMİ ÖZÜMÜZƏ

Adam var ki, görməyibdir paytaxtını,
Göyden, yerden salmayıbdır nəzər ona.
Seyr etməyib bir güzgüdə öz baxtını –
Baxmayıbdır o Xəzərə, Xəzər ona.

Adam da var Kür, Araztək çay görməyib,
Qarışmayıb gülüşünə şlalələr.
Uçurumun şir ağzından gül dərməyib,
Dodağını öpməyib daş piyalələr.

Yad elləri barmaq-barmaq sayıb bilən,
Avropanı qarış-qarış gəzib gələn
Alim var ki, şair var ki, rəssam var ki,
“Vətən” adlı bir fəndən alar “iki”.

Az isinib ecdadının ocağına,
Yandırmayıb papirosunu öz közündən.
Az sığınıb anasının qucağına
Bir gün görək sual etsin öz-özündən,

Fikrə getsin vətən oğlu dərin-dərin:
“Torpağımda hər obanın, hər şəhərin
Bilirəmmi keçmişini, bu çağını?
Gəzmişəmmi yurdumun hər bucağını? –

Yol cövrünü, səfasını duya-duya
Getmişəmmi İstisuya, İlisuya?

Süzmüşəmmi heç Göy gölü heyran-heyran?
Rastlaşımı bir adada mənə ceyran?

Çəkmişəmmi təkər dönməz gəvdə atı,
Aşmışammi göllü, güllü Batabatı?

Sarıyerdə, yayda qopan bir boranda
Düşmüşəmmi yaxın dəyə soracağına;

Dumanlıqda zarafatla göz vuranda
Əl atıbmı çoban qızı çomağına?

Bərdəliyəm, qabağımda məxməri çay,
Baxmışammi Astaraya o tay, bu tay?

Qubalıyam, yollanaram mən hər yana,
Düşübdürmə güzarım heç Zəngilana?

Hansı ildə işə-gücə verib ara
Üz tutmuşam Masallıdan Dəstəfura?

Minkənddənəm, görmüşəmmi Qonaqkəndi,
Yardımlımı... daha uzaq-uzaq kəndi?

Keçmişəmmi Bərgüşadı, İncə çayı?
Danışımı Nizamidən Gəncə çayı?

Toxundummu yarasına xan Kəpəzin,
Dolaşdım Lənkəranı, Şirvanı mən,
Yola salıb ağladım hüzün-hüzün
Nəsimini – gedər-gəlməz karvanı mən?

Söz salıbmı gah kədərlə, gah bəsatla
Cəfərimdən, Müşfiqindən doğma Xızı?
Yad edibmi sazla-tarla, muğamatla
Vaqifini, Vurğununu Qarayazı?

Bələdəmmi el dərdinə-düynünə,
Xan kəndinin dünəninə, bu gününə,

Bol olsa da səxavətdə yeni həyat,
Ürəyimcə abaddır mı Pənahabad?

Baxıb-baxıb Qanlı gölə mən heyrətlə,
Yad etdimmi qəsbkarı həqarətlə?
Dinlədimmi gözlərimi yuma-yuma
Necə qətlə yetirilib Aşıq Cüma?

Eşitdimmi nə zamandır nəğməsinə
Qatıb Şəki bülbülləri bir nəqərat:
"Heyif sənə, heyif sənə,
Hacı Murad, Hacı Murad..."

Görmüşəmmi Xaçın üstü Kəngərliyə
Koroğlunun yuvasını-kahasını,
Udmuşammi, Nəbi kimi bir igitə
Arxa duran Çalbayırın havasını?

Oxudummu tariximi min dastanda –
Səbəyli civarında, Qobustanda
Daş vərəqdə neçə-neçə şah əsəri,
Ulu babam göndərdiyi namələri?

Qaçmayıb ki, nəzərimdən bir dağ yolu,
Qələ yolu, məbəd yolu, bulaq yolu?

Ələk-vələk etmişəmmi meşələri,
Qalmayıb ki, gözdən iraq guşələri?

Çıxmışammi Şahdağına, Murova mən,
Baxmışammi vətənimə zirvələrdən?

Üryan qılınc parçalayıb iki yana,
Nə etmişəm qoymaq üçün onu qına?

Bir söz ilə, necə sevib öz ölkəmi
Tanıyıram mən ovcumun içi kimi?"

Düşündürsün bu suallar qoy hər kəsi,
Ovuc içi olsun vətən xəritəsi,

Görək onun hər kəndini, şəhərini,
Dünənini, bu gününü, səhərini,
Hər açanda ovcumuzu,
qoy buradan
təbəssümlə baxsın bizə Azərbaycan!

DIYARIM

Diyar var – üstünə od tökülür günəş,
Yayı da atəşdir, qışı da atəş.
Taleyin behiştı buradır deyir –
Susuz səhralarda yaşayan həbəş.

Diyar var – il boyu ərimir buzu,
Yaşıl yamacında mələmir quzu.
Doğma sakininə fəqət bu yerin
Xurmadır arpası, şəkərdir duzu.

Diyar var – dörd yanı tufanlı dalğa,
Döyür sahilini müdam qasırğa,
Ömrünü ölümə girov qoyanlar
Yurdum-yuvam deyir vulkanlı dağa...

Gəzib iqlim-iqlim, görüşüb bir-bir
Ərzin hər yerində insanı dindir,
İztirab da çəksə car da çəkəcək:
"Vətən mehribandır, vətən şirindir!"

Vətənlər içində göyçək vətənim,
Səhrası, yaylağı çiçək vətənim,
Dünyanın qoynunda sən bir dünyasan –
Azərbaycan! Bəxtim, taleyim mənim!

Diyarlar içində şirin diyarım,
Qışı ilıq, yayı sərin diyarım,
İmzalar içində imzan var sənin,
Gözümün üstündə yerin, diyarım!

ZÜMRÜD TAC

Qarabağ...
Nə zaman çəkilsə bu ad
Gözümün önündə bir qız dayanır:
Hörüyünün kökü buz tutub qat-qat,
Atlas paltarının
Ətəyi yanır...

Qarabağ –
Mehriban, gözəl, vüqarlı
Yurdumun qızıdır,
Kamalı dərin.

Qarabağ –
Sinəsi şərli, tarlı,
Döşü havalıdır, ləhcəsi şirin.
Yer üzü dinləyir zəngüləsini.

Ağır yığnaqlıdır,
Söz-söhbətlidir.
Görənlər o qızın saf çöhrəsini
Deyər nə həyalı, nə ismətlidir!

Mərdlik zirəhiylə
Döşü siperli,
Nüşabə idraklı,
Həcər təpərli.
Əli buludlarda,
Ayağı Kürdə,
Açıq süfrəsinin qonağı saysız...
Kim əsir istəyib,
Onu bu yerdə
Boynunu qılıncdan keçirib o qız!

Bədxahı boğmaqçın qəsdinə duran
Xaçın, Qarqar onun qoşa saçıdır.
Başının üstündə yanıb bərq vuran
Şuşa Qarabağın zümrüd tacıdır!..

"VƏTƏN" YAZDIM...

"Vətən" yazdım...
Qanadına aldı məni xəyalım,
Odur bəxtim, səadətım,
Odur cahım-cəlalım.

Necə yazım bir şer ki,
Gəzsin dildə-ağızda.
Bir ümmanı sığışdırım
Birçə parça kağızda?

Hansı rənglə təsvir edim
Çəmənin, düzünü,
Dağlarının ətəyini,
Çəməsinin gözünü?
Sevimlimiz Qarabağı,
Savalanı, Kəpezi?

Necə lövhə yaradım ki,
Yaranmamış əvəzi?
Hansı səsle haraylayım

Arazi mən, Kürü mən,
Utanmayım dağ dalğalı,
Quzu gözlü Xəzərdən?

Savad hanı – ayırd edim
Alındakı yazını?
Mizrab hanı – məharətlə
Dilləndirim sazını?
Hünər hanı – eyham vurub
Danışanda sarı sim,
Damarımda coşan qanın
Qabağını mən kəsdim?
Hardan tapım ürəklərin
Daşa dönmüş sərtini,

Söyləyəndə tab eləsin
Bu torpağın dərini?

Hardan tapım bu Culfadan
O Culfaya işləyən,
Tarix boyu üzərini
Tikan örtmüş yolu mən?

“Vətən” yazdım...
Qanadına aldı məni xəyalım,
Odur bəxtim, səadətim,
Odur dərdim-mələlüm...

DƏNİZ XİSLƏTLİ TORPAQ

Qəzəblə qabarar, fərəhlə çağlar
Dəniz xislətlidir vətən torpağı.
Xalqı nəsil-nəsil ələyib saxlar,
Gəndir, səfalıdır, pakdır qucağı.

Həm də səbrlidir o nəcib ana,
Təmkinlə ayırır xeyirdən şəri,
Sadıq övladları basır bağrına,
Kənara tullayır naxələfləri.

Kənara tullayır ağac qurdutək
Gövdəni içindən yeyib yıxanı.
Qovub uzaqlara aparır külək
Əslinə-kökünə dönük çıxanı.

Belə sehrlidir vətən qucağı,
Xalqı nəsil-nəsil ələyib saxlar.
Dəniz xislətlidir onun torpağı
Qəzəblə qabarar, fərəhlə çağlar.

BƏNÖVŞƏ YARPAĞI

Zəng çalır aramsız telefon dinir –
Uzaqda yad edib məni kim iso,
Şirin bir duyğuyla qəlbim isinir,
Dostlarım yər-yərdən verir səs-səsə.
Sonra növbə ilə bir-bir danışır.
Məşədən gələn səs səsə qarışır:

“Hop-hop... tuq-tuq... cık-cık...”.
– Sənin şərəfinə sağlıq deyirik!
– Sağ olun, var olun siz də həmişə.
– Havalər necədir?
– Tərpənmir yarpaq.
– Türşsuda solmayıb hələ bənövşə,
Bir dəstə yığmışıq səni yollayaq...

İstini-bürkünü qovub uzağa
İlk bahar havası dolur otağa.

Zəng çalır aramsız telefon dinir –
Yenə yad ələyib məni kim iso.
Şirin bir duyğuyla qəlbim isinir,
Deyirlər:
– Cavab ver indi Kəpəzə!
– Allo! Bu sənənmə, fermaçı qardaş?
– Xoş gördük, əzizim!
– Haçan köçürsüz?
– Tədarük görürük biz yavaş-yavaş...
– Çadırı, dəyəni nə vaxt sökürsüz?
– Səbahdan... Qalmayıb dağın ləzzəti.
– Yubansa qürünün tökülər əti –
– Bombozdur hər yamac, bombozdur hər dik,
– Küləkdən, yağışdan zara gəlmişik...

İstini-bürkünü qovub uzağa.
Bir payız havası dolur otağa.

Zəng çalıb aramsız telefon dinir,
Yenə yad eləyib mən kim isə.
Şirin bir duyğuyla qəlbim isinir,
Verir uşaqlarım bu vaxt səs-səsə.
– Allo?
– Dəlidağdır... Bizik danışan...
– Deyən darıxmırsız, uşaqlar, yaman?
– Gəl apar, ata!
– Yox, – dedim qan-tərə mən bata-bata.
Bura çox istidir...
– Burasa qar yağır... yubansan əgər,
Atacan, qaloş al, palto da göndər!..

İstini-bürkünü qovub uzağa
Qışın sərt havası dolur otağa.

Dönüb nəzər saldım xəritəyə mən
Axtardın, aradım, gözdüm dünyanı.

Bayaq səsi gələn, havası gələn
Çiçəkli, çisəkli o dağlar hanı?!

Hanı od püskürən qızıl Abşeron,
Hanı o bürkülü Muğan, MİL düzü?
Axtarıb gözdikcə mən heyran-heyran,
Baxıb gülümsədi sanki Yer üzü.

Onu qarşı-qarış seyr edə-edə
Dağları gəzməyim hədərmiş, hədər:
Azərbaycan dünya xəritəsində
Görünür bənövşə yarpağı qədr.
Baxdıqca sevindim, fəxr etdim ancaq!..
Böyüdü gözümdə bu kiçik yarpaq.

Hər fəslin getmə də burda söhbəti,
Hamı bahar bilir Azərbaycanı.
Onun xoş sədası, onun şöhrəti
Bənövşə ətrinə tutub dünyanı.

SİRDAŞ

Yad yer, qarlı şəhər,
hər yan duman, sis...
Buz tutub gölləri,
torpağı-daşı.
Burda çox darıxdım...
Mehriban bir hiss
oldu ürəyimin əziz sirdaşı.

Bir həyanım idi
yol yoldaşı tək,

həmişə yanımcə o addımladı.
Onsuz bu yerlərdə donardı ürək...
Bu əziz sirdaşın
Vətəndir adı!

NEYİN ƏFSANƏSİ

Ağlama ney, ağlama ney,
Ürəyimi dağlama, ney.
Sirdaşımam, söylə mənə,
Kim yamanlıq etmiş sənə?
Hey sızıltı, nalə, fəğan...
Güləcəksən bəs nə zaman?!
Ney dilləndi: – Soruşma gəl,
Həm pis, həm də yaxşı əməl
“Təhfəsidir” insanların.

Xoş çağıydı ilk baharın,
Yarpağım göy, qamətim düz,
Süslənirdim gecə-gündüz,
Məskənimdi çay kənarı,
Sirdaşımı çöl quşları...
Bilməz idim qayğı, fikir,

Qüssə nədir, nalə nədir.
Nəşəliydim... Zalım çoban
Qamotimi gören zaman
Yaxınlaşıb dedi: "Əhsən
Bu camala! Nə dilbərsən!
Yeter, gördün neçə bahar;
İndi mənə ol nəğməkar..."
Qamətimə bıçaq çaldı,
Yurd-yuvamdan ayrı saldı.
Əllərində döndüm neyə,
Qaldım vətən deyə-deyə.

O zamandan ağlayıram,
Ürəkləri dağlayıram.
Nə son verirəm məlala,
Nə çatıram bir vüsala.
Axır, axır nəfəsimdən
Sızıltıyla: "Vətən, vətən!..."

SƏHVİMİZ

"Yad ölkədə varmı yaxın qohumunuz?"
Sualının biri buydu anketlərin.
"Yox" sözünü yazıb keçdi bir çoxumuz,
Mənasını düşünmədən dərin-dərin.

Bəs o gözü yolda qalan Təbriz qızı,
Savalanın igid oğlu de, kimlərdir?
Danmırıqmı anamızı, bacımızı –
Məgər onlar on nəfərdir, yüz nəfərdir?

Milyon-milyon qohum-qardaş o taydadır...
Bəs nə üçün "yox" yazırıq bu suala?
Doğmaları ügey bilmək nə qaydadır,
Bu gün hələ yetməsək də biz vüsala?

Ah, qol-boyun gəzəcəyik nə vaxt birgə
Sahil boyu doğma Kürü, Arazı biz?
Nə vaxt yallı tutacağıq cərgə-cərgə
Bayram kimi qarşılayıb hər yazı biz?

Ana torpaq, danla bizi, yaraşarmı
Əsrlərcə qəlbə yatsın çox sözümüz.
"Yad ölkədə qohumunuz, deyın, varmı?"
Gün olsun ki, düz yazılsın "yox!" sözümüz!

BU ARZUM DA...

Uşaq idim min suallı,
Hər istəyim qeylü-qallı.
Göylərdə gəzmək xəyalı,
Dincliyimə haram qatdı,
Qarşıladım bu vüsali –
Bir arzum da başa çatdı.

Cavanlıqdan nə danışım,
Od içində artdı yaşım,
Yasdan çıxdı can sirdaşım,
Həyat alıb ölüm satdı
İnsan adlı qan qardaşım –
Bir arzum da başa çatdı.

Ömür qısa, dilək çin-çin...
Qovrulurdum için-için,
Atası şəhid yetimin
Əli bir gün aşı çatdı,
Taleyindən oldum əmin –
Bir arzum da başa çatdı.

Bir igidi yıxdı araq,
Əl də üzdü oğul-uşaq...
Saatın xoş çağına bax,
İçkini biryolluq atdı,

Şadlıq gəldi qucaq-qucaq –
Bir arzum da başa çatdı.

İllər ötdü, yaşa doldum,
Gah açıldım, gah da soldum,
Kül altından çıxdı odum,
Oğul nəvəm addım atdı,
Ərzi gəzən səyyah oldum –
Bir arzum da başa çatdı.

Doymaq olmur təbiətdən,
Görməmişdim Bosforu mən.
Nağıl meşə, nağıl çəmən...
Bu nə aləm, nə bəsatdı,
Heyran-heyran dedim: "Əhsən!.."
Bir arzum da başa çatdı.

Gözlərində sevincdən yaş
Araz boyu iki qardaş
Car çəkəydi: "Bitdi tələş –
Ayrılığın salı batdı..."
Can üstündə deyəydim kaş:
"Bu arzum da başa çatdı!"

GÖRDÜM

Düz getdin, rastına əyrilik çıxdı.
Dünyada xoş halət görmədin, ustad!
Dostların, həmdəmin evini yıxdı,
Etibar, sədaqət görmədin, ustad.

Alilər zillətdə, nədanlar kefdə,
Yurdsevərlik baha, satqınlıq müftə!..
Hökəmrən əyanlıq, təciliq tərəfdə
Güc gördün, dəyanət görmədin, ustad!

Kürün sahilində kükrədin, daşdın,
Sevince bürünüb dərde qarışdın,
Nazlı sənəmlərlə küsdün, barışdın,
Heç yerdə sədaqət görmədin, ustad!

Yaman ağır gəldi faciə mənə.
Gəzdiyin yerlərin çıxdım seyrinə.
Doğma eli gördüm, milləti gördüm.
Hər şəhərdə sənə, hər kənddə sənə
Bitib-tükənməyən hörməti gördüm.
Qarabağ – doğma yurd, doğma su, hava,
Vaqifli, Zakirli – cəh-cəhli yuva
Zirvədən dumanı hey qova-qova
Saxlayır o qədim şöhrəti, gördüm.

Gördüm gözəllərdə hüsni, vüqarı,
Sənin vəsf etdiyin əhdi-ilqarı.
Dinəndə Şuşanın şirin qızları
Şərindən süzülən şərbəti gördüm.

Nəfəsin eritdi qırovu, çəni,
Tər çiçək yetirdi şər in çəmənini,
Bu gecə sübhədek oxudum səni,
Vurğuna verdiyin vüsəti gördüm.
Sönən duyğuları gətirib cana,
Səsin səda sahib cümlə-cahana,
Əhsənlər yetirir Azərbaycana,
Yaşadıb yaşayan sənəti gördüm...

HƏYAT SƏHNƏLƏRİ

Bir həvəs, bir maraq səssiz-səmərsiz
Bəzən alışdırıb yaxır insanı.
Ürəyin gözüylə seyr edirik biz
Doğma səhnəmizdə hər tamaşanı.

Bu səhnə gah olur döyüş meydanı,
Gəlir iki qüvvə burda üz-üzə.
Görünmür mizrağın, qılıncın sanı
Sindən axan qan çıxanda dizə.

Salır vahiməyə ağgöz yadları
Bizim Cavanşirin, Elxanın səsi.
Qəlbləri yandırır yaxan odları
Üfürüb söndürür haqqın nəfəsi.
Fikir ver, diqqət et bir an keçmişə,
O dövrandan gələn səsləri dinlə.
Gör necə çatılmış zalıma qarşı
Ərəblinskinin qaşları kinlə.

Səhnə ustasının cavan çağında
Böyük arzuları gözündə qalmış.
Onun viran olmuş könül bağında
Boşərin kədəri yurd-yuva salmış.

Dönür bizim səhnə əsil məktəbə,
Dərs verir həyatın fəlsəfəsindən.
Hər kiçik kəlama, kiçik mətləbə
Qatır dorin mənə elin səsinə.
Görüb Nizamini, Molla Pənahı,
Sənət məbədinə səcdə qılırıq.
Xuraman etdiyi böyük günahı
Yumaqçın ağlayır bax, qırıq-qırıq...

Bəzən də məhəbbət alovlarına
Bürünüb biz qarlı dağlar aşırıq.
Bir aşiq çatanda öz dildarına
Biz də şirin-şirin pıçıldaşırıq.

Ya da xain çıxır biri büsbütün,
Əzəlki sevdanı adlayıb keçir...
Ehtiras odunu söndürmək üçün
İndi də özgə bir bulaqdan içir.

Qızın varlığında görünmür vüqar
Səhnəyə gur işıq düşsə də yenə.
Eşqi təhdid edən xəbis duyğular
Qara kölgə salır onun üzünə.

Bu səhnə büsbütün yandırır, yaxır
Görünməz alovla ürəyimizi.
Qəzəbdən göz yaşı süzülüb axır...
Bu hal sədaqətə çağırır bizi!

Ya da vətən oğlu "Uzaq sahilə"
Xalqın namusuna elə and içir.
Ömrünün bahara yetən çağında
Orda sədaqətlə canından keçir.

Qulaq as, qulaq as, eşidirmisən
Almazın, həyatın gur nəğməsini?
Bu güclü mahnıda dinləyirəm mən
"Bahar suları"nın təranəsini.

Bir həvəs, bir maraq səssiz-səmərsiz
Bəzən alışdırıb yaxır insanı.
Ürəyin gözüylə seyr edirik biz
Doğma səhnəmizdə hər tamaşanı...

USTADIN KİMDİR

Aşıq Ədalətə

Möclis böyük, təntənəli,
Aşıq sadə, saz bəzəksiz,
Zillənibdir gözlər ona.
Titrək-titrək qalxdı oli,
İlk guşəsi, xalı təmiz,
Təllər dindi yana-yana.

Sazlı-sözlü babaların,
Qılinc tutan nəsillərin
Ruhu gözdi bu məclisi.
İgidliyin, düz ilqarın
Menasından şirin-şirin
Halı etdi o saz bizi.
Bu məclisə gələn gördük
Qurbanini, Ələsgəri,
Gözlərindən gülən gördük
Yaşmaq tutan gözəlləri.

Bir dost kimi candan, qəlbdən
Saz sirrini bizə dedi,
Tənəyə də hədəf oldu.
Bəlkə elə bu səbəbdən
Əllər onu döyəclədi –
O gah çılgın bir dəf oldu,
Gah tar oldu, gah kamança;
Gah da neyin dodağını
Yada salıb hey ağladı...
Gah da atəş aç-aça
Bir qoşunun qabağını
Aynalıtək o, saxladı.

O əfsuna sən daldıqca
Düşünürsən, bu avazda
Yüz sənətin hikməti var.
Şövqə gəlib o çaldıqca
Deyirsən ki, bu tək sazda
Bir orkestr qüdrəti var!

Gah müdrik bir qoca kimi
Gedib dərin bir xəyala
Ümmanlara daldı-daldı...
Gah Abbasi, gah Dilqəmi,
Koroğlunu qala-qala,
Gezdi, gezdi... çaldı, çaldı...

Başlayanda saz oynaya
Qönçələrdən o, elə bil
Əlvan xalı toxuyurdu.
Səs qalxdıqca dalğa-dalğa
Sanki dinən o saz deyil,
Aşıq Mirzə oxuyurdu.

Sehrlədi o saz bizi –
Dəyişildi məclis birdən,
Xanəndələr gəldi dilə.
Coşdu duyğular dənizi,
Baş açmadım heç bu sirdən,
Görməmişdim sazi belə.

Qulaq verdi, baxdı hamı
Bu çalğıya heyran-heyran. –
Saz şaqradı tuti təki.
Aydın idi hər kolamı,
Danışdı: "Dost-mehriban
Ya bir olar, ya da iki..."

Sonra səpdi "Lələlər"i
Məclis boyu ləçək-ləçək,
Al boyandı Gəncə düzü.
Bülbül olub nalələri
Yaydı bağa çiçək-çiçək,
Düzdü sapa o hər sözü;

"Yenə qonub şah budağa
Nə sızlarsan belə, bülbül?.."
Güllər ətir qoxuyurdu.
Əhsən, alqış yağa-yağa
Sanki burda o saz deyil,
Şövkət, Zeynəb oxuyurdu.

Saz söz qoyub Ədalətlə
Faş elədi neçə-neçə
Leyli-Məcnun fəryadını.

Danışdırdı məhəbbətlə,
Ləyaqətlə seçə-seçə
Əsrimizin Fərhadını!

Asta-asta, narın-narın
Aşıq sazı, saz aşığı
Coşdururdu, daşdırırdı;
Məharətli sənətkarın
Söhbət edən hər barmağı
Baxışları çaşdırırdı.

Endirəndə sazı hərdən
Mizrablı ol dincolirdi.
Pərdələri gözən əldən
Qaibənə səs gəlirdi...

Bərbəzəkli neçə sazın,
O çaldıqca, batdı səsi,
Sədəflərin hüsnü soldu.
Sadə saza – o avazın
Hər cəh-cəhi, hər guşəsi,
Hər xalı bir sədəf oldu!
Süzüb keçdi o səhnəni,
Dəsgahını vurdu sona
Alqışların şelaləsi.
Görməsə də səni, məni
Mavi ekran verdi ona
Qucaq-qucaq el töhfəsi.

Saz sussa da ürəklərdə
Davam etdi bu tərənə.
Səs ucaldı pərdə-pərdə:
– Qayıt yenə, qayıt yenə!

Sazı ilə o sənətkar
Bu alqışı alqışladı

Yorulmadan, usanmadan.
Heyran qalıb soruşdular:
– Ustadının nədir adı?
Cavab verdi:
– Azərbaycan!

HƏSƏD

Bağımızda üç budaqlı
Peyvənd alma ağacı var.
Alma nədi, bir aləmdir
Hər budaqda yetişən bar:

Ətri başqa, dadı başqa,
Hər növün öz adı başqa.

Biri ağdır, biri sarı,
O birisi çəhrayıdır.
Şipşirindir, turşməzədir,
Təzə baldır – dost payıdır.

Bıçaq alıb kəssən əgər
Al yanaqlı bir almanı,
Deyərsən ki, elə indi
Axasıdır qızıl qanı.

Həç hansının çöhrəsində,
Zahirində yoxdu qüsür.
Heyf, ancaq birisinin
Batinini görənlər qusur.

Qabığını soyan tək
Üzə çıxır hər gizli sirr –
Baxırsan ki, içindəcə
Əyri-üyrü bir qurd gəzir.

Bədəninde o almanın
Min bir fəsad törətmədən –
Açıb iynə ucu boyda
Xırda, məxfi pəncərə də.

Ordan qonşu almaların
Düzümünə baxır, baxır:
“Bizdən deyil, gəlmədilər...” –
Mızıldanır paxıl-paxıl.

Həsəd qurdu içərini
Söküb tökür nifrətindən
(Yazıq alma başdan-başa
Sarılıbdır xiffətindən).

Bayırdakı almalara
Nə toy tutub qazar quyu –
Neyləsin ki,
Yığılsa da, açılsa da,
Çatmır boyu...

Önündəki şah budağa
Hey yağdırır tənə daşı,
Özünüse almaların
Sanır qədim vətəndaşı.

Həsəd rəmzi – qurd sığınıb
Saf almaya, “yaxın dost”,
Nesillərdən nesillərə
Keçib gedir asta-asta...

*Bir adı Qala, bir adı da Panahabad olan Şuşa, Laçın təkcə
bu günümüz yox, tariximizdi, sərkərdələr, sənətkarlar yetirən
əcdadımızın yadigarıdır, Pənah xanı, İbrahim xanı, Vaqifi,
Natəvanı, Adigözəl bəyi, Mehmandarovu, Xosrov bəyi, Sultan
bəyi, Üzeyir bəyi, Seyidi, Xanı, Bülbülü yetirən diyardır. Şuşa
bizim qartal qıylı, bülbül cəh-cəhli yuvamızdır. Buna görə də
indi Şuşasız günlərimdə mən özümü yuvasız quş sayıram...*

QAPINI BAĞLAYAN FƏLƏK

Ərsə qalxıb naləm mənim,
Alınıbdı Qalam mənim.
Əsir düşüb ciyərpəram,
Şuşam mənim, balam mənim.

Şəhid bağı dəlik-dəlik,
Şüşə qəlbim çilik-çilik.
Şənlik edir, şonquyubdu
Şah evimdə Şöklü Məlik.

Kəsilibdi Xaçın yolu,
Dağılıbdı Laçın yolu.
Məmməd Əmin durub gəlir,
İgidlərim, açın yolu.

Milletimin atasıdı,
Ruhu zəfər butasıdır.
Bir haray var, on səkkizin
Bu gün əksi-sədasıdı:

“Urus gəlir Abdallara
Etibar yoxdu bunlara.
Soruşun türklər hardadı,
Topları çəkin yallara”.

Misri qılınç hanı, hanı
Sel-sel olsun gəvur qanı.

Hayandadı bu günümün
Soltan bəyi, Penah xanı.

Hayandadı, hayandadı
Bamsı Beyrək, Xan Bayandır.
Türk oğlu, çox qandırıbsan,
Ermənini yenə qandır!

Bura Nəbi oylağıdı,
Laçın, tərən yığnağıdı.
Bir həmləsi, bir uçuşu
Quzğun cəmini dağıdır.

Taleyin öz yazısı var,
Qarlı qışın da yazı var.
Basmaq istər qurdu köpək,
Arxası – ağ ayısı var.

Ona da Bozqurd deyərler,
Şəstini çətin öyələr,
Min il nəslini öyüblər,
Min il nəslini öyərlər.

ÇƏRKƏZİN CAVABI

Yanaşdı çar generalı
çərkəzlərin başçısına,
dedi, gəlın yaxşıqla, xoşluq ilə
qəmənizi qoyun qına.

Sultan sizi həmişəlik töhfə verib,
bağışlayıb çoxdan bizə.
İndən belə hakim bizik, ağa bizik
bu sahələ, bu dənizə.

Qarlı dağ da, coşqun çay da, isti su da,
göy meşə də bizimkidir.
Arx altında, yol üstündə bitən ot da,
bənövşə də bizimkidir!

Çərkəz boğdu qəzəbini, hiddətini
güclü nəfəs ala-ala!
Gözlərini mona ilə qıyıb dedi
zor paqonlu generala:
– Çərkəz oğlu
qulu bağlı
qul olmamış heç bir zaman
nə bir çara, nə sultana.
Bu səbəbdən xəncəri də girməyibdir,
ömrü boyu girməz qına!

Hər töhfəyə, hər bəxşişə tamah salıb
götürməyi bilmə asan,
ağacdakı o quşa bax,
bağışladım onu sonə;
Səninkidir, tut, general,
görək necə tutacaqsan...

SİNƏSİ DAĞLI DAĞ

Mehribandır, şofqetlidir,
Gileylidir, hiddətlidir,
Hüznüdür Axun dağı.
Seyr edirəm zirvəsindən
Uzaq dağı, yaxın dağı.

Qarlı Qafqaz qasqabaqlı,
Göy təpələr fikrə gedib.
Dara düşən dağ kəlləri
Öz-özünü həlak edib.

Qartalların ox lələyi
Sancılıbdır qayalara.
Özlərisə bilən yoxdur,
Bilən yoxdur... uçub hara.

Kol-kos örtən yamaclarda
Meşələşən bağlara bax:
Peyvənd armud, şirin giləs...
Aullardan verir soraq.

Qalalarda tarixlərin
Açılmamış qatı qalıb.
Tayfaların, nəsillərin
Burda ancaq adı qalıb.

Adı qalıb kənd-şəhərdə,
Adı qalıb oymaqlarda.
Adı qalıb çayda, göldə,
Adı qalıb bulaqlarda.

Dağ havası, dağ nəsimi,
Dağ çiçəyi, qar, bənövşə,
Gül şəhində gülən günəş,
Qara dəniz, yaşıl meşə...

Gəlib gördü bir hökmdar,
Ürəyinə yatdı yaman.
Bircə udum nəfəs dərcək
Diməğindən uçdu duman.

Zənd elədi bir təcizdən
Xoflu-xoflu hər tərəfə.
Düşündü ki, necə baxım
Rahat-rahat burda kefə?

Dağlıların əməlindən
Əskik olmur heç vaxt qəza.
Xam at kimi şahə qalxar
Dağ çəkərsə mən Qafqaza.

Xəfifcə bir təbəssümlə
Sığal çəkib bığlarına,
Qələm çəkdi dağlıların
Taleyinə, rüzgarına.

İlim-ilim itdi eller,
Adı qaldı.
Hörüklərdə igidlərin
Atı qaldı.

Körpələrin açılmamış
Dili qaldı.
Qoca ömrün hələ neçə
İli qaldı.

Halal işin, düz əməyin
Barı qaldı.
İnsanların torpaq adlı
Ən sevimli,
Ən müqəddəs
Varı qaldı.

Qaldı...
Sürdü başqaları
Bu yerlərin səfasını.
Talelərdən qisas alan
Bir gün aldı cəzasını.

Yenə də xoş üz göstərir
Gəlib gedən qonaqlara
Hər kənd-şəhər.
Lakin kimsə soruşmayır
Ev yiyəsi gedib hara,
Haçan gələr?!

"Ev yiyəsi! Ev yiyəsi!"
Cavab yoxdur bu nidaya.
Üz tuturam göy meşəyə,
Üz tuturam Aqurçaya.

Təngişdir yol nəfəsi,
Asta-asta çağırıram:
"Ev yiyəsi! Ev yiyəsi!"
Boğuş-boğuş əks ələyir
Dərin dərs həmin səsi:
"Ev yiyəsi! Ev yiyəsi!"

Dikəliyəm zirvələrə,
Bəlkə ordan çatdı səsim.
Bir məhrabın qarşısına
Yetişəndə batdı səsim.

Məhribandır, şəfqətlidir,
Gileylidir, hiddətlidir,
Yol gözləyən ana kimi
Həsərlidir
Axun dağı!

Sinəsində tarixlərin
Uzaq dağı, yaxın dağı...

TÜKƏNMƏZ MÜRƏKKƏB

Yenə, yenə yer üstündə,
yer altında,
buludların, dalgaların
qanadında
neçə-neçə can dəftəri
hələ ağıdır –
Öz xətt ilə millət oğlu
onları da yazacaqdır.

Yazacaqdır – çünki onun
tükənməzdir coşan təbi,
yazacaqdır – çünki onun
tükənməzdir öz qanından
düzəltdiyi mürəkkəbi.

QARTAL GÖZÜ

İlahi, bu torpağım
Necə sirli möcüzə.
Adıca şəkliylə də
Yenə dərs verir bizə.

Durma vətən övladı,
Xəritəyə nəzər sal,
Düşün nəyi öyrədir
Gördüyün uca qartal.

Gör necə də ləngərli
Süzür qoşa qanadlar!
Qartalındır, qartalın
Bu əzəmət, bu vüqar.

Kim deyər ki, var onun
Özgə quşa bənzəri?
Dimdiyində aparır
Elə bil ki, Xəzəri.

Bakı! Sən bu qartalın
Yanar, parlaq gözüsen.
Bədnəzərin gözüne
Batan oxun özüsen!

Gəlin, bir də seyr edərkən
Xəritədə Bakını.
Kim görmüş
Gözün belə
Şəffafını, pakını!

Milyon çıraq o göz
Zillənibdir uzağa.
Qartal cürət etməzdi
Onsuz qanad açmağa –

Milyon ıraqlı o g z
Ş f ql dib yolunu.
Tufanlardan keirmiş
Qanadını, qolunu.

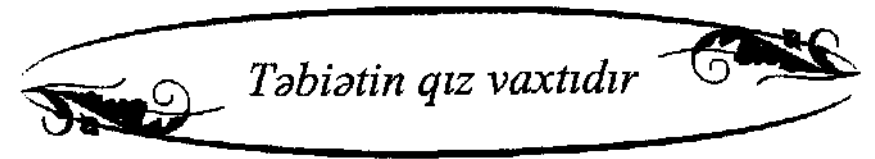
Milyon ıraqlı o g z
Yer , suya s pir nur,
Ulduzlara g z vurur.
O qocaman qartalı
Uca, nurlu g yl r ,
Bir uęurlu s f r 
Uurduqca uurur...

M SL KİM YOLUNDA

M sl kim yolunda g ls m  z- z 
M nd n  fv ummasın doęma qardaşıım.
H r yerd , h miş  haqq g z -g z 
Aę g n yollarında aęardı başıım.

T z  arzuluyam, qocaltmaz zaman
Y z  yetişs m d  bu minval il .
G cl y m – m ll tim  mmandır,  mman
Artır, h mrey  olur o, ild n il .

M n d  o  mmanın bir qetr siy m,
Bir g n buxarlanıb qalxsam g yl r ,
Yen  damla olub d ş nd  yer 
Bir  m l i yi bitir siy m,
Xalqıma t hf tek yetir siy m.

G LMİŞ M

S nd n ayrılanda, daęlar, cavandım,
İndi g r ş n  qoca g lm ş m.
Qayęılar  st m  d şd  – talandım,
 z m   z tutub borca g lm ş m.

Dil y m oxsa da, g l  sirg m ,
N  arzu el s m, yoxumdur dem .
Qaytar s n bu d md n m ni o d m ,
D şm ş m yamanca sua, g lm ş m.

Mehribandır obaların,  ll rin,
Ş fahıdır i kl rin, g ll rin,
M lh m olsun dey  s rin yell rin
Sin mi m n aa-aa g lm ş m.

Xatir min g ll rini  zm y ,
Cıęır  rt n otlarını  zm y ,
Haraylayıb g ncliyimi g zm y ,
Yollarını quca-quca g lm ş m.

Z ri altı duran b xt -naxış ,
M hk mc  yaddaş , m hk mc  huş ,
Caębacaę dişl r  –  y d n daş ,
Yapdığ m k t gedir, saca g lm ş m.

Baxışda t ęyana g len deniz ,
Qırışs z alına, g zl ks z g z ,
 liksiz  ll r ,  sm y n diz ,
B k lm y n ola-qıa g lm ş m.

Yanaqda közərən lələyə, gülə,
İlanı yuvadan çıxaran dilo,
Dayı dedirtməyən qapqara telə,
Hələ dən düşməyən saça gəlmişəm.

Damaqdan getməyən dada-lozzotə,
Qızlar bəyəndiyi boya-qamətə,
İti, şux yerişə, taba-taqotə
Möhtac qalıb uça-uça gəlmişəm.

Tövşümək bilməyən odlu nəfəsə...
Durnanı havada saxlayan soso,
Tükənmez nəsoyo, bitməz həvəsə,
Hünərə, qüdrətə, taca gəlmişəm.

Ömrün zinətini illər alıbdır,
Mahir ovçu kimi bir-bir çalıbdır.
Birco son verdiyin vüqar qalıbdır,
Hüzuruna başı uca gəlmişəm!

LAÇIN QAYASI

Qabarıq sinəli Laçın qayası,
Nə qorxunc, heybətli görünüşün var!
Ölçətməz qoynunda köklük yuvası,
Üstündə qıy vuran laçınlar uçar.

Arxan Alaqağa, Məndilin dağı,
Yanında Ağbaba dayanıb qoşa.
Buluddan çalınalı Murov yaylağı
Qarşında Kəpəzlə verib baş-başa.

Daşların altından "pıq-pıq" cıylayan
Bulağın timsaldır qaynar gözlərə.
Dərələr uzanır "gəl-gəl" söyləyən,
Ləpəsi sıçrayan dəli Tərtərə.

Yuyar daşlarını məkansız sular,
Öpür yanağını səhərin yeli.
Hər çiçək fəslində gələndə bahar
Axar göy sinənə var-dövlət seli.

Ferma çadırları qurulan zaman
Başlanan dağların toyu, bəsatı.
Sürünü yaylıma çıxaran çoban
Şiş qaya üstündən çəkor bayatı.

İnsan nəfəsilə canlanar yenə,
Nə gözəl görünər camalın sənin.
Dost qəlblər dözümlü odlu hicrinə,
Ömür tozələyər vüsalın sənin.

Cəmənlər içində – yanında evin
İməkləyən körpə toplayar çiçək.
Səhərlər meşəyə gedən qız, gəlin
Qayıdar qabında moruq, çiyələk.

Yüz tufəng tuşlansa süzən qartala,
Duyğusuz ovçunun qaşı çatılmaz.
Qocalar qəzəblə qışqırar: "Bala,
Laçına, qartala güllə atılmaz!.."

Qabarıq sinəli, Laçın qayası,
Nə qorxunc, uçurum görünüşün var!
Ölçətməz qoynunda köklük yuvası,
Üstündə qıy vuran laçınlar uçar.

Lələli, nərgizli zümrüd sinəni
Palıd meşələri dövrəyə almış.
Çox yola salmışan gəlib keçəni,
Zamanın zərbindən başın ağarmış.

Palıd ağacından qopan səs, hənir...
Laçınlı, buludlu, qalalı dağlar...
Bu möhtəşəm lövhə bilsən nə deyir:
"Burda babaların ocaq yeri var..."

İgid nəslimizin əzəmətidir
Məğrur görünüşü bu gözəl dağın.
Yenilməz vüqarı, şan-şöhrətidir
Düənli, bugünlü qəhrəmanlığın.

BƏRƏDƏ

Çatdıq qalın meşəyə, aşıb neçə yol, gədik,
Hər ağaca burada inci düzmüş sırsıra.
İşarəylə dayanır, işarəylə gedirik
Ayaq altda çör-çöpü biz sındıra-sındıra.

Ovçu Murad yanaşib pıçıldayır: “Yavaşın,
Tövşümək də yaramaz – qulağı var dağ-daşın.
Usdub-usdub yeriysin, tələsməkdən nə fayda.
Vardır qədim zamandan ovçuluqda bu qayda:
Yaramaz, heç yaramaz səbirsizlik, qovhaqov,
Tələsənin, qaçanın ürcahına çıxmaz ov.
Lap vaxtında gəlmişik, səbr eləyin bir qədər,
Ovun gürrah yurdudur, məkanıdır bu yerlər.
Ay uşaqlar, elə bil, tufəngimdən qan damır...”

Onun iti gözləri dörd bir yanı dolanır.
Çırtıq vurur qəlbində, üzdə susur o, lakin:
“Ov həssasdır, iy duyar papiros da çəkməyin,
Var-gəl etmək də olmaz qış gününün sazağı
Doğrasa da, kəssə də burda əli-ayağı...”

O, münasib yer seçir bir daldada həyəyə –
Sürek başlanan zaman ov gələcək bərəyə.
Dayanmışıq müntəzir on beş addım aralı,
Gözləyirik əliyi, gözləyirik maralı...
Bir atəşlə sürəyə veriləndə işarə,
“Hey! Hey!!!” səsi yayılır, guruldayır dağ-dərə.
İrəliyə tuşlanan zağlı qoşa lülələr –
Barmaq dəysə tətiyə şaqkıldayıb güllərlər...

Mən elə bir bərədə əldə silah durmuşam –
Gəlib keçsə neçəsi vurmuşam ki, vurmuşam...
Bircə anlıq zövq üçün həvəsə bax, həvəsə!!
Qabaqcadan özümü gör bir neçə öyürəm.
Açmasam da qəlbimi yoldaşlardan bir kəsə,
Pıçıldayıb yavaşca öz-özümə deyirəm:
“...Girəvəni ötürsəm dostlar qaxar başıma,
Bircə ov da çıxmaya, kaş ki, mənim qarşıma...”

QIRQOVULUN QIYMƏTİ

Taqətdən düşmədi ovçu qədəmi –
Bir gənc düzü keçdi, tənəni aşdı.
Tufəngi ayaqda, axşama kimi
Meşəni, kol-kosu gözib dolaşdı.

Nə düzdə ceyran var, nə daşda kəklik,
Nə bir dovşan izi suata gəlmiş.
Bu yaşıl pöhrəlik, bu göy çəmənlilik
Ovsuz yoxsul imiş, bəzeksiz imiş.

Bir vaxt qoşa-qoşa süzən turacdən,
Əlvən qırqovuldan əsər görmədi,
Əlacı hər yerdən üzülən zaman:
“Qoruqçunu yola gətirirəm...” dedi.

O, qoltuq cibinə çırpdı əlini,
Çırtıq vura-vura yola düzəldi,
Gözünün üstünə tökdü telini.
Ərköyün-ərköyün qoruğa gəldi.

Quşlar qəfil uçdu hər addımbaş,ı
Ürək pırıltıdan oldu qopası.
Fikrinə gətirdi bir qazan aş,ı
Üstündə qırqovul, turac çolpası.

Qarğa şaqıldadı, kollar titrədi.
Oğlan yaman düşdü ov həvəsinə.
Havaya bir patron boşaldıb dedi:
“Qoy gəlsin qoruqçu güllə səsinə...”

“...Həç vaxt ayağını burda öyləməz,
Çiyindən çıxarmaz tüfəngi ovçu...”
Gəlib qaça-qaça, dinməz-söyləməz
Seyr etdi o gənci qoca qoruqçu.

Bu baxış deyirdi: “ayıbdır, bala,
Bir özgə öyləncə tapsana kefə”.
Oğlansa işarə eylədi pula:
– Əliboş də, necə qayıdım evə?!

Beş onluq verərəm beş qırqovula...
– Onu qatığa ver...
– Təhqirimi?! Məni?!
– Bəs necə?! Dəyişmək olarmı pula
Vətən torpağının gözəlliyini?!

MARALIN ÖZ YOLU VAR

Zirvələrə aparır
Məslək bizi, yol bizi.
Yollar düşcək silinir
Kənd-kəsekdən qəm izi.

Uğurlu yol, dürüst yol
Hər qismətin başıdır,

Yol da var ki, olmasa,
Çəkilməyə yaxşıdır.
Cüyürün öz çəhlimi,
Maralın öz yolu var,

Gediş-gəliş çoxalsa
Gözə gələr, azalar.

Yatağına, yurduna
Onların qor tökməyin,
Namərdliyin daşını
Birdəfəlik atmayan,
Gecə-gündüz evində
Havalanıb yatmayan
Ovcuya yol çəkməyin.

O ətrafda təmizdir,
Ətirlidir çəmənlər.
Maşın çiçək şəhinə
Benzin çilər, toz ələr.!

Buxarlanıb yox olar
Quzeylərin ağ qarı,
Yayda daha görünməz
Bənövşənin nübarı.

Örüşləri, döşləri
Çalın-çarpaz əkməyin,
Süd gölünü qurudub
Yerine qır tökməyin,
Buraya yol çəkməyin.

Göbələk qucaq-qucaq,
Kimin könlünə düşsə
Özü payı-piyada
Gəlib onu tapacaq.

Həyalı bulaqların
Üstünə yol çəkməyin –
Barı bura dəyməsin
Naməhrəmlər ayağı.
Çəşməmizin gözüne

Tökməsinlər arağı.
Sərxoşların xorunda
Zümzümələr itməsin.
Kabab çəkilən yerə
Konservlər getməsin.

Dağlara yol çəkməyin,
Bu torpağın sirrini
Aralığa tökməyin,
Babaların bürcünü,
Səngərini sökməyin.

Min fikirli, xəyalı,
O kəklikli, marallı
Dağlara yol çəkməyin –
Yollara dağ çəkməyin...

ÜRƏYƏ AÇILAN ATƏŞ

O qansız əlini yuyanda qanla
İlk gecə sübhədən keçirdi əzab.
Qulağı dolduqca ahla-amanla
Vermədi vicdana bir də haqq-hesab.

Bir cavan beləcə uyub tamaha
Duyunca havadan təzə ət iyi,
Saymazca əl atdı dolu silaha,
İlk dəfə nəşəylə çəkdi tətii.

Düşdü tappılıyla önünə turac,
Bir anda min bəsat tarı-mar oldu.
Peşiman-peşiman baxdı nəəlac,
Günahsız qan gördü, halı pozuldu.

Düşündü: "yuvama tale su calar,
Neylədim?.."

Özünü söydü, qınadı.
Gülüşdü bu hala köhnə ovçular.
Azaltdı dərini kababın dadı.

Ötürdü bərədən keçən qabanı –
Əti bu yerlərdə haramdır deyə,
Ələdi, aradı, gezdi ormanı,
Qoşa patronları sıxdı əliyə.

Bir belə, beş belə... Etdikcə şıkar
Öyrəşdi naləyə, öyrəşdi qana.
Tətii çəkdikcə nəcib duyğular
Tutuldu köksündə gülləborana.

Mərdi qova-qova namərd eylədi,
Dinclik də vermədi uçar-qaçara.
Ananı, balanı vurub teylədi –
Dağ çəkdi payıza, qışa, bahara.

Qırma çiskindən səriləcək yerə
Qanovuz qırqovul, xınalı kəklik,
Yaralı-yaralı uçdu göylərə,
Perikdi qəlbindən neçə gözəllik.

Oldu mərhəmət də, insaf da şan-şan,
Döndü çopur daşa o həssas ürək...
Maralı, ceyranı alanda nişan
Özünü hədəfdə görəsen gerək!

BULAQLAR

Haray salıb sərəsər
Qaynayar axşam-səhər.
Nəğməsində qəm-kədər
Gedənləri soraylar
O vəfalı bulaqlar.

“Yeddi bulaq”, “Yüz bulaq”,
“Soyuq bulaq”, “Buz bulaq”,
Təzə-təzə ad qoyaq,
Adı əbədi saxlar
İlqarı düz bulaqlar.

Biri: “Nəbi çeşməsi”,
Biri olsun qoy: “Həzi”.
Biri: “Cəmil köhrizi” –
Pıçıldasın dodaqlar
Fəxr closin bulaqlar...

Gəlib çıxı kaş qəfil
Qafur, Mehdi, İsrəfil.
Şələlə vura təbil,
Layla çala bulaqlar,
Fikrə dala uzaqlar...

Hər dağında bir qala,
Heykəllər də ucala.
Əksi sulara qala,
Ulduz taxa bulaqlar,
Məğrur axa bulaqlar.

Zümzüməniz monalı
Əbədiyyət timsallı
Gəzin eli-mahalı,
Mahnı olun, bulaqlar,
Qolbo dolun, bulaqlar...

DAĞLAR BURAXMIR MƏNİ

Oyandım ki, qar tutub
Yurda yaxın zirvoni.
Üzü arana sarı
Yatan gördüm dəvəni.

Qara qoyun, qara kəl
Dümağ olub qırovdan,
Bir gecənin içində
Baş qaldırıb elqovan.

Vədə bitib, vaxt çatıb –
Yola düşsən gərək,
Çəmənlə bulaq seyrinə
Daha ara verərək.

Yır-yığışa başladım,
Hazırlaşdım könülsüz,
Sözlü-dərdli dayandım
Dostum dağla üzbeüz.

Halalllaşmaq məqamı
Dillənməyə hanı tab?
Göz yaşıtək qofildən
Yağış tökdü tappatap.

Lay-lay olub döşədi
Qarşı yalı, çəməni,
Demək açıq-aşkar
Dağlar buraxmır məni.

Yapıncıya büründüm,
Dəhşətlərdim atımı,
Ayrılanda obadan
Yavaşdı addımı.

Çıxdım hamar, düz yola,
Keçdim o sərt enişə,
Bos havalı köhlənin
Hanı yorğa yerışı?!

Cilovunu tərpətdim,
Xışmaladım yalını,

Yollar ahənribaymış –
Tutub çəkdi nalını.

Yağış ötdü. Bir anda
Duman kəsdi bərəni;
Bildim bunlar tələdir –
Dağlar buraxmır məni.

Qalxdım çənle-çisəklə,
“Yelligədiyi” aşdım.
“Səbətkeçməz” keçidə
İltimasla yanaşdım.

Dilə tutdum nələc
Qurd ağızlı dərəni.
Yol versə də... duydum ki,
Dağlar buraxmır məni.

Ormanlığa çatmışam,
Nə gedən var, nə gələn.
Aşıb qoca bir palıd
Kəsmiş yolu köndələn.

Asta-asta adladım
Bu sehirli meşəni.
Durub əli ağaclı
Dağlar buraxmır məni.

Vidalaşib gəldiyim
Eniş-yoxuş, o duman,
Darvazatək açılıb,
Darvazatək bağlanan
Dar keçidlər, dərələr
Sanki qaçıb irəli
Qabağımı kəsirdi.
Düşən zaman rast yola,
“Gedirsən, get...” söyləyib
Dağlar məndən küsürdü.

Gözlərimlə dərərək
Hər çiçəyi, hər gülü,
Yeyinlədim bir qədər
Mən də erkə, kəsülü.

Az getməmiş devikdim,
Azmışdımı mən yolu?!

Yox, möhtəşəm qayalar
Uçub tutmuş gen yolu.

Baxıb bu “çin səddinə”,
Öz-özümə dedim mən:
Buyur, indi keç görüm,
Burdan necə keçirsən...

Bir qəribə həvəsle
Köhlənimdən tez endim,
Təbiətin fədinə
Uşaq kimi sevindim.

Süzdüm çılğın fərəhlə
Bu keçilməz guşəni:
Öyünməyim, neyləyim –
Dağlar buraxmır məni.

– Yol tapmayıb, – dedim, – kaş
Burda əsir qalaydım,
Burda açıb solaydım,
Bir yol açıb solmuşam,
Bir də açıb solaydım...

ASAN YOLLAR, ÇƏTİN YOLLAR

Bombozuna acıyıram torpağın, daşın,
Ruh oxşayan nə bir lövhə, nə axar-baxar.
Gözişləməz düzənlikdə şütüyür maşın,
Bu yerlərin nə yarganı, nə də arxı var.

Yoxdur qəza vahiməsi, yollar salamat.
Bir sənişin öz yerində olmaz narahat
Saatlarla mürgüləşə, yatsa sürücü,
Fəqət sobrin bu yollarda sınınar gücü!

Hər yan karton üzü kimi bomboz, fərəhsiz,
Baxışlarda qalmayıbdır həvəsdən bir iz.
Yol qorxusuz, sohra sonsuz... lap bezir insan.
Təhlükəli dağ yoluna yetişən zaman
Dörd tərəfə min maraqla göz dikir hamı,
Gah dərəyə enir maşın, gah çıxır döşə.
Süzüb keçən "Volqa"mızı bu yay axşamı
Gah qoynunda atıb tutur, gah udur meşə.

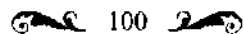
Addımbaşı çəmonliklər, çaylar, çeşmələr,
Seyrangahlar "əylən" – deyir bizə hər anda.
Döngələrdə təbiəti seyr etsən əgər
Uçurumlar udar səni göz qırpımında.

Gözlərimiz hər lövhədən gül üz-üzə
Qovur, qovur qəlbimizdən bu duyğuları.
Unutdurur vahiməni gözəllik bizə,
Uça-uça adlayırıq uçurumları.
Bu qorxulu, qəşəng yolda qərar verdim mən:
Hər məqamda can həyına qalan naşıdır.
Asan yolla gün keçirib ömür sürməkdən
Çətin yollar qucağında ölmək yaxşıdır!

BİR ŞƏLALƏ VAR İDİ

Oğlum Xansuvara

Bir şəlalə var idi
Gəncliyimin sirdaşı.
Dayaq idi mənə də
Söykəndiyi hər daşı.

Sübh şəfəqi içində
Tel-tel olub yanardı.
Dinləyənlər səsini
Bir orkestr sanardı.

Yaxınlığın cəngisi,
Uzaqların saziydi.
Təbiətin hörüklü,
Şad-şalayın qızıydi.

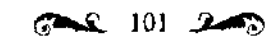
Qırmaclardı saçıyla
Kimi alsa qoynuna.
Qucağında titrərdik
Biz yuyuna-yuyuna.

Biz gedəndə səslərdi
Kimlərisə: – tez gəlin!
Pərdə tutub gizlicə
Soyunardı qız-gəlin.

Qayaların dalından
Hər is gözlər baxardı,
O üşüdən şəlalə
Yandırardı, yaxardı;
Gənclik kimi çağlayar,
Ömür kimi axardı...

Ayrıldım o büsatdan,
Calandı illər ilə.
Dərələrin dilbəri
O füsunkar şəlalə
Hara getdim qəlbimdə,
Qulağımda çağladı,
Sözlü-sosli dağlara
Məni vurğun saxladı.

Xəyalımda yaşardı,
Xəyalımda coşardı,

Xəyalımda buzlaşar,
Xəyalımda daşardı.
Xəyalımda?!
Yox, bu gün
Gəldik oğlumla birgə
Onu ziyarət üçün.

Hər şey eləcə durur,
Həmin nəşə, həmin dərd,
Otlar elə yumuşaq,
Qayalar da elə sərt.

Baxın, baxın siz hələ,
Görün necə dəyişməz
Qalıb bu şən şələlə.

Dərələrin yenə də
Cəngisidir, sazıdır.
Təbiətin rəqs edən,
Həmin saçlı qızıdır.
Oğlum – dəcəl gəncliyim
Tez-tələsik soyundu,
Onun soyuq qoynunda
Ürkə-ürkə yuyundu.

Yaxınlaşıb təşvişlə
Nəzər saldım hər yerə.
Məndən heç bir sirrini
Gizlətməzdi dağ-dərə.

Şələlənin dayağı
Qayalara baxanda
Ürəyimi vahimə,
Dəhşət aldı bir anda;

Yağış-yağmur bükmüşdü
Şələləni saxlayan

Qayaların dizini.
Geri çəkdim oğlumu,
Kəsib onun nəgəhan
Sualını, sözünü.
Bircə təkən gərəkdə
Sarp qayalar sökülə,
Çimənlərin üstünə
Nəhəng daşlar tökülə.

Bircə təkən gərəkdə
Yas bürüyə obanı;
Qılinc daşlar, qanına
Qəltan edə çobanı.

Bircə təkən gərəkdə
Toxundurcaq əlini
“Ayıqaya” altına
Ala üryan gəlini...
Belə qalsa kiminsə
Bəxti qəfil sönmək,
Bu qurulu gözəllik
Fəlakətə dönəcək.

Odlu şimşək beynimdən
Ürəyimə şığıdı.
Qulağıma yetişdi
Bir cavanın fəryadı.
O heybetli qayaya
Girvənkəlik daş vurdu –
Gəncliyimin xatirə
Büsatını uçurdum.

Son nəfəsdə şələlə
Qıjhaqılla çağladı,
Elə bil ki, təbiət
Öz halına ağladı.

Hıçqırığı kəsincə
Huşsuz düşdü o dilbər.
Dərə boyu sərildi
Yerə gümüş hörüklər.
Yox, qızıl ilan idi,
Xilas oldu bir insan.
Bir gözəllik azaldı
Vətənimin qoynundan...

Dərə sükut içində,
Ürəyim ağlar idi.
Bu yerlərdə füsunkar
Bir şələlə var idi...

GÖY GÖL MƏNZƏRƏLƏRİ

1. GECƏ

Bu gecənin möhtəşəm, sirli bir aləmi var,
Aşağıya baxıram, seyr edirəm səmanı.
Ayağımın altında tala-tala buludlar,
Gah görünür, gah itir ulduzların karvanı.

Gümüş pullu balıqımı, Aymıdır o çırpınan
Ayağımın altında.
Göydə deyil, bu gecə qatarlanıb köhköşən
Yerin yeddi qatında –

Elə bil ki, heyrətlə milyon-milyon göz baxır.
Köpəz sönmüş mayaktək görünə də dərədə
O əzəmət, o vüqar silinməz iz buraxır,
Könlüm doymur, gözlərim qalır o mənzərədə.

Zənn etməyin o gecə kainatı dolaşan
Əfsanəvi bir quşdum,
Yox, aynalı Göy gölün asimanla qovuşan
Sahilində durmuşdum.

2. PAPIROS KÖTÜYÜ

Üstümüzdə muncuqtək damcı-damcı su düşür,
Qayıq süzür, al-əlvan mənzərələr dəyişir.
Yelpik-yelpik açılıb qanadlanır ləpələr,
Sökür yaşıl çadırını göldə quran təpələr.
Göl necə də dıpduru, göl necə də təmizdir,
Ona məhəbbətimiz coşub-daşan dənizdir.
Əyləşibdir qayıqda bir təbiət vurğunu.
Barmağıyla söndürdü papirosun odunu.
Baxdı əzik kötüyə, bir də ki, şəffaf suya.
Əhsən onun qəlbinə bürüyən saf duyğuya! –
Papirosu atmadı gölün təmiz üzünə,
O, qıymadı Göy gölün tərəvətli hüsnünə.

3. GÖZƏLLİYİN TARİXİ

Göy göldən nə qədər yazırsansa yaz,
Azalmır hüsnündən əzəmət, vüqar.
Onu gülün qıza bənzətmək olmaz
Məskəni olsa da zövqü-səfanın:
Səkkiz yüz yaşında bu növcənin
Mənəli pərişan gözəlliyi var.
Başının üstündə dayanır Köpəz
Uçan bir qalanın divarı kimi.
Ana təbiəti seyr eləyib göz
Ömrün keçilməmiş yolları kimi.
Meşələr sırr dolu, meşələr qalın,
Sehri var hər rəngin, burda hər səs.
Gəzək bu yerləri biz ayaqyalın,
Xəzəl inciməsin, daş inciməsin...
Deyirlər, bir kol da yoxmuş bu yerdə,
Yaşıl yamaclarda, göy təpələrdə
Yayda söykənərmiş oba obaya,
Cavanlar qol-boyun enərmiş çaya,
Dağlar əks edərmiş, sazı, qavalı,
İgidlər nəşəli... Ağsu havalı...
Bir gecə lərzəyə gəlmiş təbiət,

Qov kimi titrəmiş dağlar, təpələr.
 İtkin düşmüş burda neçə söz, niyyət.
 Qarışmış torpağa neçə kənd, şəhər.
 Sürünmüş yarpaqlar hey dizin-dizin,
 Yerin şah damarı bir-bir sökülmiş.
 Yarılmış dəhşətdən bağı Kəpəzin,
 Qopub tikə-tikə, çaya tökülmiş...
 Fəlakət üz vermiş Azərbaycana.
 Sübhədek ağrılar çəkən o ana
 Şəhər ala gözlü bir bala doğmuş,
 Hüsni, yaraşığı heç yanda yoxmuş.
 O, xeyli çalxanıb uyuyan zaman
 Gəlmiş tamaşaya yer, göy, asiman,
 Gəlmiş tamaşaya Gəncə, Qarabağ,
 Bakıya, Təbrizə getmiş bu soraq.
 Gözəllik eşqinə sarılmış o gün
 Şairlər qələmə, ozanlar saza.
 Hüsni əbədlilik solmamaq üçün
 "Göy göl" adı vermiş ellər bu qıza.
 Hər baxan qəlbində söyləmiş "bəh-bəh!.."
 Kədərdən, şadlıqdan gözləri dolmuş.
 Zəlzələ – fəlakət, gözəllik – fərəh:
 O gün çox ağlayan, sevinən olmuş.
 Bədbəxtlik, xoşbəxtlik gəlmiş ölkəyə
 O vaxtdan çox illər, əsrlər ötmüş.
Vətən dərclərini unutsun deyə
 Yaralı torpağı meşələr örtmüş.
 Meşələr sırr dolu, meşələr qalın
 Şəhri var hər rəngin, burda hər səsin.
 Gəzək bu yerləri biz ayaqyalın,
 Xəzəl inciməsin, daş inciməsin.

4. QINAMASIN GƏLƏCƏK NƏSİLLƏR BİZİ

Deyirlər ki, çəkilir suyu Göy gölün,
 Sahil boyu daşlara ağ-ağ iz salıb.
 Saçlarını ağ hörür nə tez bu gəlin?!
 Belə getsə, ömrünə neçə il qalıb.

Belə getsə, tökülər dağların zori.
 Görə-görə dözürlük o fəlakətə.
 Yaranarmı bir daha onun bənzəri,
 Yüz sifariş versən də sən təbiətə!
 Min həvəslə bəzənib əlvən geyinməz,
 Bir gözəlin sınında tale güzgüsü.
 Meşə solar, dumanı bürünər Kəpəz,
 Təbiətlə əbədi bağlayar küsü.
 O, göz yaşı deyil ki, quruyan zaman
 Qanadlınaq fərəhdən, sevinib gülək.
 Dadımıza yetməz də nə ah, nə aman –
 Başbilənlər yığışsın bu dərdi bilək.
 Başbilənlər yığışsın gəlsin haraya,
 Gözəllik oğrusunun tapılsın izi.
 Yana-yana bir zaman baxıb buraya
 Qınamasın gələcək nəsillər bizi!
 İndən belə qətrə də suyu itməsin
 Qoy əbədi yaşasın səfalı Göy göl.
 Üstündəki sonatək uçub getməsin.
 Qalsın ana torpağa vəfalı Göy göl.

DUYGULU BAHAR

Şirin uğultular qalxdı dərədən,
 Bir ney nəvasitək yayıldı döşə,
 Otuxan quzular çıxdı mərəkdən,
 Atıla-atıla qaçdı örüşə.

Gəzməyə getdilər qavalla-sazla,
 Nilufər, Qərənfil, Lalə, Yasəmən,
 Sinesi cəh-cəhli oğlanla, qızla –
 Çiçək-insan ilə bəzəndi cəmənlər.

Qurdu məclisini sevgi hər yanda,
 Bayram libasıdır çöl-bayır bu gün.
 Qızılgül üstəki sarı tikan da
 Bülbül dimdiyinə oxşayır bu gün.

Dağıtdı çiyinə qızlar saçını,
Bənövşə otriylə doldu küçələr.
Yeddi dost boyandı yeddi bacını,
Bir iclaslıq oldu gələn elçilər.

Birinin iş-güco "qarıxdı başı" –
Vaxt-vədə borcutək gəlib haqladı.
Kəndiyi meynələr tökdü göz yaşı –
Tənbəlin halına yanıb ağladı.

Bağın bir tərəfi ağdı sərasər –
Elə bil qış ilə gizli görüşdü,
"– Bu vədə nə çiçək?! Qardı!" – dedilər,
Badam ağacları böhtana düşdü.

Dağın yaraşığı, gücü, qüruru
Şələlə dardadır büllur igidtok.
Yazın buz baltası, günəşin nuru
Onu əsarətdən xilas edəcək.

Vurnuxub dolaşdı bir parça duman,
Gah dağın, gah bağın üstünü aldı,
Göydenmi, yerdənmi çıxdı nagahan,
Ünvansız məktubtək havada qaldı.

Bir qarış qalxıbdır Muğanda zəmi,
Murovun zirvəsi, qası hələ qar.
Vaxt niyə gec gəlir, durub üzəmi –
Aran arzuludur, yaylaq intizar.

Torpaq qabar-qabar, gül puçur-puçur,
Ürəkdə arzu da göyərir belə.
Xəyal raketlərə qoşulub uçar,
Yol alır ən sirli, uzaq mənzilə.

Xəyal uçar, mən də uçuram demək,
Sonsuzluq içində vardır həyanım –
Tələ zirvəsində yanır ulduztək
Baharlı, duyğulu Azərbaycanım!

BİR MEYNƏ VARDI

Məhlə yaraşığı bir meynə vardı,
Yaşıl çotir idi neçə cyvana.
Ötənlər dönərdi, ayaq saxlardı.
Əhsən söyləyərdi baxışlar ona.
Firavan vurmuşdu başa illəri,
Qayğısız saçları tökülü idi.
Təzə kəsilmişdi bu yaz telləri,
Hələ yarpaqları бүkүlü idi.
İnana bilmədim bu gün gözüme –
Meynəni kökündən üzümlü gördüm.
Kim qıyıb?! – vaysındım özüm-özümə,
Sualı cavabla... küsülü gördüm.

BAHARIN MƏKTUBU

Köksünü üfüqə söykəyən bahar
Əlinə gah fırça, gah qələm aldı.
Önündə düz, dərə ağ-ağ varaqlar
Şirin bir duyğuyla xəyala daldı...

Düzülü kəhrizlər – mürəkkəbqabı,
Kahakı qayalar – qələmdandır.
Lal-dinməz dağlardır dözümlü, tabı.
Oynayan şimşəksə həyəcanıdır.

Günəşdən almışdır öz ilhamını,
Odlayır könlünü vüsəl həsrəti.
Deyir heyran qoya görək hamını
Bu təzə namənin sözü, söhbəti.

Güncədən başladı ilk misraları,
Hərflər töküldü: novruz, bənövşə,
Sonra da sünbüllər qızılı, sarı...
Bir əmək nəğməsi yazıldı döşə.

Düzlərə lələdən nöqtələr qoydu,
Zirvədən adlayıb quzeyə keçdi.
Xınalı daşların köksünü oydu,
Fırçası al-əlvan rəngləri seçdi.

Bir xalı rəsm etdi: "Yusif-Züleyxa",
Bayılda nəşəylə hər yamac, hər dik.
Qaldıq bu lövhəyə biz baxa-baxa,
Eşqə, sədaqətə alqışlar dedik!

Qələmi külüngdü – bəndləri sökdü,
Mürəkkəbi seltək axdı bağlara,
Pozulmaz naxışlar, incilər tökdü
Buzlu lövhələri o, qıra-qıra.

Mahnı bestələdi, nota köçürtdü,
Verdi ifasını şeyda bülbülə,
Bir yanda dərdləşən Arazdı, Kürdü,
Bir yanda uğunub gedən şələlə.

Baharın xətt ilə yazıldı təzə
Qışdan düşüb qalan neçə ağ varaq.
Gətirib bəxş etdi bu namə bizə
Neçə bol nemətdən, ağ gündən soraq.

Açıb məktubunu oxuduq, Bahar,
Açıldı qəlbimiz dost töhfəsindən.
Yolunu hələ də çox gözləyən var,
Qoyma onları da intizarda sən!..

İKİ LÖVHƏ

Yolun alt tərəfi pambıq tarlası,
Yolun üst tərəfi gömgöy zəmidir.
Bu il qərİbedir payız havası,
Ağlayıb sevinən uşaq kimidir.

Muğana nur töküb qalxanda günəş
Kəpəzdə buludun bağı sökülür.
Hər şəhli yarpaqda yanır bir atəş,
Açılan qozalar elə bil gülür.

Yolun alt tərəfi al-əlvan olur –
Bəzəyir tarlanı qızlar, gəlinlər.
Önlüklər boşalır, xarallar dolur,
Hünərə baş əyir gedib-gələnlər!

Çox çekmir Murovda oynayan şimşək.
Günəşə göstərir barmaq hədəsi.
Ələ, üzə düşür damcılar tək-tək,
Artır, böyüdükcə bulud kölgəsi.

Pambıq kollarını budayır yağış,
Heç kəsən deyilmiş on gün, sən demə.
Qalxır yol üstündə ot qarış-qarış,
Buludun döşündən süd əmə-əmə.

Büzüşüb titrəyir yolun alt yanı,
Qız-gelinsiz qalıb təklikdən bezir.
Zəmisə gizlədir quzu ceyranı,
Alına qızıldan təzə tel düzür.

Yolun üstü gömgöy, altı ağappaq.
Arası çox olsa onca qarışıdır.
Payızın çəkdiyi lövhələrə bax,
Birində bahardır, birində qışıdır.

BULAQLARIN MAHNISI

Axar sızılıyla yol gedə-gedə,
Endikcə, qalxdıqca coşar bulaqlar.
Gəzib bir-birini tapar dərədə,
Sevincdən kükrəyib daşar bulaqlar.

Rəqs edib çırpınar, qarışar selə,
Sığmaz məcrasına, sığmaz sahələ,
Mat qoyar aləmi zəngülesiylə,
Ümman məclisinə qoşar bulaqlara.

Gəlməzdi bir zaman səsi-səmiri,
Yeraltı məhbəsdə məkanı, yeri
Zülmətdən, zəncirdən qopandan bəri
Əbədi mahnıyla yaşar bulaqlar.

TORAĞAYLAR ÇIXIR YOLA

Milyon-milyon ildən bəri
Başında bir ipək daraq,
Milyon-milyon ildən bəri
Bir nəğməni oxuyaraq,
Milyon-milyon ildən bəri
Döyükorək sağa, sola
Torağaylar çıxır yola...

Qırğıdanmı, ya leydənmi
Qorxub yola qanad açır?
Axtardığı yoxsa denmi
Yol boyunca qaçır, qaçır?..

Yaxın gəlib bizə sarı
Rəqqasətək süzə-süzə
Nazla ötür,
Ayaqları
Yola naxış düzə-düzə.

Ev quşutək qaçan deyil,
İstər qovla, istər kişlə.
Ömr eləyib nəsil-nəsil
Bu adətlə, bu vərdislə.

Milyon-milyon ildən bəri
Qoşa-qoşa ana-bala
Torağaylar çıxır yola...

Təzə yolsa nə piyada,
Nə də köhnə at yoludur.
Sinosindən süzüb keçən
Maşınlarla dopdoludur.

Torağaymı qaça bilər,
Torağaymı uça bilər
Qabağından heç onların,
Ley qanadlı maşınların?!

Bir torağay səkə-səkə
Çıxsə yola – heçdir demək.
Dəyib odlu mühərriko
Düşər kabab tikəsitək...
İlk xislətdə,
İlk adətdə,
İlk niyyətdə
Əsrlərcə qala-qala
Torağaylar nahaq yerə,
Nahaq yerə çıxır yola!..

BALLI QAYA

Uçurumlardan keçə-keçə
Çatıb qarlı zirvələrə,
Ad verərək neçə-neçə
Adsız yerə, sansız yerə,
Saçında bir çəngə bulud,
Qaşlarında sırsıra, sis,
Şiş qayaya üz tutaraq
Aldı soraq
Bir alpinist:
– Adın nədi? Adın nədi?

– Nədi?! Nədi?!
 – Adın nədi, a daşları
 Xallı qaya? Xallı qaya!
 – Ballı qaya! Ballı qaya!
 – Qoynundakı sirr nə, de, sən.
 Sirr nə, de sən?
 – Hər nə desən... Hər nə desən.
 – Ballı qaya, balın v-a-aar?
 Balın v-a-aar?
 – V-a-aar, v-a-a-aar, v-a-a-aar...
 Gənc alpinist baxdı-baxdı
 Heyran-heyran.
 Üst-başına şirə yağdı –
 Sarp qayada məskən salan
 Arıların vilayəti
 Əl çatmayan koğuşlara
 Toplamışdı var-dövləti.
 – Kime sirdaş oldun dünən,
 Bu gün, qaya, bu gün, qaya?
 – Güənə, Aya! Güənə, Aya!..
 – Kime yığıb saxlamısan
 Xəzinəni fəsil-fəsil,
 sənə-sənə?
 – Sənə, sənə! Sənə, sənə...

DAĞ PAYI

Zəncir olub sarıdı
 Yol, təbiət oğlunu,
 Çalın-çarpaz bağladı
 Ayağını, qolunu.

Məhvino forman çıxan
 Başı qarlı dağ deyil,
 Əfsanəvi qəhrəman
 Dayanmışdı elə bil.

Maşın maşın dalınca...
 Qurğular işə düşdü;
 Mühərrikli baltalar,
 Burğular işə düşdü;

Əvvəl, dağın çiçəkli
 “Dərisini” soydular,
 Sonra məğrur köksünü
 Oyum-oyum oydular.

Açdı nəhəng kəlbətin
 Ağzını gecli-gecli,
 Çəkdi sağlam “dişləri”,
 Çəkdi köklü-köməcli.

Uğultular götürdü
 Uzaq, yaxın dağ-daşı.
 Kərpic-kərpic doğrayıb
 Yüklədilər ağ daşı.

Dağ əridi... daşındı
 Maşın-maşın arana
 Səpələnib dağıldı
 Hər parçası bir yana.

Səpələndi?!
 Yox, dağın
 Möhtəşəmdir xisləti.
 Hamı uca saxladı
 Bu payı, bu qisməti.

Kime düşdü dağ payı
 Qalxdı evi-eyvanı,
 Uca-uca sarayı.
 Kime düşdü dağ payı
 Döndü şirin nəğməyə
 Ufultusu, harayı.

Çölə düşsə dağ payı
Bəzər tənha guşəni.
Ələ düşsə dağ payı
Gəzər tənha guşəni,
Mıl-Muğanı səs-hənir;

Dağlar daşınır düzə,
Dağlar axır dənizə –
Nə sərvəti tükənir,
Nə ülfəti tükənir.

Şəhər salıb səhrada
İnsan dağa söykənir,
Büsat qurub deryada
İnsan dağa söykənir!...

ELQOVAN

Payız gircək yal-yamacı
Bəzər qırov, sırsıra.
Sazaq çəkər buz qırmancı
Qaşqabaqlı dağlara.

Üfüqlərin qaşı çatıq,
Göyün qanı qaralar.
Yaşıl çəmən bir gecədə
Xiffətindən saralar.

Yox, ot deyil, çəmən deyil
O sapsarı saralan,
Ulduz-ulduz gül-çiçəkdir,
Ləqəbi də "elqovan".
Nə ətri var, nə də hüsnü
Fərəh verə insana.
Bədəndəki səpki sayaq
Tez yayılar hər yana.

Fəqət onun yanıb-sönən
İşıq kimi "sözü" var.
Boran qoşun çəkməmişdən
Haray-həşir qoparar.

Orda-burda baş qaldırıb
Göründümü bu çiçək,
Bir-birinə dəyər hamı:
"Cəld tərpenək, tez köçək!"

Sarı çiçək – sarı işıq,
Xəbərdarlıq deməkdir!
Yubandınmı, arxan tufan,
Önün qardır, küləkdir.

Fəlakətin qucağından
Qovar eli-obanı.
Ellər sevib-özizləyər
Eli bu cür qovanı...

GÖZƏLLİYƏ SƏYAHƏT

Möhtəşəm görünür qarlı Dəli dağ –
Qartallar qalası, çoban oylağı.
Çiçəkli döşündən qaynayan bulaq
Yayda da dondurur əli-ayağı.

Başına yüz dəfə azı dolandım
İlantək qıvrılan bu yollar ilə.

Sənsiz aylarımı qərinə sandım,
Bəs necə dözmüşəm indi üç ilə?
Çatıb qulağımı atım kişnəyir,
Əzəldən tanışdır bu yerlər ona.

Sərin dağ küləyi üzümə dəyir,
Könül havalanıb gəlir cövlana.

Duman yanağına çəkir yaşmağı,
Baxırsan ismətli bir gəlin kimi;
Uçub hardan gəldin sən axşam çağı,
Qondun bu yerlərdə göyərçin kimi?

Əbəs verməyiblər bu adı sana:
Dəli dağ! Dəli dağ! Nə vüqarlısan!
Buludlar göz yaşını tökər qoynuna
Zirvəndə bir şimşək oynayan zaman.

Qürubda qaynayır qara buludlar,
Yolların üstünə çökür qaranlıq.
Havanın rəngindən yağır zəhrimar,
Hiddətli bir yağış başlayır artıq.

Min ləzzət duyuram bu əziyyətdən,
Yağışda çimməyin başqa zövqü var.
Üstümüzdə çökən qatı zülmətdən
Kabusa bənzəyir çiçəkli dağlar.

Əbəs verməyiblər bu adı sana:
Dəli dağ! Dəli dağ! Nə havalısan!
Ulduzlar tökülüb yaşıl qoynuna,
Yoxsa çiçəklərdir elə parlayan?

Təpəsi aşağı enirik çaya,
Titrəyir ıslanmış bədənlerimiz.
Diqqət et indi də ulduza, aya,
Qara buludlardan qalmadı bir iz.

Atəş böcəyitək parlayıb sönür
Sayrışan işıqlar pəncələrdən.
Islanmış canımız alova dönür
İstisu adını çəkdiyə hərdən.

QƏRİB BAHAR

Yamacları qalxa-qalxa
Dağ başına yol almışam.
Ömrüm-günüm burda keçib,
İndi yenə mat qalmışam.

Bilmirəm ki, heç nədəndir
Bu rıqqətim, heyranlığım?
Köpüklənən gur çeşmədir,
Baldırğandır solum-sağım.

Bir uşaqlıq həvəsiylə
Qalxıram göy yoxuşları.
Çiçəklər ağ paltarına
Səpir əlvən naxışları.

Lal qayalar, ağ zirvələr
Baxır mənə qərrib-qərrib.
Təbəssümlü dağ günəşi
Qollarıma lələ sərrib.

Aşağıda qantəpərin
Saçaqları solub gedir,
Meh, qanqalın kəkilini
Bir həmlədə yolub gedir.

Yuxarıda tikanını
Bərkitməyib yer alması,
Aşağıda kirpi teki
Qabarıbdır hər koması.

Yuxarıda gömgöy, yaşıl
Yaxasında uca dağın
Öz köcündən ayrı düşən
Xırman boyda qara baxın.

Yayın qızmar sinəsinə
Qorxa-qorxa o, sığınıb.
Ömrü dönüb damcılara
Düşür bir-bir: tırp... tırp...

Beş addımlıq bu torpağa
Hələ indi bahar gəlib,
Beş addımlıq bu torpağa
Bənövşədən nubar gəlib.

Fəqət burda vaxtsız açan
Çiçəklərə salsan nəzər –
Onlar rəngi-ruhu qaçan,
Xiffət çəkən qıza bənzər.

Gördüm yazın çöhrəsində
Boynu bükük qəribliyi.
İniltiyə dönüb gedir
Hər əməli, hər dileyi
Uzaqlardan doğma yurda
Yetişməyən səda kimi.
Yayın sonsuz ümmanında
Bahar qalıb ada kimi.

TƏBİƏTİN QIZ VAXTIDIR

Günəş baxır təbəssümlə –
Duman dönür qızıl tülə,
Buzlu şırran gəlir dilə:
Novruz çatıb yaz vaxtıdır.
Yolda dardan dara düşüb,
Çox tufana, qara düşüb
Bədxahları tora düşüb,
Kef-damağın saz vaxtıdır.

Şimşək çaxır, biz də çaxaq,
Yığıb dərdi qalaq-qalaq
Komasına qoy od vuraq,
Ocaq vaxtı, köz vaxtıdır.

Ara, axtar hər guşəni,
Göz çəmənini, göz meşəni,
Opüb ayılt bənövşəni,
Təbiətin qız vaxtıdır.

Başqalaşıb üzün dönsə,
Çiçək üstə qar görünmə,
Hərərəti artsa, sönsə,
İncimə ki, naz vaxtıdır.

Küsmüsənsə barış bu gün,
El-obaya qarış bu gün.
Gözaltınla danış bu gün,
Əhdin-əşqin düz vaxtıdır.
Çorşənbənin son axşamı,
Qoşa yanır tale şamı.
İstəyinə çatsın hamı,
Hər qismətin öz vaxtıdır.

Yazın adı dodağımda,
Səmənisə otağımda.
Mənim ana torpağımda
Büsat vaxtı, saz vaxtıdır.

Onlar yaranışdan təzimdədirlər

HEYRƏT ETDİM TƏBİƏTİN ACİZLİYİNƏ

Dəyişirik gözə-gözə Azərbaycanı,
Təbiəti yenilməyən gücdür, qüdrətdir.
Bulağını gören kəsin qaynayır qanı,
Qıjlıtlı çaylarısa coşan qeyrətdir.

Aşırmılarda sərgi açan min gül, min çiçək
Könüldəki diləklərdir – sayrışır rəng-rəng.
Buludlardan çıxan zirvə vüqara dönür,
Cəsəretə meşəl tutur qartal yuvası.
Yay qarında dəli qəzəb soyuyub sönmür,
Dan yerindən şəfəq alır eşqin səması.

Mehribanlıq – dərələrin gülüşündədir,
Düzlük-saflıq – dolaylarda, dağ düşündədir.
Təbiətdən pay götürüb təbiətimiz,
Pak duyğular bəxş eləyib bu torpaq bizə!
Odur salan idraka da naxış-naxış iz,
İşıq səpən qəlbimizə, gözlərimizə.

Yer üzünün belə nadir bir guşəsində
İgidlərin, gözəllərin hesabı yoxdur,
Burda hərə öz işində, öz peşəsində,
Qəm-qüsse az, səadət çox, məhəbbət çoxdur.

Lakin tok-tük insan da var içindən yanar,
İşıq saçmaz ətrafını zülmət alsa da,
Dağda yaşar, özünü də uca dağ sanar
Boyu kömür tayı kimi gödək olsa da.
Tanıyıram birisini, tanıyır çoxu,
Əli qələm tutan gündən, düşüb mərozo –

Gül-çiçəkli bir mokanda bilməyir yuxu,
Məktub yazıb o, tel vurur gündə mərkəzə.

Məktub yazır sol əliylə, ayaqlarıyla
Gah imzalı (özgə adla!), gah da imzasız.
Qarşılaşır rəqibiylə o bilə-bilə,
Söyüb ara vuranları, edir dil-ağız.

Zəhərini boşaltmasa gedib xəlvəti
Vərdişlidir, bir an aram ola bilməyir,
Qarayaxma nəşəsindən çatan ləzzəti
Təzə beçə balından da ala bilməyir.

Düşünürəm: yaşıl donlu qadın təbiət
Məlhəm qoyub hər yarını, dərdi itirir,
Addımbaşı göstərir o, möcüzə, hikmət –
Sarp qayalar sinəsində palıd bitirir.

Bəs bu məğrur gözəlliyin, hüsnün əlləri
Niyə qaba bir xislətə əncam çıkməyir?
Seyr edirəm bozqırlarda bitən gülləri,
Niyə dağlar hər ürəkdə mərdlik əkməyir?

Bu halətlər müəmmalı göründü mənə –
Heyrət etdim təbiətin acizliyinə...

DİNMƏDİKCƏ

Kobud torba üzərində rəsm edilib: Yesenin,
Damağında qəlyanı...
Sex rəisi! – dedim, – yəqin, ağlın çaşıb ya sənin,
Ya qudurub biləyinə dolamısan dünyanı.

Yoxsa şair şöhrətini çevirməkçin qazanca
Təlesiz bir sənətkarı fağır bilib seçmişən,
Pul izinə düşə-düşə öz yolunu azınca
Yeyib arı-namusu da üstündən su içmişən?

Evdar qadın pudra atır, kartof yığır, şor tökür
Lirik şair "Yesenin"li o torbanın içinə –
Söz sərrafı baxışına duman çökür, çən çökür,
Şəxsiyyəti təhqir olur... qadının nə vecinə –
Gəlib gedən şəkə baxır... ona baxır üstəlik,
Nə dərdinə, belə torba dəbdir, yoxsa xəstəlik?

Sex rəisi! Torba üstə əlaq çəkdin – dinmədik!
Sahibinə təpik atan əlaq çəkdin – dinmədik,
Şlyapalı bir quldur da, qara saqqal keşiş də,
Lüt kişi do, lüt arvad da, ucuz-müftə öpüş də...

Abrımızdan üzümüzü yana tutduq – dinmədik.
Kinimizi, hirsimizi güclə udduq – dinmədik.
Dinmədikcə iştahını artırırsan sən ancaq,
Hər gün təzə pestah açır kirli əlin-ayağın.
Gözəlliyi, ləyaqəti qərq eləyib udacaq
Dehnəsindən kəsilməsə boz-bulanıq bu axın!

GÜLMƏŞƏKƏR

*"Sən mənə bu qədər mehriban, həlim,
Bu qədər səmimi bilmə, əzizim...
Bu qədər sən mənə arxayın olma,
Gözüm başqa gözə bənd ola bilər...
Özünü gözələ məndən,
Gözə özünü, gözə..."*

Cavan bir müəllifin mısralarından

Bu mısralar məhəbbətin
Məbədinə tullanan daş,
Oxuyanlar heyvətdədir,
Sevən çəşmə, yazan çəşmə.
Baş-ayağını doğub səni
Anan, qardaş? –
Gah and içib yalmanırsan,
"Kövrəliyə" sırtıq-sırtıq:
"Başlamışam çox sevməyə

Məcnundan da, Kərəmdən də
Səni artıq"
Gah da belə nala-mıxa
Vura-vura,
Sadələvh, pak bir ürəyi
Qıra-qıra,
Söndürməkçin
Qılgımdan od götürüb
Təzə-təzə şölələnen bir atəşi,
Əyyaşların ədasile
Danışsın lovğa-lovğa,
Kişi-kişi,
Birisini sevə-sevə
Başqasının gözələ bənd olursan,
Ondan ötüb bir özgənin
İsti, rahat mənzilində bənd alırsan.

Sən qız kimi naz satdıqca
Guya qızlar əldən gedib
Qan-yaş tökər,
Nə zamandan, hardan belə
De, olmusan gülmeşəkər?

O ülfətdən, bu ülfətdən
Arsız-arsız söhbət açan,
Məqsədinə yetişməmiş

Öz dalından özü qaçan
Üzdənirəq
Lirike bax!

Ruzisini itirəndə
Çarpayısı "cınıldayan"
"Aman dilbər, aman qönçəm,
Leylim..." deyib hırıldayan,
Üzdənirəq
Lirike bax!

Nəşəsini dadmamışdan
Vüsaldan da qoyub bezən,
Sevdiyindən gen dayanıb,
Təşəxxüslə tənha gəzən
Üzdənirəq
Lirikə bax!

Gül yerində tikan bitər,
Ölçü itər, mizan itər,
Min dərd çıxar bundan betər,
Qələm çəkər ürəyə də,
Diləyə də
Dinməyəndə...

Millətə yad, adətə yad,
Əxlaqa yad, sənətə yad,
Qüdsiyyətə, hikmətə yad –
Naxələf söz meydan sular,
Dinməyəndə belə olar...

İBRƏT ÜÇÜN

Süddən yanıq uşaq idi.
Hər nə gördü tamah saldı –
Baba aldı... nənə aldı...
Yenə gözü öldə qaldı
Kökə üçün, konfet üçün.

Ev-əşikdən qaçaq idi...
Ürcəh oldu "cayıllara",
İlişdi əyri yollara,
Uydu içkiyə, qumara
Nəşə üçün, ləzzət üçün.

Böyümüşdü, qoçaq idi...
Əli çatdı öteklərə,

Taleyini qoydu zərə,
Düşdü, çıxdı neçə kərə
Aldığı hər rüşvət üçün.

Gün keçmişdi, saç ağ idi...
Yaşamışdı ömrü asan,
Qaz ovladı, doldu qazan,
Yoxdu belə bir yol azan
Daş-qaş üçün, sərvət üçün.

Qalxdı, yeri "uca" idi...
Ordan söydü, hədələdi,
Küy qoparıb toz elədi
Ad-san üçün, şöhrət üçün.

Tarix də sərraf qocadır...
Tərəzisi-mizanı var,
Hər əməli yazanı var.
Cəhd etsə də yüz xatakar
Pozulmaz o, verən qərar
Nəsillərə ibrət üçün.

OLSA

Nəğməkarın nə günahı, tarçı neylosin,
Muğam kimi möcüzəyə qulaq kar olsa?
Tanıyarmı qapısını clçi bir kəsin
Yaraşıqlı, gözəl-göyçək qız biar olsa?

Bulud göydə qaynaşanda yaz çağı hərdən.
Köhlən üstə qürrelənmə, yapış yəhərdən.
Yırğalanan ağaclar da düşər behərdən
Çiçək vaxtı çovğun qopub qəfil qar olsa.

Papaq altda kişilər var – bir el yiyəsi,
Məqam gəlsə, od püskürər ağır nəfəsi.
Sönüb gedər pəhləvanın gücü-həvəsi
Nərəsinə, cövlanına meydan dar olsa.

Qayalar da tablamayır coşanda deniz,
"Piratlar"sa yoxa çıxır səssiz-səmirsiz.
Dalğaları tamam şəffaf göresiyik biz,
Ömür azca vəfa etsə, tale yar olsa.

NEYNİRİK

Açıllaacılıda tumurcuq arzu,
Yetirhayetirdə zəmilər ruzi,
Otdan bəsdə deyir doymamış quzu
Çiçək üstə yağın qarı neynirik?

Səmələr təşnəsi qanad var – uçmaz,
Çevik ayaqlar var – tərpenməz, qaçmaz.
Qapı var, ürək var bir kimse açmaz,
Soyuqqanlı dostu-yarı neynirik?

Gəzdi küçələrdə pələng noxtalı
Fəndgirlik çoxalıb hiylə artalı.
Həysiz gören zaman qoca qartalı
Üstünə sığıyan sarı neynirik?

Rəis var, müdir var şahdılar – tacsız,
Bir gün ötürməzlər nəşəsiz, bacsız,
Oğlan var birçəkli, qız da var saçsız,
Deyirlər: "isməti-arı neynirik?"

Bəzən "qalxmağa" da yox özge çara –
Yerlin yedəkləyib gerek apara...
Lənət xanlıqlardan qalan azara –
Sağalmaz bu dərdi-çoru neynirik?

Əşya hərisləri şərəfi atıb,
Bufətçi tünd çayı konyaka qatıb,
Şəkəri bal deyər əridib satıb,
De belə bazarı, bəri neynirik?

Məxfi milyonçu var hər işi sehri:
"Qoysalar təyyarə alaram..." – deyir.
Alimə, şairə rixşənd eləyir –
Qızıldan püflənmiş şarı neynirik?

Elin sərvətini ha gözle, qoru,
Artır göbələktək mövqeli oğru.
İşləyib ac qalsa bir nəfər doğru –
Dünyanı dolduran varı neynirik?!

İNSAFSIZ MƏHƏBBƏT

Bu gün gecə növbəsində, xəstəxanada
Tibb bacısı, tibb qardaşı əyləşib qoşa.
Elə bil ki, bu binada yoxmuş dər-d-qada.
Deyə-gülə danışirlər onlar baş-başa.
Önlərində neçə "xəstə tarixçəsi" var –
Səsler həkimi,
İniltini, sızıltını dinləyir onlar
Musiqi kimi.
Baxışdıqca düşdülər də hey təbdən-təbə,
Səbir qalmadı...
Xəstələrə təşnə durub iynəyə, həbə,
Aram olmadı.
Palatadan gələn zənglər haray qopardı –
"Eşitmədilər";
Kimini qan, kimisini isti apardı,
"Dözsün!" – dedilər.
Təbabətdən şefa, nicat diləyən əllər
Uzaq qaldı;
O gənclərsə gah nəşəli, gah da mükəddər
Xəyalda daldı:
Bəlkə... əsl məhəbbətdir, gələrək dilə
Doğulur bu gün?!
"Eşqə" bax ki, insaf-mürvət onun əlilə
Boğulur bu gün...

BİR AZ

Bir az qanan,
Bir az nadan.

Bir az yeni, bir az qalıq,
Bir az ətdir, bir az balıq.

Tərəfidir bir az haqqın,
Bir az sadıq, bir az satqın.

Bir az sadə,
Bir az gədə.

Bir az qəliz, bir az fağır,
Salar yersiz çığır-bağır.

Bir az ovçu,
Bir az gopçu.

Söz-söhbəti bir az nağıl,
Bir az güləş, bir az paxıl.

Bir az qızgın, bir az sönük.
Bir az məhrəm, bir az dönük.

Bilməz xeyri, bilməz şəri,
Bir az düzdür, bir az əyri.

Üz vursalar bir az hərgah
Güc də gələr ona tamah,

"Sovqat" alar ayın-oyun:
Bir az yağ-bal, bir az qoyun...

Dəyyuslarla bir az ortağ,
Bir az lovğa, bir az yaltağ.

Baxışları bir az sözlü,
Bir az, bir az... ikiüzlü.

Xasiyyətdən ala-babat –
Bir az kişi, bir az arvad...

Bu nişanda dost itirdim,
Yoxa çıxdı bütün dərdim.

GÖY GÖLÜN XƏTRİNƏ

Yayın qızmarında çıxdıq şəhərdən,
Boz bürüncək kimi bürkünü atdıq.
Keçdik dolaylardan, sıx meşələrdən,
Gözəllik məkanı Göy gölə çatdıq.

Yorğundu maşın da, yorğunduq biz də,
Dincəlmək həvəsi ürəyimizdə
Endik çiçəkləri şəhli sahile,
Sərin, tərəvətli, mehli sahile.

Təbiətdə nə kin, nə şər, nə qərəz,
Dolaşır hər yanı təmiz bir nəfəs.
Təmizdir o şamlıq, o yamac, o çöl,
Paklığın özüdür elə bil Göy göl.

Hüsnünə doyunca hələ baxmamış,
Qoynundan gül dərib döşə taxmamış
Birisini təlx etdi ovqatımızı.
O, cibindən razı, özündən razı

Dedi: "Nə baxırsız, göl görməmişiz,
Meşə görməmişiz, çöl görməmişiz?
Buyurun, keyf məndə, damaq da məndə,
Səxavət də məndə, araq da məndə..."

Dərhal hiss elədik sərxoşluğunu,
Yan-yörədən nişan verdilər onu:

İmtahan götürüb rüşvət alanmış,
Nəfsiylə tanış da, yad da talanmış.

Nəfəs çəkmək olmur üfunətindən,
Qeyrətin, vicdanın atıb daşını.
Çıxmış yüz tələdən, minbir ütüdən,
Bişirən olmayıb hələ aşını.

Qudurub yolunu o, aza-aza...
Birdən nə düşünüb, nə daşındısa
Bir qom pul çıxarıb dedi: "Götürün,
Məni evimə tezəcə yetirin..."

(Var öz məşını da özgə adına,
Vaxt olur, yetişmir öz imdadına.)

Hökmlü ədayla o baxdı mənə.
Gözlər qanqırmızı, sinə aləş...
Dedim:
– Gəl, əyləş!

Ayağım yorulub, qolum yorulub...
Fəqət Göy gölümün əziz xətrinə
Zibil məşınına sürücü olub
Bu pak təbiətdən yüz milyon çərək
Səni uzaqlara tullayam gerek!

"MİLLƏT GERİ QALIB..." DEYİR

Hey əyilir sola, sağa,
Döyür nala, döyür mığa.
Yuvasından çıxan bağa
Çanağını bəyənməyir –
"Avropayı" mahir yaltaq
Yırğalanır lovğa-lovğa:
"Millet geri qalıb" deyir.

Nə şanı var, nə də şəsti,
Sayılmaqdır dərdi-qəsdı.
Fikrən "azaddı", "sərbəstdi" –
Hər nə oldu, çərənləyir,
"Mən də varam" ədəsiylə
Yamsılayır modernisti,
"Millet geri qalıb" deyir.

Məhvərindən qopa-qopa
Yatmır ipə, yatmır sapa.
Bilmir harda ülfət tapa,
Ar çeynəyib, qeyrət yeyir, –
Keşik kimi saç buraxıb
Əcdadını tutur topa,
"Millet geri qalıb" deyir.
Şit zövqülü qız donutək
Qəlbi rəng-rəng, şərfi rəng-rəng,
Köynəyi də alabəzək,
Şalvarını daram geyir.
Dodaq büzüb ətrafına
Qaş-gözünü süzdürərək
"Millet geri qalıb" deyir.

Qanmır xeyri, qanmır şəri,
Əl tutmağa yox şəkəri.
Dost da bilməz bir nəfəri.
Aşağıya meyl etməyir,
Yuxarıda yoxdur yeri.
Mızıldanıb öz-özünə
"Millet geri qalıb" deyir.

Fikri nimdəş, özü cavan,
Nitqi duzsuz, sözü yavan,
Əyyaşlıqla vaxtı sovan...
Quraşdırır şeir-meir.
Oxucunu kəmetinə,
Xalqı susmuş görən zaman
"Millet geri qalıb" deyir.

Şəxsiyyətsiz şəxsiyyətdir,
Guya çılgın, guya sərtidir,
Hər əməli qəbahətdir.
Dar məqamda gülümseyir...
Güzeşt etsən, bağışlasan,
Könlün alsan... kömfürsətdir –
“Millet geri qalıb” deyir.

Səsləyirsən, gəlmir yola,
Meyə meyl sala-sala
Hər gün bir az gedir dala.
Yenilikdən nitq eləyir
(Eşitməyən, xoş halına!)
Özü avam ola-ola
“Millet geri qalıb” deyir.

BİZ ONLARI GÖRMÜŞÜK

Sadələrin məzmunu var, mətanəti var –
Biz onları daim məğrur bir dağ görmüşük.
Kobudlarsa üzde coşar, haray qoparar,
Xəlvətdəsə biz onları yaltaq görmüşük.

ALAÇIQ VƏ ÇADIR

Köçü yurda düşəndə gəlib qonşular
Başlayarlar işə, söz ata-ata.
Çubuqlar sancılar, çətən qoşular,
Bir büsat qurular birçə saata.

Durar alaçıqın üzü arana,
Yanlığı naxışlı, üstü boz keçə.
Bürünsə büsbütün dağlar borana,
Lüzum da görünməz ocağa-peçə.

Ya da gün şığısa, yansa ot-çiçək,
Dəyişib soyuyar elə bil iqlim.
Tikilib, bəzənib necə də göyçək –
Dirəyi göy budaq, divarı kilim.

Qotazlar, butalar örtüb tavanı,
Döşəmə ağ-sarı çiçəklə dolu.
Burda şirin mürğü tutar insanı
Qavaltək döyəndə dəyəni dolu.

Yatmazsan həvəsdən səhərə kimi
Sazın sədasını burda dinləsən.
Sevmiş “Koroğlu”nu, sevmiş “Dilqəmi” –
Əhsən babaların qəlbinə, əhsən!

Alaçıq! Alınacağıq ev sahibidir –
Olar ürəyincə hər nə istəsən.
Nəsillər dincəlib, yenə dincəlir –
Əhsən babaların zövqünə, əhsən!..

Kapron çadır da var, girsən istidə
Paltarlı-palazlı çimib çıxarsan.
Buludlu havada, günbatan vədə,
İstəsən içindən buz da yığarsan.

Görməyib dincliyə bir rahat guşə,
Səfalı dağlardan edərsən acıq;
Çadırdan çıxanda taparsan nəşə,
Alsa qucağına səni alaçıq.

Birisi təzədir, birisi qədim,
Qəlbimə yad deyil hər iki duyğu –
Yenini də necə mən tərif edirəm
Yerində deyilsə isti-soyuğu?

BİR EŞQİN TARİXİ

Sevişdilər

Ürəklərdə yatan sözlər oyandı,
Hərərətlə qucaqlaşdı əlləri.
Cavanlığın ömrü nura boyandı,
Şirinləşdi tələbəklik illəri.
Geyindilər nə bahalı, nə dəbli,
Arzularsa, fikirlərsə təzədi.
Özü, sözü qızın sadə, ədəbli,
Ucuz üzük barmağını bəzədi.

Evləndilər

Qovuşdular, sevinc gəldi bir qucaq
Baxışları öpüşdükcə hər dəfə.
Şölə çəkib yandı təzə, gur ocaq,
Bir səadət uçub qondu bu evə.

Yaşadılar

İllər ötdü, azalmadı məhəbbət,
Fəqət onlar nə Məcnundu, nə Leyli.
Barlı ağac olub artıdı bu külfət,
Güzəransa gah şirin, gah gileyli...
Başlandı ilk narazılıq gəlindən:
– Görmüsənmi lap dönmüşəm cücəyə,
Bəs geyinib kecinəcəm nə vaxt mən,
Necə çıxım bu plashda küçəyə?
Kripləndən palto geyir susatan,
Dəbdən düşmüş şubaya da həsrətəm...
– Düz deyirsən, söz vermişəm gör haçan.
Alacağam, alacağam, çəkmə qəm!..
– Alacaqsan, alacaqsan... bu qış da
Başqaları şuba geysin, biz xəyal?
– Sən deyənə rast gəlmirəm satışda.

– Əldən al...
– Əldən alım?! Bir o qədər pul hanı?
– Mənə gəlcək qurudursan dünyanı...

Deyişdilər...

Ər səbirlə başa salmaq istədi,
İdealdan, halallıqdan danışdı.
Oğruları, əyriləri pislədi.
– Bir az da döz...
Arvad daşdı, nə daşdı.
“Şuba” deyib yerdən göyö daş atdı,
Başını da tezəcə tutdu altına.
Hirsi bir an nə soyudu, nə yatdı.
Mindi bu vaxt kişi də cin atına:
– İnsan necə mürəkkəbmış, ay aman,
Onun kimi sirli deyil asıman...
Sən osanmı?! Bir vaxt sadə, ədəbli,
Don geyərdin nə bahalı, nə dəbli...

Ayrıldılar

Qadın dedi: – o uşaqlar, o da sən...
Dəli-dəli bir şivən də qopardı.
Məhəbbətin gur ocağı bu evdən,
Şuba o gün istiliyi apardı.

HƏKİMLƏ SÖHBƏT

– Hansı dərdin dərmanıdır,
Sabir həkim, İstisu?
– Min bir dərdin...
Lakin hələ bilinməyir çoxusu.

– Misal üçün, sarılığa
Varmı xeyri-zərəri?
– Təmizləyir öd yolunu,
Alır qandan zəhəri.

– Yelə necə?! Ağrısına
Möhlət verərmə bir dən?
– Burda qoltuq ağacını
Qolazlayan görmüşəm.

Qaynaqlar var isti-soyuq
Bax, bu dərə yuxarı –
Həkimlər də yox eleir
Hər dərdi, hər azarı:
Baş ağrısı, diş ağrısı,
Göz ağrısı olanlar
Bu suların ətrafında
Dəyə qurar qış-bahar.

Göy qayadan pıqqıldayan
Parıltıya yaxşı bax,
Bir gözəllik çeşməsidir
Qız-gəlinli o bulaq.

Qıza dönmüş qarı ondan
Üz-gözünə su çilər,
Çox çəkməz ki, qaptsından
Qovsan getməz elçilər.

– Sabir həkim, yeni belə
Sehrlidir İstisu?!
– Bəli, mənim etiqađım
Bu qədərdir, doğrusu.

Bir ədib də heyran olub
Gəzib görçək buranı,
Sağ olsun ki, ad qoyubdur:
“Azərbaycan loğmanı”.

– Belə çıxır qüsursuzdur,
Nöqsansızdır bu gözəl.
– Xeyir! Onun eybindən də
Demək olar müfəssəl.

Hər gözəlin bir eybi var,
Bu loğmanın – ikisi:
Birincisi – az tapılır –
Yoxdu səxavət hissi.

İkincisi – xasiyyəti...
Fikirdəki naqisliyi,
Duya bilmir İstisu,
Ürəkdəki xəbisliyi
Yuya bilmir İstisu.

ZƏNN ELƏMƏ

Ləpədən yerə yatıb qara qaya,
Sinesini zərif-zərif çiçək bəzər.
Köklərini qarmaq-qarmaq yaya-yaya
Sort üzünü yumşaq-yumşaq otlar əzər.

Yosundurmu, mamırdırmi bu kök atan,
Daş üstündə yurd salıbdır nə mərdanə!
Kölgəsində neçə-neçə sürü yatan
Palıddan da güclü gəldi bu ot mənə.
Bir qələm də hələ məndən çox-çox qabaq
Vəsf eləyib bu yaşamaq həvəsini.
Eşitmişəm bundan sonra tez-tez ancaq
Lövğələnən zərif otun cəvşəsini:

– Təbiətin hər cövrünə dözə-dözə
Yaşamağı məndən artıq sevən hanı?!
Qayaları, qumluqları gəzə-gəzə
Öz nəslimlə tutmalıyam mən cahanı.

Dedim:
– Dayan.
Ey qəhrəman,

Var tərifə, alqışlara ləyaqətin,
Doğrudan da, heç dözülməz, ağır, çətin
Bir məkanda baş saxlayıb ömr edirsən,
İnadına, dözümünə əhsən, əhsən!

Lakin insan qarşısında "mənim" demə,
Qürrələnilib oynaməyin çox nahaqdır –
Daş üstündə yaşasan da, zənn eləmə
Mənim yerim sənikindən yumşaqdır...

XURUŞLU ADAM

Əlində portfeli düşdü vaqondan,
Qara eynək taxıb süzdü şəhəri.
Aldığı-verdiyi nəfəsi yalan –
Havanın bir az da artdı zəhəri.

Gəlib bir dalana girdi xəlvəti,
Zəngi işarəylə çalıb dayandı.
Bir nifrət, bir təşviş sardı külfəti,
Yanaşı otaqda bir çıraq yandı.

O qara portfeli böhtan yüküydü,
Əyləşib, başladı xırıd etməyə.
Hamısı uydurma; hamısı küydü,
Yazırdı, pozurdu dərd yeyə-yeyə.

Xuruşlu qələmlə çirkab töküdü
Doğrunun üstünə, düzün üstünə.
Məhrəm körpüləri bir-bir sökürdü
Dostun, qohumun da durub qəsdinə.

Sonuncu məktubu hirsle başladı,
Həsəd alovunda hey yana-yana.

Uydurub tapdığı faktı xoşladı;
İlkin "təhfəsiydi" bacıoğluna:

"...Vəravurd etmişəm, bilirəm hər gün
Üçcə minə çatır onun daşbaşı.
Verdiyim "siqnalı" batırmaq üçün
Əlli min apardı dünən qardaşı.

Bu gün də otuz min saldılar yola,
Bir az ayıq olun, yoldaş filankəs.
Nazirin özü də hey bala-bala
Yeməyə başlayıb deməyəsən bəs.

Turşsuda nə qədər qurular məclis,
Yeyirlər, içirlər – dağılır ölkə...
Ələcsiz qalmışıq, mat qalmışıq biz,
Siz tədbir göresiz bu işə bəlkə.

Burada hər şeyin xarabı çıxıb
İstisu azaldıb hərarətini.
Gizli axa-axa dağları yıxıb,
Danıb tərkibini, xasiyyətini...

O nanəcib bulaq bağlansın gerek,
Ağzına yüz pudluq möhür vurulsun.
Bu təbdir vacibdir ibrət dərsləyə –
Başqa çeşməyə də qoyun görk olsun...

A yoldaş filankəs, oxuyun bunu,
Adamlar göndərin şəxsən özünü.
Burada dağ özü pozub qanunu –
Qalmayıb ətrafda bir xırmanlıq düz...

İmza: Öz elinə, yerinə sadıq,
Bir də ki, öz şikəst ərinə sadıq,
Amansız qənimi düşmənin, yadın –
On uşaq anası qəhrəman qadın."

Gah arvad, gah uşaq donuna girdin,
Neçə maska taxdın sırtıq üzünə.
Sümük mərzədir azarın, dərdin,
Çıxası deyilsən dünya üzünə.

Düşündüm bu qəder ala-bula şər
Haradan cəm olub təbiətinə.
Əslini-kökünü nişan verdilər,
Güntək aydınlaşdı hər mətləb mənə.

AĞACIN DİLİ OLSAYDI...

Üzü təbəssümlü, fikri xatalı
Dəlisov odunçu əli baltalı
Yetirir özünü hər gün meşəyə,
Göz-qulaqdan iraq, xəlvət guşəyə.

Çəkərək şövq ilə o, burda nəre,
İkicə zərbəylə yendirir yerə
Şumal palıdlardan, boylu şamlardan,
Baltası bilmərrə düşmür ovxardan.

Meşəni talayır o, "bala-bala" –
Ondan nişanədir böyük bir tala.

Bu boşluq faş edir gizli əməli,
Yeri görünmədə hər bir ağacın.
Yıxılı tirlərin olsaydı dili
Bitili tirlərə deyərdi: "Qaçın,
Qaçın, o sizləri kəsməyə gəlir,
Əyri ağaclara məhəl də qoymur.
Özünü meşənin ağası bilir,
Doğrayıb tökməkdən doymur ki, doymur".
Yıxılı tirlərin olsaydı dili,
Deyərdi: "tez olun, gəlir o dəli,

Gəlir seçə-seçə –
Fikri xatalı,
Seçir birçə-birçə
Əli baltalı,
Yeriyir, gözaltı baxır yuxarı
Başını dik tutan qovağa sarı
Növbəsi yetişib yazıq vələsin,
Ey bitili tirlər, vaxtdır, tələsin,
Qırın rişənizi siz, qırın, açın,
Yerdən kökünüzü qoparın, qaçın...
Əyrilər qorxmasın... çəkməzlər zərər,
Onlar yaranışdan təzimdədirlər..."

*Bosfor sahilinə
düşdü güzarım*

“YAXŞI YOL!”

Ayağı denizin suyundan içən,
Başının üstündən buludlar keçən
Mərmər pillələrlə üzə aşağı
Söylə enmişənmi heç axşam çağı?..

Belə geniş səma, göy sahil hanı!
Qəhrəman şəhərin böyük limanı
Gəlib gedənlərlə dolur, boşalır,
Gəmi karvanları bura yan alır.

Sular qaralanda, axşam düşəndə,
Dalğalar gah susub, gah gülüşəndə,
Göy sahil boyunca qarışanda şər
Nurdan boyunbağı taxır gəmilər.

Öpüb yola salır qardaş-qardaşı...
Bir cavan səyyahın çatılır qaşı;
Yanında nə dost var, nə ana-bacı,
Dənizdən yel əsir, daranır saçı.

O indi qürbətə düşəcək yola,
Qəhərdən az qalır gözləri dola.
Liman xidmətçisi “Yaxşı yol” – deyə
Hörmətlə ötürür onu gəmiyə.

“Yaxşı yol!” Hünərin varsa buna döz...
Nə qədər səslənmiş qulaqda bu söz.
“Yaxşı yol” demişik, eşitmişik biz
Səfərə çıxanda, işə gedəndə.

Qürurla, sevinclə vurmuş qəlbimiz
Vətən torpağını biz seyr edəndə.

Ürəyi yuxaldı cavan səyyahın,
“Yaxşı yol” deyənə o, döndü baxdı –
Qayıtdı geriyyə, dayandı yaxın,
Qucaqlayıb onun əlini sıxdı.

Adi bir yoldaşın səsi deyildi
Uğurlar diləyən o həzin nida.
Vətənin adından sanki deyirdi
Ürəyi titrədən o ses, o səda.

İlk dəfə gördüyü adamla elə,
Sual etməyin ki, nəydi bu ülfət:
Coşğun bir sel kimi gəlmişdi dilə
Torpağa məhəbbət, elə məhəbbət.

Nə yaman olurmuş Vətən həsrəti,
Yetim uşaq kimi kövrəlik insan.
Dərindən duyarsan bu həqiqəti
Doğma sahilləri tərk edən zaman...

“KEÇMƏ NAMƏRD KÖRPÜSÜNDƏN...”

Aralıq dənizi coşdu, qabardı,
Köptürdü dalğalar, qalxdı dalğalar.
Gəmi ləngər vurdu, suları yardı,
Suların üzünə iz saldı sular.

Külək nalə çəkdi, duman başladı,
Quşlar dəstə-dəstə gəldi haraya.
Fırtına başladı, yaman başladı,
Zirək dənizçilər düşdü əlhaya.

Üçüncü qatdakı göyertəni də
Leysan yağıştək döydü ləpələr.
Cumdu üstümüzə, cumdu yenə də
Köpükdən tac qoyan dağlar, təpələr...

Odlu yanaqların saraldı gülü,
Geri qayıtmasın bir də o günlər!
Yatdı kayutada boynu büküklü
Yorğun ceyran kimi qızlar, gəlinlər.

Dalğalar üstündə üç gün, üç gecə
Rahət nəfəs alıb yata bilmədik.
Qezəbli sülardan biz keçə-keçə
Torpaq arzuladıq, torpaq dilədik.

Hardasan, ey sahil, ey qara torpaq,
Tufana baş əyməz vüqarlı dağlar!
Hardasan, ey yamac, ey incə yarpaq,
Ey düzlər, dərələr, yurdlar-ocaqlar?

(Duyar bu həsrəti, duyur bu qəmi
Kim qərrib sülarda tufana düşsə,
Köməyə çağırır, fit çalan gəmi
Doğma sahillərlə verər səs-səsə...)

"Sahil, sahil!" dedi burda hər ürək,
Nicat bu sözdədir, heyat bu sözdə.
Belkə tufan yata, bir az dincələk –
Bir ümid, bir həsrət yandı hər gözdə.

Ah, o üfüqdəki qaraltı nədir,
Görəsən adadır, yoxsa balina?!
Elə bil çağırır, bizə əl edir
Bu qərrib gəminin yanır halına.

Böyüdü, böyüdü o tutqun ləkə,
Sinəsi meşəli uca dağ oldu.
Elə bil arxada qaldı təhlükə,
Həsrət unuduldu, dərd unuduldu.

Ümid, nicat deyə baxdıq o yana
Limanda körpülər, evlər göründü.
Qoymadı göz açmaq yenə fırtına,
Dalğaların üzü döndü, nə döndü.

Gəmimiz fit verdi, imdad istədi,
"Olmaz!" işarəsi gəldi körpüdən.
Yamaclar səsləndi, düzlər gəl dedi,
Qəlbi daşa döndü insanın nədən?!

Onun əvəzinə çəkdi xəcalət,
Əndəlis dumanla örtüdü üzünü.
Qonağa beləmi edərler hörmət?!
Adamlar dəhşətlə yumdu gözünü.

Başımız üstündə qağayılar da
Çağırır köməyə bütün dünyanı.
Gör hara gəlmişik, çətində, darda
Yaxına qoymayırsan insan insanı?!

Dedik: "Davam edək səfərimizə,
Xain xoflu olar, ondan kar aşmaz.
Dursaq da ölümlə bu gün üz-üzə
Yadlara yalvarmaq bizə yaraşmaz!"

Çəkindi dalğalar sanki bu zaman,
Silindi qəlblərdən qorxunun izi.
Nəmərd körpüsünə ayaq basmaqdan
Qəhr etsə yaxşıdır fırtına bizi!

BALACA DAYƏ

(Poema)

Kimin ki, bu şəhərdə
Yoxdur işi-peşəsi,
Bütün günü məskəni
Olur Bulon meşəsi.
Meşə də ki, nə meşə,
Yoxdur ucu-bucağı...
Deyir gəldin darıxma
Onun atlaz qucağı.
Ağacın dibini
Çiçəklər, otlar bəzər.
Tala-tala axmazı
Mavi səmaya bənzər.
Nağıl kimi görünər
Zanbaqlı göllər sənə,
Yel əsəndə nəzər sal
Suda çiçək rəqsinə...
Dəstə-dəstə qu quşu,
Nazla keçir – göl, sükut...
Sanki üzür səmada
Cəngə-cəngə ağ bulud.
Əlvan-əlvan güllərdən
Saçlarına düzən kim,
Burda atla, ulaqla,
Fayton ilə gəzən kim...
Quş qanadlı maşınlar
Ötüb keçir nəgməli;
Yaxın dursan yəqin ki,
Səni yıxacaq yeli.
Süzüb gələn "Şevralye"
Nəfəs dərib dayanır.
Çıxır nazlı bir gəlin,
Ətraf nura boyanır...
Sonra yaşlı bir zabıt
Uşaqları düşürür,

Xanımına əl edib
Yenə maşını sürür.
O əriyib yox olur
Yaşıl meşə yolunda.
Qalır bir cəngə tüstü
Qönçəli gül kolunda.
Xanım dedim – pərimi,
Mələkdir o görən?!
Gözəllikdə mislini
Görməmişəm hələ mən.
Mən, uşaqlar, söylədim,
Baxın, baxın onlara:
Oğlan totuq, ağbəniz,
Qızsa arıq, qapqara.
Oğlan oynar qayğısız,
Dəcəllikdir hər işi.
O qızınsa sönübdür
Gözlərinin atəşi.
Yanıb, qara kəsə
Dönmüş əli-ayağı.
Solmuş – "ana" sözünə,
Südə həsrət dodağı.
Qız oğlandan cəmisi
İkicə yaş böyükdür.
Oğlanın hər qayğısı
Qızın çiyinə yüküdür.
Dəsə atıl Sənaya,
Çıxa bilməz sözündən.
Yeddi yaşlı bu uşaq
Qoymur onu gözündən.
Arx gələndə, belinə
Alıb onu keçirir.
Bu körpə o körpəni
Hey yedirir-içirir.
Ovucunda verdiyi
Öz qaraca gözümü?
Yox, o şirin gilədir,

Əlcəzair üzümü!
Oğlan rezin topunu
Hara gəldi atanda,
Qız yüyürüb gətirər...
Əllərinə yüz tikan
Sancılarda, batanda
Soruşan yox, bilən yox.
Bircə kərə onunla
Dərdləşən yox, gülən yox.
Oynamaqdan yorulub
Dinclik vaxtı çatanda
Oğlan halsız uzanıb
Qu döşəyə batanda
Başı üstə dayanan
O zil qara qıza bax!
Öz qəlbini elə bil,
Çevirir varaq-varaq.
Özü şirin laylaya
Həsret qalan o körpə
“Lay-lay” deyib yatırdır
Körpəni öpə-öpə.
Öyrədir bunları
Ona firəng qarısı.
Oxuyanda qarışır
Laylaya öz ağrısı:
“Özü balaca, layla,
Milleti uca, layla!
Çox da ki, həmyaşınam,
Qulun, qarabaşınam.
Dadma acı, qəm-kədər,
Bil ki, ölənə qədər
Sənə sadıq nökrəm,
Sənsiz qan-yaş tökrəm.
Çox da ki, həmyaşınam,
Qulun, qarabaşınam.
Layla, balaca, layla,
Ad-sanı uca layla!..”

Körpələrdən birisi
Mışıl-mışıl uyuyur,
O birisi durmadan,
Dayanmadan oxuyur,
Başı çiyininin üstə,
Qara gözleri yaşlı,
Ürəyi səksəkəli,
Baxışları təlaşlı.
Sərin-sərin oxuyur,
Layla dedikcə deyir,
Öz qəlbini nədənsə
Ovundura bilməyir.
Neçə sehrli sual
Xəyalını bürüyür,
Hər sualın dalınca
Kəpənəyi qovantək
Yüyürdükcə yüyürür.
Bircə anlıq dağıdır
Dərdlərini meşəyə.
Elə bu vaxt yenidən
Gözü dəyir beşiyə.
Qəhər boğur, nədənsə
Sinəsini od tutur.
Sualları könülsüz
Tikə kimi o udur.
Baş qaldırır yenidən
Təzə-təzə suallar,
Qəlbin necə sehrli,
Qərribə aləmi var:
“Mən də səntək kiçiyəm,
Görən kiməm, nəçiyəm!
Anam-atam olubmu,
Heç qayğıma qalıbmı?
Layla deyibmi mənə
Sözü hikmətli nənə?!
Axı, bütün bunları
Nəkarəyəm biləm mən,

Nəkarəyəm, nəçiyəm
Sən gülməsen güləm mən.
Çox da ki, həmyaşınam,
Qulun, qaravaşınam.
Layla, balaca, layla,
Ad-sanı uca layla!
Çox da ki, həmyaşınam,
Qulun, qaravaşınam!..”

İki uşaq, bir qadın
Gözləyirlər nə vaxtdan,
Maşın gəlib onları
Aparacaq bəs haçan?
Qadın dedim! Bir də bax,
Şeytanmıdır o görən?
Çirkinlikdə mislini
Görməmişəm hələ mən.
Uşaq dedim! Körpələr...
Biri fransız oğlu,
Ərəb qızıdır biri,
Sala bilmir yadına
Doğma Əlcəzairi...
Sanır ona bu güllü,
Qızıl qəfəs – vətəndir.
Fəqət bilmir bu rəftar,
Bu işgəncə nədəndir.
Bilmir... Gəlmir yadına
Kəndlərinin yandığı.
Bilmir... Gəlmir yadına
O günləri, o çağı.
Bilmir... Gəlmir yadına
Bir fransız zabiti
Avtomatdan keçirmiş
Günahsız bir külfəti.
Kəsildə atanın,
Ananın son naləsi,
Diksindirmiş cəlladı

Ağlar bir körpə səsi.
Bilmir... Gəlmir yadına
Tutmuş onun qolundan,
Demiş gözəl Parisə
Apararam ərməğan
Bu boz səhra gülünü,
Bağrı yanıq lələni,
Körpəlikdən başlayıb
Əyləndirsin körpəni.
Qoy Bulon meşəsində
Saralsın o, solsun o;
Layla deyən, iş görən
Canlı kukla olsun o.
Bilmir... Gəlmir yadına
Qızı qoyub maşına,
Bir dik qələm çəkдилər
Onun uşaq yaşına.
Keçirmədi o vaxtdan
Körpəliyi bu tifil,
Dünyagörmüş dayədir,
Bir qarıdır elə bil.
Quş qanadlı maşınlar
Ötüb keçir nəğməli;
Yaxın dursan yəqin ki,
Səni yıxacaq yeli.
Süzüb gələn “Şevrallye”
Nəfəs dərib dayanır.
Axşam olub, cənubda
Qoşa ulduzlar yanır.
Zabit tutur ağrıyan,
Zoqquldayan başını.
Diqqət edib ətrafa
İşə salır maşını.
Uzaqlaşib itir o,
Tutqun Paris yolunda,
Qalır bir çəngə tüstü
Qönçəli gül kolunda.

LƏKƏLƏR

Pəncərədən bu şəhər
Seyr edirəm Nili mən,
Çalalarda göllənib
Sakitləşən səli mən.

Sübh şəfəqi Ramzesin
Heykəlinə alışıq.
Coşan ərəb qanıtək
Köpüklənib Nil daşır.

Yağış gecə isladıb
Köynəyini şəhərin –
Pul-pul olmuş ləçəyi
Çiçəklərin, güllərin.

Büzüşən tər qönçələr
Gün vurduqca açılır.
O parlayan şəhmdir,
Qılgıcımı saçıq?!

İslanmışdır qır yollar,
Daş döşəli səkilər...
Seyr edirəm küçəni
Pəncərədən bu şəhər.

Su sıçradır maşınlar,
Qalxıb yuyunur şəhər.
Sahil boyu açılır
Bambaşqa bir mənzərə:

Durub gedir bərbəbir
Səkilərdə yatanlar.
Cırıq, köhnə həsiri
Sələ-suya batanlar.

Durub gedir ev-eşik,
Həyet-bacə görməyən;
Yaşı yüzü haqlayan,
Bir gün ömür sürməyən,

Gözlərini dünyaya
Küçələrdə açanlar,
Yumruqları duyumlü,
Baxışı od saçanlar,

Ağ çalmalı qocalar,
Ayaqyalın nənələr.
Varmış yurdsuz-yuvasız
Bu şəhərdə nə qədər?!

Qalır onların yeri
Yaş səkidə qupquru.
Sanki sınır bu anda
Qahirənin qururu.

Xal-xal olan səkilər
Verir gözəl şəhərə
Ağla, fikrə sığmayan
Dəhşətli bir mənzərə.

Adam boyda ləkələr
Artır, artır gör necə
Yağış tutan yerləri
Onlar tərək elədikcə...

Bu, doğrudan, ləkədir,
Düşündürür aləmi,
Yadelli yağılardan
Qalıb mənfur iz kimi...

Talan oldu bir zaman
Şərqi dövləti-varı.
Qərbi fil sümüyünə
Tutdu daşı-divarı.

Burda düşdü kasıba
Nə bir dalda, nə çətir.
O mənzərə tarixdə
Silinməz bir ləkədir.

Yox, yox, günəş boylanır
Azadlığın günəşi.
Qaranlıq, kölgəni
Udur onun atəşi.

O, qalxdıqca küçələr,
Meydançalar güləcək.
Onun nuru dünyadan
Ləkələri siləcəkdir!

YARALI HEYKƏL

Qədim bir şəhərin xərəbələri
İraq torpağında çıxıbdır üzə.
Şərqi qalaq-qalaq ölməz əsəri
Burda min əfsanə danışır bizə.

Neçə xəyal qonub bir qaya üstə –
Çalğıçı heykəli, mizrabı teldə...
Daşlarda ney səsi, daşlarda bəstə,
Sonuncu akkord da eşidilmədi...

Boyaboy dayanan o nəğməkarı
Yaşadır sənəti heykəltaraşın.
İnsanın əməyi, pak arzuları
Güldürmüş üzünü bir çöpür daşın.

Qaya təbəssümə bürünərdimi
Sənətkar gözündən nur tökməseydi?!
O, uca, möhtəşəm görünərdimi
Özündə illərlə diz çökməseydi?

Özü düşməseydi duyğu seline
Sənət dağ çaytək çağlayardımı?!
Mizrab vurmasaydı ürək telinə
Daş da heç dil açıb ağlayardımı?!

Üstünə gün şaxır, yağış çiləyir,
Külək qılınc çəkir neçə min ildir!
Yaşayır! Min il də ömür diləyir,
Fəqət ağır yara alıb o bildir...

Olub boyun-boğaz, üz dilim-dilim,
Ling cızıb alını, çatma qaşını –
Deyirlər Londondan gələn bir alim
Qoparmaq istəyib onun başını.

Qoparmaq istəyib gizli, xəlvəti
Gecələr qurd kimi o qalib oyaq.
(Beləymiş onların mədəniyyəti
Girər özge evə oğrular sayaq.)

O, ev sahibinin gülüb üzünə
Talamış varını, sənətini də;
Hesaba vurduqca, çıxmış özünə
Ulu babasının zəhmətini də.

“Mədəni” oğrunun əməllərini
Görmək istəsən
Dolaş Avropanı, Qərb ellərini,
Muzeyləri sən!

Misirin dağılıb diyərbədiyar
Mədəniyyəti.
Nə günə qalıbdır qədim allahlar –
Yunan sənəti.

Misilsiz vücudu Afroditanın
Luvra çatıbdır.
Qıçını Venaya Kron atanın
Kimsə atıbdır;

Qılını Aresin – hər bə allahının
Nyu-Yorkdadır;

Başı Drezdendə, bədəni onun
“Etnopark”dadır.

Qərbin muzeyləri qədim sənətə
Olub qəbristan.
Abidələr var ki, gəlir dəhşətə
Baxanda insan.

Abidələr var ki, baltalanıbdır
Güc çatmayanda.
Kəlləsi bir yanda düşüb qalıbdır,
Leşi bir yanda.

Heraklin gövdəsi – Londonda, əli, –
Brüsseldədir.
Tatanan bir heykəl neçə qitədə,
Neçə eldədir!!

Dilindən eşitdim bir yunanın mən
Bu dəhşətləri.
Dedi: Avropanın muzeylərindən
Yığılsın geri

Ellada yurdunun doğma sərvəti
Qoy yavaş-yavaş...
Yığılsın babamın sözü-söhbəti –
Hər yazılı daş!

Bu səs, bu şikayət bu gün hər yanı
Gəzib dolaşır...
Beləcə bir dördə ərəbin qanı
Daldıqca daşır...

Qərblə əsrlərcə gülüb üzünə
Talamış ərəbin sənətini də,
Hesaba vurduqca çıxmış özünə
Ulu babasının zəhmətini də.

Belə düşüncəylə, bu “qanacaqla”
Özünü yetirmiş alim, heykələ –
Hücuma keçmişdir lingle, bıçaqla,
Gəlmişdir dəhşətdən qayalar dilə.

Namərdin qəsdini sanki duyunca
Min yaşlı sənətkar qalxmış ayağa,
Olubdur o alim ömrü boyunca
Belə “qocalarla” çox əlbəyaxa.

Bu dəfə niyyəti gözündə qalmış,
Qopara bilməmiş başı bədəndən.
Bir zərblə əlindən lingini salmış,
Qəfil yaxalanmış qatıl, başkəsən!

Baxışı od saçır indi heykəlin,
Yarası sızlayır, həyəcanlıdır!
Təkcə bir alim yox, neçə qərblinin
Şərqi boğazlayan əli qanlıdır!..

DAŞ MƏKTUBLAR

Boyalı heykəllər, yazılı daşlar
Xəyalı oynadıb çəkir uzağa,
Hər əsrin neçə min hekayəti var,
Tərpətsən nəsillər qalxar ayağa...

Sümüyü toz olan mərd insanların
Əməli indi də şöhlələr saçır.
Sanki səsi gəlir qırıq qeytarın,
Bağdad muzeyində hər şey dil açır.

Əl boyda daşlara dikilir gözüm –
Tarixdən əvvəl yadigarıdır.
Üstündə min nəqşə, söz düzüm-düzüm...
Deyirlər məhəbbət məktublarıdır.

...Bir qul sahibkarın sevib qızını
Qəlbin sualına cavab almamış.
O şöhrət dəlisi, daş-qaş azğını
Dönüb qara qula nəzər salmamış.

Kaş, eşqi qəlbindən ata biləydi,
Yetəydi tənələr, təhnizlər sona.
Əcdadı köləydi, özü köləydi,
Sultanlıq vermişdi məhəbbət ona!

Əlacı nə imiş o binəvanın,
Yolunu çöllərə, dağlara salmış.
Səsinə ses vermiş qayalar onun,
Ah çekmiş – nəqşəsi daşlarda qalmış.

Təbiət qoynunu açmış sərasər
Xilas etmək üçün aşiqi dardan.
Tökülmüş önünə daşdan namələr
Qopub qəlpə-qəlpə sal qayalardan.

Vermiş Fərat çayı gücünü ona,
Bağdad bülbülləri titrək səsinə,
Hədiyyə aparsın deyə yarına
Lounduz dağları bənövşəsini.

Sehrlə yazılan o daş baratı,
Şehli çiçəkləri yetirmiş qıza.
Ad-sansız aşiqin ürək sovgatı
Gülünə görünmüşdür o insafsıza:

“Nəyinə lazım olmuş o güc, o qüdrət –
Zəncirdə on fili, pələngi vardır.
Nəyinə lazım olmuş çiçəkdən demət
Daş-qasha tutulan çələngi vardır.

Nəyinə lazım olmuş qaya qəlpəsi –
Evde qızıl-gümüş tabaq-tabaqdır.
Nəyinə lazım olmuş bülbülün səsi
Şirin yuxudanımı ayıldacaqdır?!”

O daşqəlbli gözəl, tər bənövşəni
Əzib ayağıyla torpağa qatmış.
Götürüb əlinə o daş naməni
Oxuyan bülbülə tuşlayıb atmış.

Deyirlər dəyibmiş hədəfə birbaş,
Eşqin ilk məktubu paralanıbdır.
Bülbülün qanına bulanıb o daş,
Oğlanın qəlbi də yaralanıbdır.

Dumana bürünüb Lounduz dağı,
Aşıqləri belə görməyim deyə.
Bir nalə yandırıb daşı, torpağı
Ucalmış göyə:
“Əzizim qanad ağlar,
Qəlb titrər, qanad ağlar,
Bülbül yaralı uçdu,
Boyandı qana dağlar”.
Min illər ötmüşdür... indi muzeydə
Həmin daş məktublar tər-təzə qalır.
Gənclərin dilində, qeytarda, neyde
Nakam məhəbbətin səsi ucalır...

YANIB-SÖNƏN İŞIQLAR

Ərəblər yığılmış sahil boyunca,
Açıq dost kimi ürəyimizi.
Danışib-gülmədən hələ doyunca
Bu gecə ayrılıq gözləyir bizi.

Bizi göyertəyə səsləyir gəmi,
Sahildən üzülmür ayaqlarımız.
Baxıb üzümüze ərəb səmimi
Ev yiyəsi kimi edir dil-ağız.

İzdiham gurlaşır – o, Nil çayıdır,
Yoxsa qopub gəlmiş Misir yerindən?!

Salam busələri gəlib qayıdır,
Baxışlar ayrılır biri-birindən.

Bizə ləzzət versin, xoş gəlsin deyə
Biri rəqs eləyir, biri əl çalır.
Biri muncuq, gözlük verir hədiyyə,
Biri sevgi dolu xoş nəzər salır.

Burda unudulmaz bir adət də var:
Əziz qonaqları yola salanda
Göz vurur sahilə parlaq işıqlar,
Gah sönmə, gah da ki, yanır bir anda.

Qaranlıq güşədə əl fanarları,
Sahil evlərində neçə pəncərə,
Belə yanıb sönmür –
Bu gecə yarı
Əlvida şöləsi düşür şəhərə!

Signallar nə deyir – sürücü anlar,
Özü də səs verər min bir həvəslə.
Bu gün sıra ilə duran maşınlar
“Yaxşı yol!” söyləyir signal səs ilə.

Ayrıldıq limandan biz nur içində,
Dualar oxudu musiqi bizə.
Qabardı sevgilər nurlu gecədə
Axdı dalğa-dalğa, axdı dənizə.

MƏN NƏ HAYDAYAM

Yeni il gecəsi...
Vətəndən uzaq,
dost-tanışdan uzaq
bir məkəndəyəm.
Burda nə qar vardır,
nə də ki, sazaq

qışın bu vaxtında
gör hayəndəyəm...
Təyyarə işləmir...
qürbətə görə
hələ bir həftə də
günləri sayam.

Nilin sahilidir,
hər yan gül-çiçək...
Mən suyu sovulan
qurumuş çayam.

Yanaşdı göz vurdu
bir əsmər bəniz.
Ərəb qızına bax,
deyib o eyyam.

Fikrimdə ev-eşik,
cibim tərtemiz,
gör bu nə haydədir,
mən nə haydayam...

ÇƏTİR ÜRƏK

Ananın başına tökülür yağış,
Qoynunda rahatca uyuyur çağa.
Yamanca sərt gəldi ötən ilki qış,
Onda da üstünə qar yağa-yağa
Körpəni rıqqətlə bağrına sıxdı,
Səbirlə gözlədi baharı yenə.
Yaz gəldi, nimsə oynından çıxdı,
Büründü dumanə, büründü çənə.
Çətirə bənzəyər ana ürəyi,
Açılar hər ləhzə balası üstə.
Nəfəsi geri qovar küləyi,
Gözləri göylərdə, qulağı səsdə...

Vətən didərgini cavan gəlinin
 Çətir ürəyini daş-dolu döydü,
 Fələstin şöhrətli ərəb elinin
 Övladı çöllərdə belə böyüdü.
 Ata gah Beyrutda, gah Qahirədə,
 Parisdə, Londonda... axtarır yadı.
 O, gah kabinetdə, gah təyyarədə
 "Bəni-İsrailə" əlbəyaxadı –
 Duranda doğmayla yadlar yan-yana,
 Qovula-qovula o, "namərd" olur.
 Odur ki, təşnədir namərd qanına,
 Boşalmış silahı qisasla dolur.
 Şimşəkli baxışı dönür nizəyə,
 Əlimyandı gəzir onu bütün gün,
 Gəzir, Tel-Əvivə salıb lərzəyə
 Doğma komasına qovuşmaq üçün,
 Övlad öz kefində, öz damağında,
 Ulduzlar altında açıb gözünü.
 Qarğıdan at minib oynamağında,
 Qayğısız şahzadə sanır özünü.

Nə görüb zavallı? Elə bilir ki,
 Alaçıq möhtəşəm bir imarətdir.
 Nə görüb zavallı? Elə bilir ki,
 Hər xurma peşkeşi bir ziyafətdir.

Nə görüb zavallı? Elə bilir ki,
 Bir çiçək açdımı – Vətəndə yazdır.
 Nə görüb zavallı? Elə bilir ki,
 Cır-cındır paltarı milli libasdır.

Ana, dərddə ana gizlədib qəmi,
 Gözləyir əsgəri – can sirdaşını.
 Qoruyur bələdan bir çətir kimi
 Gələcək dövlətin vətəndaşını!

BİLİNMƏZ

Bağdadın libası al-əlvan olar,
 Baharı xoş keçər, qışı bilinməz.
 İlə bir neçə yol açıb solar,
 Burda gül-çiçəyin yaşı bilinməz.

Yanvarda bu yerə düşsə bir qərrib
 Deyər tale məni hara göndərüb?
 Təbiət çöllərə bir xalı sərib,
 Torpağı, kəsəyi, daşı bilinməz.

Boldur narıngisi, gülöyşə narı,
 Uzanır şahildə xurma bağları,
 Mehriban Dəclənin axar-baxarı
 Gözəldir – ayağı, başı bilinməz.

Gəzdim, ötüb keçdim dönə-dönə mən
 "Örtülü bazar"dan, "Açıq küçə"dən,
 Hər yan xəbər verdi "Min bir gecə"dən,
 Hardadır o quldurbaşı, bilinməz.

Bir qadın oxuyar hey yana-yana
 Bağdadın özüdür o kövrək ana!
 Ötən günlərini salıb yadına
 Ağlayar, gözünün yaşı bilinməz...

YOL GEDİRİK

Çaydan keçdik, gəldi meşə
 Ağacları bulud-bulud,
 Səhra adlı bir məfhumu
 həmişəlik unut, unut.

Meşə belə barlı olmaz...
 cərgələnib alma, üzüm;
 Bu üfüqdən o üfüqə
 ərək bağı, qoz bağıdır.

Ayıq-sayıq bağban kimi
qələmələr düzüm-düzüm.
Əsən külek üstümüze
meyvə atır, gül dağıdır.

Əlvan payız – şəriyyətdir,
qanad sərib bu torpağa,
Mat qalırıq ötüb keçən
gözəlliye baxa-baxa.

Ağacların arasıyla,
sürətimiz yüze çatır,
Maşınımız yol boyunca
güləb içir, şəhə batır.

Sübh çağından axşamacan
yol gedirik biz bu sayaq.
Yol gedirik, yol gedirik
dörd yanımız meyvəli bağ!

Gəzdiyimiz barlı ölkə
dedik bəlkə,
Bəlkə nağıl, ya rüyadır?
Bir səs gəldi: – Xeyr, bura
Moldaviyadır! Moldaviyadır!

İVAN FRANKOYLA SÖHBƏT

Karpatın hər səmti carçıya döndü –
Çağırdı quş səsi, çay sedasile.
Həvəsim çiçəyə, qara büründü,
Zirvələr: gəl! – dedi qız ədasile.

Enib pillələri birçə nəfəsə
Tərpenən maşına saldım özümü.
Səfərim – gözəllik... haraya gəlsə,
Meşəli dağlara tutdum üzümü.

Gəzdim Skoleni – yaşıl şəhəri,
Toxtadım yetəndə gözəl Tuxlaya
İvan Frankonun sevdiyi yeri
Seyr etdim rıqqətlə, mən duya-duya.

Dinməz salam verdim abidəsinə,
Sükut ahəng tutdu qəlbin səsinə.

Sonra da şerinə ilk beşik olan
Kəndinə yollandım – Hahueviçə.
Bu yerdə sənətə ev-əşik olan
Hər orman – şəhərdir, hər cığır – küçə.

Franko içdiyi çeşmədən içdim,
Franko keçdiyi Opiri keçdim.

Boyçuklu, Dovbuşlu hər mənərədən
Moruq, gül topladım, əfsanə yığdım.
Başı qalmaqallı nağıl dərədən
Bulud müsahibli zirvəyə çıxdım.

Sənətkar çox baxıb yurduna burdan...
Uzaqlar, yaxınlar fikrə dalırdı.
Qartalmı ətrafda elə qıy vuran,
Şər pərisimi qanad çalırdı?
Şairlə xəyalən həsb-hal etdim,
Mövzumuz ilhamdı, bir də təbiət:
“ – Karpat! Qafqazımın əkiz qardaşı –
Önündə heyrətdən büt kimi bitdim...
Təbin qorargahı, qəlbin sirdaşı,
Döşündən sel kimi axır söz-sənət...”

“ – Demək öz başına yararır şeir?!”
“ – Sizintək... – deməyə dilim gəlməyir,
Fəqət bu füsunkar diyarda babat
Bir şair olmağa nə var ki, ustad!..”

KIÇİK ASİYADA BÖYÜK İNSAN

Tofiq Fikrətə

1. GÜLƏ BİLMƏDİM...

Bosfor sahilinə düşdü güzarım,
Nağılmı, rəyamı bilə bilmədim.
Çoxaldı sevincim, artdı mələlim,
Ağlaya bilmədim, gülə bilmədim.

2. ƏN GÖZƏL PƏNCƏRƏ

Bosfora açılan bir pəncərə var,
Adidən adidir çöldən baxana.
İşdir, o yerlərə eyləsen güzar
Otağın içindən gedib bax ona.

Yox, hələ qapıda bir az nəfəs də,
Axı dik yoxuşdur sahildən bura,
Qəlbini, beynini hey yora-yora
Suala tutmuşdur səni sərvlər.

Nəhayət, mənzilə gəlib çatmışan
Budur o məbədgah, budur Aşıyan.
Yox, hələ həyətdə dolanaq, gözək,
Bura bağçamıdır, ya adi meşə?
Bürüyüb ətrafı yabanı çiçək,
Qayamı, timsahımı sərilib döşə?

Şairin dilindən qopan mahnılar
Uçaraq qonubdur o boz qayada¹

Yuxulu qumrutək dayanıb onlar,
Səhrli səs görək bir-bir oyada.
Masa da qayadır, kürsü də qaya,

Birinə bir çəkiç, düşər dəyməyib.
Üç sərv – üç sənəm, boya bax, boya,
Məğrur qədlərini rüzgar əyməyib.

Bir vaxt nəğməliymiş bu ev, bu həyəət,
“Süküni xabdadır” indi sahibi.
Alıb qucağına onu “faniyyət”
Dildə dalğa-dalğa qalsa da təbi.

Sənət aşıyanı – bu dilbər guşə
Ayrı yaşamamış yaradanından.
Şair türbəsinə bitib bənövşə,
Palıd çələng vermiş öz fidanından.

Sahibi sızlayar, yəqin ki, əysən
Məhzun budağını burda bir kolun.
Könül, bu türbəyə bir də baş ey sən,
Düşmür ki, buraya həmişə yolun.

Kövrək bir xanım var, şər vurğunu
Gözləri şəhlidir, adı da Jalə.
Qonduğu yarpaqdan üfürüb onu
Bizim eldən bura uçurmuş tale.

Dili üsyanlıdır, səsi mükəddər,
Fikrətin şerində tapıb aşıyan.
Hekayət danışır ona sərvlər,
Bura ona munis, o bura həyan.

Şairin hər sözü, addımı, izi,
Arzusu, əməli ona tanışdı.
Ev yiyəsi təkı gəzdirdi bizi,
Otaqdan-otağa keçib danışdı.

Sonra da apardı qəmli hücrəyə.
Bağlı pəncərəni o, nişan verib

¹ Fikrətin şeirlərindən bəzi nümunələr öz həyətinə təbii qayalara həkk edilibdir.

Dedi: "Məftun imiş bu mənzərəyə,
Ona baxa-baxa şair can verib.

Nigaran-nigaran baxmış son kərə,
Seyr etmiş yurdunun ənginlərini.
Sizə də qismətmiş həmin mənzərə,
Süzün təbiətin şah əsərini..."

Əlini rıqqətlə atdı taxtaya,
İşıqlandı otaq, dəyişdi aləm,
Boyadı üfûqü min dürlü ziya –
Belə çəkdi bunu əlimdə qələm:

Göy tülə bürünüb sahil şamları,
Orman tala-tala, bağ tala-tala.
Qədim fəhlərin bürcü-hasarı
Gömmüş yaşıllığa, getmiş xəyalə.

Qəsrilər fikirlə, çəmənlər şaqraq,
Təpələr sükutda,
Bosfor çağlayır.
Lövhami açılan bu varaq-varaq,
Yurdun taleyimi gülüb ağlayır?
Baxıb gözəlliyə, baxıb bu sehrə
Doymadı şair.
Durdu keşiyində – qələmi yerə
Qoymadı şair.

O, bu pəncərədən atəşlər açdı
Yamana, pise;
O, bu pəncərədən şəfəqlər saçdı
Dumana, sise.

Sisli səltənətdə hey yaza-yaza
Sualtı axıntək kükrər, daşardı:
"Zülmün topu var, gülləsi var, qələsi varsa,
Həqqin də bükülməz qolu, dönmez üzü vardır!..."

Bu sözü söyləyən şair idimi,
Müğənni idimi, yoxsa qəhrəman.
Yaşadı bir şimşək bəsatı kimi
Kiçik Asiyada o böyük insan!

ULU DAĞ

Osmanlının cənnətiymiş Ulu dağ,
Göyün yerə minnətiymiş Ulu dağ.

Ətəyində yaşıl Bursa şəhəri,
Fəhminin ilk bəsatı, son yeri.

Möminlərin, asilərin... millətin
Arzusu bir: "Bu behiştə dəfn edin..."

Yüz illərin təkidiylə bu məkan,
Bu gözəllik dönüb olub qəbristan.

Bir tərəfdən müqəddəsdir vəsiyyəti,
Bir tərəfdən narazıdır təbiət.

Bir tərəfdə qartal bala uçurur,
Bir tərəfdə ovçu ona tor qurur.

Bu torpaqda əsir qalıb Hannibal,
Bu torpaqda cavabsızdır min sual.

Behişt olmuş bura qədim sənəti,
Məhbəs olmuş bura Nazim Hikməti.

Sinəsində neçə-neçə dürlü dağ,
Bu dərdlərə dözer ancaq... Ulu dağ.

AĞLAYAN QIZ

– Nerelisiz?
– Bakıdanam...
– Baküdenmi?!
– Ordan, bəli...
Baxdı bir an min həsrətlə,
Yaylığına getdi əli:
– Sayın beylər, efendilər...
Akrabamsız sizlər benim,
Sizlər benim...
İstanbulda doğulmuşum,
Fakat, fakat... Gencedenim,
Gencedenim...
Orasıdır baba yurdum!
Rahm etmedi talə bana,
Pek uzakta yuva kurdum...

Açılırdı dərdi qızın,
Qəhərlənib sevinirdi,
Odlanırdı xısın-xısın,
Gah susurdu, gah dinirdi.

Boğulurdu söz deyəndə,
Güləndə də ağlayırdı,
Qürurunu, təmkinini
Çətinliklə saxlayırdı.

Dindirmədim, dindirseydim
O daşardı hönkür-hönkür,
Bir üzündən Araz çağlar,
Bir üzündən axardı Kür.

Dindirmədim, dindirseydim
Bəlkə elə birdən-birə
Riqqətindən huşsuz düşər,
Bayılardı o biçərə.

Dindirmədim, dindirseydim
Dözməzdim heç mən özüm də.
Ummanın ilk qətrəsiydi
Gilelənen yaş gözümde...

TÜRK GÖZƏLİ

Mərmərəni seyr edədik ada-ada,
Gözəllikdən gözəlliyə çata-çata,
Ada demə, altı bacı – su perisi,
Güləb səpdi arxamızca hər birisi.
Böyük ada, Yaşıl ada güldü gözə.
Heyran qaldıq uçumlara, şamlıqlara,
Heyran qaldıq: dəniz hara, bulaq hara?

Xınalıda bir qız çıxdı gəmimizə.
Elə bil ki, süzülüşdü o mahnıdan:
“Aman allah, gözlərə bax, gözlərə bax...”
Pəri idi, kim deyərdi bəni-insan.
Üzüb gəlmiş maviilikdən ayrılaraq.
Yox, tanışdı, doğma idi, qəşəng idi,
Salam verib yanımızda yer istədi.
Geyinmişdi yeni dəblə – donu dizdən.
Çantasıyla gizlətsə də bunu bizdən.
Danışdıqca incə-incə, şirin-şirin,
Hiss edədik qəlbi safmış, fikri dərin.

Gətirmişdi saçında çöl çiçəyini,
Baxışında dərələrin yuxusunu,
Yanağında zanbaqların ləçəyini,
Üst-başında zeytun, ardıc qoxusunu.
Gözlərində ləpələrin mor rəngini,
Gülüşündə Sakaryanın ahəngini.
Təbiətdən yoğrulmuşdu təbiəti.
Tapındığı – öz torpağı, öz milləti.

Mərd davransan niyyətini o, bilərək
Hörmət qoyar, yüz kişidən seçər səni.
Maral gözü şir gözünə çevrilərək
Baxışının qılıncıyla biçər səni

Tamah salıb sərxoş-sərxoş baxsan ona.
Qəzəbindən döner çılgın bir aslana,
Atılar da üzərinə dəli-dəli
O mehriban, o füsunkar türk gözəli.

*Açıldı aləmə Fərəhin gözü –
Bir damla nur düşdü baxışlarından.
Bu kiçik zərrədən – nur nubarından
Dünyanın bir az da nurlandı üzü.*

LALƏ

Bir çiçəyəm döşləri,
Dolayları bəzərem.
Oğlanların, qızların
Yaxasında gəzərem.

Soyununca donumu,
Rəngim olar qırmızı.
Üzüm gülü andırır,
Yarpaqlarım yarpızı.

Ürək açan rəngimi
Uzaqlardan görəntək
Uçub qonar üstümə
Bal arısı, kəpənək.

Duyunca yoxdur ətrim –
Bir an da tutmaz qərar.
Nişanədir bu dərddən
Sinəmdəki qaralar.

Lakin zərif çiçəyəm,
Yaraşığam çöllərə.
Hər eldə, hər ölkədə
Adım düşüb dillərə.

Üzü pötrmüş görəndə
Utancaq bir uşağı,
Deyərlər ki, lələyə
Dönmüş, baxın, yanağı.

Ya da sübh açılanda,
Qızarıda dan yeri,
Deyərlər al şəfəqin
Var lələyə bənzəri.

ÇOBANALDADAN

Pöhrələnmiş kol içində
Bu xırda quş tikər yuva.
Gah düzdə, gah yol içində
Kiçik çoban qova-qova
Axşamacan gəzər onu,
Bu axtarış üzər onu,
Çobanaldadan oyunbaz
Baxanları heyran qoyar.
Cik-cik ilə edər avaz,
Budaqları bir-bir sayar.
Zirək quşdur o çox yaman.
Axtarıb yem tapan zaman
Səke-səke çəpərləri
Yuvasına döner geri.
Qanadlanır ona sarı
Milçək boyda balaları.

TORAĞAY

Bir kökilli quşam mən,
Xoşlanır şən nəğməmdən
Bağda açan qızılgül,
Tarlada telli sünbül.
Yovşanlıqda gəzərim,

Yol boyunca süzərim.
Yerə qısılan zaman
Seçilməyəm boz otdan.
Seyr edərim təpəni,
Güllər çağırar mənə,
Mənsə ora getməyəm,
Yad yerə meyl etməyəm.
Mənim də el-qəbam var:
Çəpər altı yuvam var,
Yarğan üstüdür yerim,
Yurdunu tərk edə kim!

QIRQOVUL

Zər qanadlı bir quşam,
Əzəldən yurd salmışam
Keçilməz meşələrdə.
Adım gəzir dillərdə.
Bir səs gələcək uçaram,
Əlvən qanad açaram.
Ovçu görəntək mənə,
Çıxardıb tüfəngini
Əl aparar çaxmağa,
Amma... qıymaz vurmağa.

NƏNƏMİN SÖZLƏRİ

Uşaqlıqdan sevmişəm
Mən el nağıllarını,
Dinləmişəm nənəmi –
O mehriban qarını.
Şirin söhbət açardı
O, dostluqdan, hünərdən;
Yeddibaşlı ildandan,
Gizli dəfinələrdən.

Söyləyərdi, dünyada
Nələr vardır, ah nələr...
Səpilmiş yer üzünə
Parlaq, nadir incilər.

Xəzinələr bəzəmiş
Bu torpağın qoynunu.
Kim qoçaqdır, igiddir
Axtarıb tapır onu...

Dinlədikcə nənəmi
Nə yorular, doyardım,
Mən də inci, xəzinə
Tapmaq arzulayırdım.

Bu xoş istək, fikrimin
Səmasında süzərdi;
Nəzərlərim həmişə
Dörd tərəfi gəzərdi.

Yadımdadır bir dəfə
Gecə keçmişdi xeyli,
Gözlərimdən quş olub
Uçmuşdu yuxu meyli.

Gördüm bir "göz" parlayır,
Yanır zülmət içində.
Vurdu sinəmdə ürək
Bir xoş rıqqət içində.

Dedim inci tapmışam...
Çatdım ona sevinçək.
Tez götürdüm əlimə.
Gördüm böcəkdir, böcək.

Barmağımın üstündə
O tərpendi, süründü.

Qurdun yumşaq bədəni
Mənə iyrənc göründü...

Bir dəfə də yaz çağı
Dolaşırdım çəməndə,
Bir təzəlik duyurdum
Nərgizdə, yasəməndə.

Qəlbimi oxşayırdı
Zərif, əlvan çiçəklər,
Uçuşurdu qanadı
Zər yazılı böcəklər.

Hər yana öz nurunu
Paylayırdı al günəş,
Yol üstündə, bu zaman
Gördüm yanır bir atəş.

Min rəng çalır ziyası
Firuzə, yaqut kimi.
O bir qızıl kəmərmə,
Yoxsa nadir incimi,
Bəzəmişdir al-əlvan
Hər yanı, hər tərəfi?

Yaxınlaşdım, üstümə
Fısıldadı bir əfi...

Qaçdım qan-tər içində.
Girən zaman evə mən
Qoca nənəm təlaşla
Dedi: – hardan gəlirsən?
Olanları söylədim...
Dərin xəyala getdi,
Məni başa saldı o,
Sonra məzəmmət etdi:

– Mənasını duymadan
Uysan parıltılara,
Ya qurda rast gələrsən,
Ya zəhərli şahmara.

Təkcə gözə inanma,
Ağlına düşün dərin –
Əslini saxtasından
Seçməkçin incilərin.

DƏLƏ

Dələyə bax, dələyə,
Quyruğu bir şələyə.
Sadələvh bir gözəldir –
Düşməsin heç kələyə.

Səs duydu mu qulağı
Qanad olar ayağı.
Ağac-ağac atılsın,
Gözər bir-bir budacağı.

Dələyə bax, dələyə,
Quyruğu bir şələyə,
Qanadlanmış diləkdir
Necə girsin bələyə?!

Pır-pır ürək kimidi,
Dinc insanlar ümidi!
Şam meşəsi – sevdini
Vətənidir, elidi.

Dələyə bax, dələyə,
Quyruğu bir şələyə,
Azadlığa qovuşub,
Rast gəlməsin tələyə...

YAVAN ÇÖRƏYİN DADI

Oyuncaqlar, evciklər
Bezdirib Nərimanı,
Qaşqabağı açılmır,
Tez-tez qaralır qanı.

Küsür, ana ortaya
Gətirəndə xəbəyi,
Nə konfeti bəyənir,
Nə də şirin çörəyi...

Bir gün ata oğlunu
İş yerinə apardı,
Xırdaca bel götürüb
Göy ləkləri suvardı.

Cana gəlib dirçəldi
Yemiş, qarpız tağları.
Elə bil ki, o qoydu
Dağ üstünə dağları,

Qərənfil, reyhanı,
Gülü suvarağ, – deyər
Nəriman heç qayıtmaq
İstəmirdi geriye.

Axşam evə dönəndə
Gözləmədən xəbəyi,
Şirin-şirin, iştahla
Yedi yavan çörəyi...

MƏLAHƏT

Yaman xəstə düşübdür
Məlahətin nənəsi.
Əsir əli, ayağı,
Şaqqıldaıır çənəsi.

Sızıldayır, tövşüyür:
– Aman, aman, ürəyim,
Nəfəs çəkə bilmirəm,
Qovuşubdur kürəyim...

Bilmək olmur, doğrusu,
Həkimlərin dilini,
Biri qan vurun deyir,
O birisi zəlini
Dərman kimi buyurur,
Adamı çaş-baş qoyur.

Bir başqası dillənir:
“Sətelcəmdir, sətelcəm
Bu həbləri qəbul et,
Sabah yenə gələcəm...”

Mat qalıbdır nənəsi,
Mat qalıbdır Məlahət:
“hərəsi bir söz deyir,
Olarını heç belə dər?! ”

Hamısının heyrətdən
Yaman çatılıb qaşı.
Bəlkə bu həkimlərin
Xarab olubdur başı?

Yayın cırhacırında
Sətelcəmin nə dərdi?
Bir sümük, bir deriyə
Zəli qoymaq hədərdi!..”

Nənəsinin böyründən
Bir addım da qopmayır,
Barmağıyla nəbzini
Tutub diqqətlə sayır.

Soyuq suda isladıb
Dəsmal qoyur başına.
Baxsan yazığın gələr
Gözlərinin yaşına.

Təngə gətirib onu
Uşaqlar da bayaqdan:
– Ay qız, nə vaxt, de görək
Çıxacaqsan otaqdan?

Daşaltına yollanan
Hər gün dəstə-dəstədir...
– Yubanmayın gedin siz,
Mənim nənəm xəstədir...

– Nə olsun ki, sağalar...
– Behanəni burax sən,
Nə keyrin var qalanda?
Həkimdən?
– *Çay gətirəm, su verərəm,*
Qulhuğunda duraram...

Əl çəkməyir uşaqlar,
İnad edir Məlahət.
Qulağına yetişir
Nənənin də bu söhbət.

Deyir: “Bala, sən də get,
Anan-atan evdədir.
Tanıtacağım otlardan,
Çiçəklərdən yığ getir.
Bir-bir deyim qulaq as,
Qurban sənə nənəsi:

İstəyirəm şorbama
Qatılsın dağ nanəsi,
Quşəppəyi, cincilim,
Bir az da çöl kişnişi.
Əvəliklə qırxbuğum
Məlhəm edər bişmiş.

Çibənəm var, amandır,
Hardan olsa, tap qızım,
Gətir bağayarpağı,
Penisillin nə lazım?..

Qıçlarımı yel tutub,
Qoy dalasın gicitkən;
Öskürəyin, sancımın
Əlacıdır baldırğan.

Dəm almamış çayına
Tapıb töksən sən əgər –
Kəklikotu, həmərsin,
Moruq kökü, qantəpər,
Cökə güllü, diş otu,
Zirinc, meşə zireşi
Sağalaram, yüz dərdin,
Dərmanıdır həresi...”

Kirpik çalıb dinləyir
Nənəsini Məlahət.
Gözlərində min ümid,
Ürəyində bir həsrət.

Torbasını götürüb
Uşaqlara qoşulur.
Qanadlanır həvəsdən,
Yamaclarda quş olur.
Baxışıyla ələyir
Çiçəkləri, otları.
Çəkmir onu ağ tutun,

Qara tutun nobarı.
Nə də ona gəl deyir
Teranəli bulaqlar.
Tut çırpısa da, çimse də,
Oxusa da uşaqlar,
Yoxdur, yoxdur bunlara
Məlahətin həvəsi.
Ondan əlac gözləyir
Axi, xəstə nənəsi.

Hər çiçəyi zənn ilə
Axtarır o, seçir o.
Uçurumların üstündən
Keçi kimi keçir o.

Dovşan olub baş vurur
Gah dərəyə, gah yala.
Bir yol hündür qayadan
Düşəcəkdi az qala.
Hədən getmir çəkdiyi
Əziyyəti, cəfası.
Çölün, düzün ətriylə
Dolur şəfa torbası.

Ayaq üstə azacıq
Fikrə gedir Məlahət
Başqa gözə görünür
İndi ona təbiət.

Baxır üzü şefqətli,
Şərli bir aləmə.
Ağ xalətlı həkimmiş
Ağ zirvələr sən demə!
Böyük əczaxanaymış
Azərbaycan dağları.
Gül-çiçəklə qovur o
Hər dərdi, hər azarı...

BALACA OVÇU

I

Sahil qeşəng, gəzməli...
Burda hər əyləncə var.
Göy hovuzu üzməli,
Çəmənə qəlbi oxşar.

Asma tramvay ilə
Dağ parkına çıxan kim,
Sergilərə, kinoya
Tamaşaya baxan kim...

Dolu olur bütün gün
Nişangahın qabağı.
Həvəskarlar öyrənir
Burda nişan almağı:

Gəlib keçir şəkillər,
Serrast götür nişanı.
İstəyirsən qurdu vur,
İstəyirsən dovşanı...

Tülkü güdür kəkliyi,
Dərhal atasan görək.
Ayı ötür, tüfəngin
Tətiyini tez ol, çek!..

Fəxrəddin də buraya
Gəldi hər axşam çağı.
Atasından öyrəndi
O da nişan almağı.

Ovçulartek çoxunu
Uydursa da özündən –
Bəzən olur doğrudan,
Quşu vurur gözündən...

II

Bir gün dedi: "Atacan,
Apar məni də ova.
Lap doğruçu tülkünə
Ovlaram qova-qova."

Səhər açılmamışdan
Onlar yola düşdülər.
Qar yağmışdı... meşədə
Soyuqdan büzüşdülər.

– Gözlə, gedim çıl-çırpı
Yığım, ocaq qalayaq.
Özün də hazır dayan,
Hənirti duydu bayaq...

– Arxayın ol, çıxanı
Vuracağam başından.
Uşaq yekə danışdı
Öz balaca yaşından.

Nəzər salıb ətrafa
Ovçu kimi boyladı.
Bu vaxt nəse kolluqdan
Çıxıb bir an dayandı...

Tüfəng dərhal açıldı,
Ata səsə yüyürdü...
Tülkü bilib atdığı
Gördülər ki, cüyürdü.

Həm də bu ilki bala...
Qanı axmışdı nələr –
Açılmışdı elə bil
Qarda qızıl lələlər.

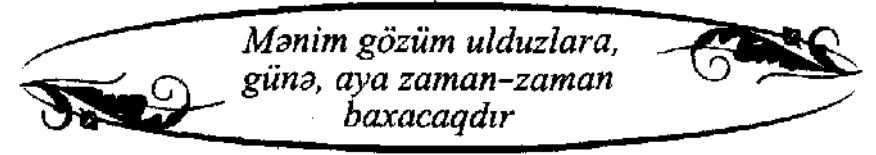
Çabaladı, töysüdü.
Açıb yumdu gözünü.
O günahsız heyvanın
Yaş бүрдüü üzünü.

Ata gəlib cüyürün
Yarasını bağladı.
Oğlu dura bilməyib
Hönkür-hönkür ağladı...

* * *

Əfsanəydi bu sözlər
Uydurub şair-ata,
Balasının əlindən
Çıxmamışdı bir xata.

Baş tapmıram, qalmışam
Başıma döyə-döyə –
Fəxrəddinin qanına
Qəltan oldu bes niyə,
Bes niyə?!

Mənim gözüm ulduzlara,
günə, aya zaman-zaman
baxacaqdır

ULDUZLARA GEDƏN YOLDA

Vladimir Komarovun xatirəsinə

Qaranəfəs gəldi oğlum
Əsə-əsə qolu, qıçı.
Dedi bu gün həlak olub
Dünən uçan asimançı.

Bir titrəmə tutdu onun
Çənəsini, dodağını.
Göz yaşı da islatmışdı
Kipriyini, yanağını.

Söz tapmadım sual verim
Cavab alım mən bu hala;
Dilədim uca Tanrıdan
Kaş bu xəbər yalan ola.

Bir az əvvəl fəzalardan
Almadıq mı salamını?
Alqışladı hamı səni,
Alqışladın sən hamını.

Nəbz in bahar yağış itek
Yağmırdımı dünən yere –
İnam ilə dövr etdikcə
Nəfəsini dərə-dərə?

Səni sənsiz birçə an da
Kim deyər ki, biz unutduq,
Əhvalından, ünvanından
Hər dəqiqə xəbər tutduq.

Qulağımız radioda,
Gözlərimiz göydə qaldı.
Oğlun-qızın yol gözlədi.
Atan dərin fikrə daldı...

Arvadının həmin gecə
Gözlərindən qaçdı yuxu.
Bu gün aprel səhərini
Dirigözlü açdı çoxu.

Qayıdanda polad quşun
Qoymadın ki, düşsün dara.
Şahin gözün od püskürdü
Zülmətləri yara-yara.

Hazırlaşdı ana torpaq
Qəhrəmanın pişvazına.
Dünya baxdı... sən çıxanda
Zülmətlərdən yana-yana.

Səadət də, fəlakət də
İzlədi səni.
Şənlik-matəm, sevinc-kədər
Gözlədi səni.

Ölüm göyə hücum çəkib
Bir qanad çaldı.
Xoşbəxtliyin ağuşusa
Açılı qaldı.

Ah, o müdhiş kabus...niyə
Gecikmədi bir saniyə.

Bənövşə boynunu бүkdü,
Zanbaqların üzü soldu –
Təbrik üçün gələn güllər
Dönüb necə əklil oldu.

Əlvan səhra çiçəyinə
Qara həşyə bağladılar.
Gülə-gülə yığılanlar
Hönkür-hönkür ağladılar.

Şimşək yedin, alov içdin,
Meteortək yanıb keçdin –
İşıqlandı göyün qatı.

Tarix basdı sinəsinə
Asımının səhifəsinə
Tarix yazan bir həyatı.

Ulduzlara gedən yolda
Min fikirdə, min xəyalda...
Od libaslı bir heykəl var –
Qarşısından karvan-karvan
Kainata axan zaman
Baş əyəcək kosmonavtlar.

SƏNDƏN ÖYRƏNİB

Qartal təyyarənin qalxdı dalınca,
Dolandı qeyz ilə, süzdü qeyz ilə.
Buluddan bir udum nəfəs alınca
“Polad quş” çatmışdı uzaq mənzilə.

Dözə bilərdimi qartal bu dərde,
Toplayıb özünü şığıdı bir də.
Şığıdı... Baxmadı sözə qanadı,
Şimşəklər töküldü gözündən yere.

Caynağı köksünü didib qanatdı,
Qıy çəkib qezəbdən o, təpdi nərə.
Bir qaya üstünə sərili düşdü,
Qüssəli gözüylə gözüm görüşdü.
Dedim, qoca qartal, vüqarlı qartal,
Baxma bu dövrəyə sən qerib-qerib.
Üzməsin qəlbini, üzməsin məlal –
Təyyarə uçağı səndən öyrənib.

GÖYDƏ MƏŞƏL

Qartalə əzizdir əngin səmələr,
Ucalıb şövq ilə o, qanad çalar.
Mavi göy ünvandır, vətəndir ona.
Sadiq övlad kimi girər qoynuna.
Qırılmaz bir an da iti gözləri,
Toxunar yad kölgə onun şəstinə.
Bir qara nöqtəyə dəysə nəzəri
Yığib qanadını süzər üstünə.
Şimşək çaxışına bənzər bu uçuş,
Düşər vahiməyə görse hansı quş.
Dartılı yayından qopmuş ox sanar,
Gözünü açmamış tükü tozlanır.
İşdir, təyyarə də çıxsa önünə,
Qartal tərəddüdsüz şığıyar yenə,
Şığıyar mermitek, geriye dönməz –
Ölüm nicat kimi görünər ona,
Bu vətən şövqüdür, sönməz ki, sönməz,
Göydə məşəl olar o, yana-yana...

DELFINLƏR

Dəniz bu gün mehriban,
Dəniz bu gün səmimi,
Sularına qərq edib
Bütün derdi-sərimi.

Ələ baxıb udqunur
Yem axtaran balıqlar.
Süzüb keçir ox kimi
Mühərrikli qayıqlar.

Dalğaları mermitek
Yarır bir cüt qaraltı.
Qayıqlarla yarışır
Gah üzde, gah sualtı.

Sonra quyruğu üstə
Süzüb belədən-belə
Çəkinmədən yan alır
İzdihamlı sahilə.

Çəpik çalır uşaqlar:
– Delfinə bax, delfinə,
Rəqs etmək, oynamaq
Düşüb yenə kefinə.

Tanış səsi eşidib
Lap yaxına üzürlər.
Musiqiyə, alqışa
Qanad çırpıb süzürlər.

Şövqə gəlib şənlenir,
Şövqə gəlib coşurlar.
Bir-birinin üstündən
Nəzakətlə aşırırlar.

Əbəs deyil beləcə
Qalxıb onlar cövləna –
Qıztək cəlvə göstərir
Delfinlər hər baxana.

Deyirlər ki, delfinin
Şüuru var, hissi var –
Hərden çəker qəhqəhə,
Hərden hönkürüb ağlar.

Əhvalını soruşsan
Danışar da, dinər də.
Suda əsir qalanın
Harayına gələr də.

Bəlkə, bəlkə o, suların
Pərisinin əslidir,
İnsanların dənizə
Küsüb getmiş nəslidir?

İndi istər qayıtsın
Həmcinsinin yanına,
İndi istər qayıtsın
Öz adına-sanına.

Delfin – ləpələr qızı,
Dalğaların oğludur.
Delfin – dəli deryanın
Kəmalıdır, ağılıdır.

İnsanların dənizdə
Sirdəşidir delfinlər,
Gözəl-göyçək bacısı,
Qardaşdır delfinlər.

Niyə uçmaq istərik
Biz görəndə delfini,
Niyə qucmaq istərik?
Su pərisi – delfini?

Bu meyilə səbəb nə,
Nədir bu hiss, bu həsrət?
Bu duyğunu nə üçün
Verib bizə təbiət? –

İnsan həmtay axtarar,
Sirdəş gəzər həmişə.
İnsan ülfət dalınca
Girər oda, atəşə.

Ulduza da, suya da,
Gələr onun gümanı.
Ağıllı görmək istər
Yeri, göyü, ümmanı...

SƏSSİZ MAHNI

Göz yaşları səssiz-küysüz nurlu mahnıdır.
Gizli fikri bəyan edir, qəlbi tanıdır.

Bulaq olub qaynayar o, gəlsə xoş xəbər.
Təbəssümlə şəfəqlənib yanağı bəzər.

Cilvə verər qara gözü gözəlliyinə,
Dad o gündən kölgələne, qara geyinə,

Axa sakit, axa sözsüz, axa aramsız.
Ürəkləri parçalayar ağlayan bir qız.

Vaxt olur ki, göz yaşıyla ovunur ana –
Övladının addımıdır düşür ovcuna.

Balasına həsrət ata hönkürtüsüdür,
Dar ayaqda umulandan gizli küssüdür.

Quşu ölən bir uşağın ilk insafıdır,
Əməlindən peşimanın etirafıdır.

Qaytarılmış bir üzüyün sınıq qaşdır,
Kövrək qəlbin daş ürəyə yalvarışıdır.

Qərblərin: “vətən, vətən...” zümzüməsidir,
Məhbəsdəki günahsızın feryad səsidir.

Acizlərin etirazı olarmış yaman –
Çaylar daşar göz yaşları tökülən zaman...

ÜRƏK

İpək telli, zərif qəlbe
Qurğusun tök qəlpə-qəlpə.
Üstünə qor səpə-səpə
Xışmalayıb öz ürəyi;

Rəhmə gəlib demə candır,
Oda tutub alovlandır,
Düşünmə ki, axan qandır,
Tiyə alıb cız ürəyi;

Gecə-gündüz qalsa oyaq,
Əhvalından tutma soraq,
Talan olmuş şəhər sayaq
Tapdalayıb gəz ürəyi;

Nəşə çağı, sevda dəmi
Karvan-karvan göndər qəmi,
İstər qızıl alma kimi
Budağından üz ürəyi;

Çarpacaq son nəfəsində,
Ömür-həyat həvəsində.
Qoca kişi sinəsində
Çarpmadımı qız ürəyi?

Zaman dərya... Ömür ada,
Dalğalara olmaz qida!
Versə ancaq verər bada
Bir tufanlı söz ürəyi!

SON BAXIŞLAR

Deyirlər bir insan ölcək
Kainatın üzü dönür.
O bədbəxtin gözləritək
Səmada bir ulduz sönür.

Ulduz sönür – qoynundakı
Neçə əməl dəyir daşa.
Ulduz sönür – sirli dünya
Toza dönür başdan-başa.

Hər ürək də asimandır,
Şölə saçır ulduz kimi.
Yaranışdan vardır onun
Öz dünyası, öz aləmi.

O dayansa, o vurmasa
Dağ başını qar almazmı?
Yer üzünü bezəyəcək
Qönçə güllər saralmazmı?

O dayansa, o vurmasa
Göy gurlayar, şimşək çaxar,
Səma qara buludlardan
Sinəsinə bir lent taxar.

Ay tutular, ay camalda
Çatılarda qara qaşlar.
Nə həsrətli, nə sirlidir
Son baxışlar, son baxışlar...

Çarpacaq son nəfəsində
Sönər-sönər... ah nə dəhşət!
Neçə-neçə dost ürəyin
Dünyasına çökər zülmət.

Deyirlər bir insan ölcək
Kainatın üzü dönür.
O bədbəxtin gözləritək
Səmada bir ulduz sönür.

Bəli, nəfəs gedən anda
Bir aləmin sonu çatır.
Göz əbədi yumulanda
Ulduz nədi, günəş batır...

TƏZƏ BAŞLANAN ÖMÜR

Öz köçünü çəkirdi qoca nənə qüruba,
Yığılmışdı başına bütün qohum-əqrəbə.
Dodağına sıxmışdı oğlu onun əlini.
Söykəyinə girmişdi gözüyaşlı gəlini.
Can vermirdi fəqət o, vardı nəşə bir sözü,
Axtarırdı nəyisə onun çəkişən gözü.
Yuxudaydı elə bil, o hövlnak oyandı:
"Körpə hamı?.. Qoymayın, suya düşər, amandı!.."
Sayıqlayıb düşmüşdü zənn etməyin təşvişə,
Nəvəsinin üstündə əsirdi o, həmişə.
Təzə-təzə yerişən körpə qanad açırdı,
Fürsət gəzir, yol tapcaq arx üstünə qaçırdı.
Qarı ora qoymazdı... gəzdirdirdi çəməni.
Gətirəndə nənənin hüsuruna körpəni
Arxayınca yumulan gözden düşdü bir gile.
Min əzabla çatsa da qarı bu son mənzilə,
Aha dönüb uçsa da axırıncı nəfəsi
Onun təzə başlayan ömrü idi nəvəsi.

GƏNCƏNİN YANINDA

*Qəbrimin üstünə gəldiyin zaman
Pak olan ruhumu xatırla bir an...*

Nizami

Gəncənin yanında bir düzənlik var,
Sərmiş xalçasını ora ilk bahar.
Ağacın hüzn ilə əymiş başını,
Bülbül də gözünün inci yaşını
Tökür qızıl gülün tər yanığına,
Mahnı deyir, qonub kül budağına.
Kəkliyin avazı, turacın səsi,
Telli torağayın şirin nəğməsi
Sanma ki, quşların tərənəsidir,
Yox, bu həyat səsi, sevdə səsidir!

Yarpaqlar içində hər axşam-səhər
Dolaşır ətirli, sərin küləklər...
Günəş istisindən yananda otlar
Bura kölgə salır topa buludlar.
Qədim məzaristan olan bu yerdə,
Min tale çiçəyi solan bu yerdə
Əsrlər boyunca yağın qar-yağış
Saysız qəbirləri söküb dağıtmış;
Kürün suyu qədər axmış göz yaşı,
Çürüyüb toz olmuş neçə başdaşı.
Dönmüş neçə dəfə cərxə zamanın,
Neçə min ulduzu batmış səmanın,
Neçə sərkərdənin sönmüş muradı,
Burda qılıncitək pas atmış adı.
Mənəm deyənləri unutmuş zaman –
Şahlar məzarından qalmamış nişan.
Burda yalqız, təkçə qədim bir məzar
Ölməz sənətkardan durur yadigar.
Qoruyub göz kimi yüz illər onu
Vermiş bir-birinə nəsillər onu.
Güllər içindəki bu tənha məqbər
Yeni tikilsə də, onu üreklər
Sevib yaşatmışdır səkkiz yüz ildir,
Min tufan qopsa da uçan deyildir!

FÜZULİ KÖLGƏSİ

*Zaman qalı,
Ün gedər, zaman qalı,
Yıxılı uca dağlar,
Tozu bir zaman qalı.*

Kərkük həyatlarından

Bir dağ idi Füzuli –
Köksü cəvahir dolu.
Əriş-argac etmişdi
Sinəsinə söz yolu.

Gül-çiçəkli döşündən
Keçən bir də keçərdi,
Şirin bulaqlarından
İçən bir də içərdi.

Qafqaz idi Füzuli –
Ucalmışdı səhrada.
Silsilədən ayrılıb
Tək qalmışdı səhrada.

Uzanmışdı uzağa
Bu tək dağın kölgəsi,
“Təhti-himayəsində”
Neçə şeir ölkəsi.

Qışın oğlan çağında
Nə bürüncək, nə bəlgə?! –
Səhra ola, yay ola...
Cənnət idi bu kölgə!

Şahdağıydı Füzuli –
Başı qarlı, tufanlı,
Arzusuna aparan
Yol... dumanlı-gümanlı.

Əzəmətli dağsa da
Çöpdən azdı taqəti –
Didərgindi mahalı,
Didərgindi milleti.

Dağ götürməz ağır yük
Yıxdı bir gün bu dağı...
Bilib çəkə bilmədi
Doğma dağlar bu dağı.

Verib dağlar səs-səsə
Hönlük-hönlük ağladı.
Murov, Kəpəz, Dəlidağ,
Savalan yas saxladı.

Çatdı Gəncə, Şirvana
Kərbəlanın harayı,
Şahsız qaldı yüz illər
Şərin, sözün sarayı.

Dağ var, uçur, qalmır da
Nə tozu, nə əsəri –
Əsir etdi hər əsri
Füzulinin əsəri.

Əsir etdi bu günlü,
Gələcəkli hər kəsi –
Şərimizin üstündə
Var Füzuli kölgəsi.

NƏBZİN VURUR

Abbas Səhhatin əziz xatirəsinə

Dedin: “Yad et, yad et məni,
Bidar görəndə vətəni...”
Sardı müdam ürəyini
Nisgilli bir qürur, şair.

Gül otrinə bata-bata
Hər gün, hər an düşdün yada.
Yurdsevərlər vicdanında
Sənə heykəl qurur, şair.

Həb içirdin, şer yazdın,
Dərd-azara quyu qazdın.
Yoxsa sən Səhhat olmazdın –
Hər əməlin durur, şair.

Vəsiyyətin qulaqlarda,
“Vətən” şerin dodaqlarda.
Şair, təbib olsa harda
Ruhun əhval sorur, şair...

Sənətini bayraq edən,
Xeyir umub şöhrət güdən
Həkimlərdən, şairlərdən
Bir az giley edək sana:

Şair var ki, xalqdan uzaq,
Misraları soyuq-sazaq,
Oda atsan söner ocaq...
Özü qalar yana-yana.

Həkim var ki, azıb yolu;
Varın qulu, pulun qulu.
Can versə də "millet oğlu"
Müftə məhəl qoymaz ona...

Lüzumsuzdur bayram günü
Çox uzadaq bu söhbəti.
Sənə xain çıxanlara
Kifayətdir el töhməti.

Lakin doğma diyarında
Qeyrətlilər vüqarında,
Neçə nəslin damarında
Sənin nəbzın vurur, şair,
Hər əməlin durur, şair!

HAMİ "SƏNSİZ" OXUYUR

Bir yel əsdi, qızılgülün ləçəkləri töküldü,
Budaqları бүküldü.

Bir yerləşdi, nəğməkarı gülşənindən qopardı,
Cəh-cəhini apardı.

Bir ah çəkdi eşidəndə bu dərdi, bu sorağı
Azərbaycan torpağı.

Qəmli, dərin bir sükuta qərq olsa da adamlar,
Qəlblərdə bir mahnı var.

Milyonların sinəsindən qanadlanan o mahnı
Gəzir bu gün dünyanı.

Gəzir itmiş sahibini gözən kimi – səbirsiz,
Gəzir səssiz-səmərsiz...

Şirin Bülbül ahəngiylə hamı "Sənsiz" oxuyur,
Hamı sənsiz oxuyur...
Hamı səssiz oxuyur...

VURĞUN ÖLDÜ DEMƏYİN...

Yubileyindir, bütün aləm
Hələ təbrik deyir sənə...
Dünən bayram, bu gün matəm,
Bax, şairin taleyinə...

Dostlar yazdı, o gün üçün
Mənim də öz hədiyyəm var,
Dünən bitdi sənə ömür
Dilədiyim son misralar...

Xal düşməyib o vaxt gələn
Gül-çiçəyin tellərinə,
Qarışıbdır indi həmə
Buket, əklil bir-birinə.

("Vurğun öldü" sözün dilə
Nə cürətlə biz gətirək?!
Bayatılə, ağı ilə
Cəh çəkilə bu dərd gərək...)

Baxır bizə qırpılmamış
O işıqlı, şahin gözün,
Qulaqdadır gücfü alqış
Sədəsilə coşan sözün:

"El bilir ki, sən mənimsən,
 Yurdum, yuvam, məskənimdən".
 İllər, bir an dönün geri,
 Yənə qulaq asaq ona,
 Min fərəhlə qoy yığılaq
 Biz Natəvan klubuna.
 Sənə görsin pələng kimi
 Bir an yənə o, kürsüyə:
 "Şer qartal qanadında
 Üfüqlər fəth etsin..." deyə.
 Qoy dinləsin qardaş ellər
 Onun məğrur, gur səsinə,
 Salon yənə qulaq olsun
 O, çəkəndə nəfəsini.
 Baxaq ovçu libasında
 Gəzən zaman o, çölləri,
 Heyran qalaq söhbətinə,
 İllər, bir an dönün geri...

("Vurğun öldü" sözün dilə
 Nə cürətlə biz getirək?!
 Bayatılə, ağı ilə
 Cür çəkilə bu dərd görək...)

Dağa-daşa düşmüş səda,
 Qartal boynun büküb ağlar –
 "Vurğunu da salar yada
 Düz ilqarlı bizim dağlar".

Vida üçün gələnlərə
 Söyləyirsən sanki bu dəm:
 "Asta olun, mən heç yərə,
 Mən heç yana tələsmirəm"

İnsan seli ehtiramla
 Axıb keçir tələsmədən,
 İstəyirlər sən aramla
 Hər zərrəni seyr edəsən.

Qəhər boğur xıslın-xıslın
 Qocaları, cavanları –
 Qoy uzansın, qoy uzansın
 Ayrılığın son anları.

Başın üstə durmuş, budur,
 Füzulilər yola salan
 Gözü yaşlı, qəddi məğrur
 Doğma anan Azərbaycan.

Bu məhəbbət, bu ehtiram,
 Dağlardakı o düz ilqar
 Deyir: sözün yaşar müdam,
 Sənin deyil o "tək məzar"!

Gül fəslində göz açmısan,
 Sən gəlmisən bu dünyaya,
 Sənətinlə nur saçmısan
 İlk baharı duya-duya.

Gəlişin də, gedişin də,
 Əməlin də bahar olmuş.
 Söz bağına şahin səsi,
 Çiçək etri gəlib dolmuş.

Səndən deyib gənc analar
 Tərpədəcək beşiyini –
 Nəsil-nəsil çəkəcəklər
 Bu baharın keşiyini!

Başın üstə durmuş sənin
 Füzulilər yola salan
 Öz torpağın, öz vətənin –
 Doğma anan Azərbaycan...

DALĞA KİMİ

Məsud Əlioğlu

Qəm-qüsseyə qərq cləyib dostu, həmdəmi
Əbədilik geri döənən dalğalar kimi
Gedər-gəlməz yola çıxdı sahildən gəmi.
Üfüqləri, sən də elə qat-qat aşırısan,
Uzaqlaşır, uzaqlaşır, uzaqlaşırısan.

Xasiyyətin necə şandı, könlün necə şad...
Oyalanır neçə-neçə şirin xatirat.
Sonsuzluqdan ləpə-ləpə hər gün, hər saat
Qəlbimizin sahilinə doğru qoşursan,
Yaxınlaşır, yaxınlaşır, yaxınlaşırısan.

VAQİF İBRAHİM

Bilməz idik, duymaz idik
biz bu qədər
amansızmış, qəddar imiş
qəfil xəbər,
qəfil kədər...

Qəfil kədər! Nə yüyrəkmiş
sənin atın –
bircə anda
neçə diyar qət elədin,
neçə ürək parçaladın –
Səfərdəydi onun özü,
Uçuşdaydı onun sözü.
Kim inanar, kim –
bu səfərə çıxar oldu,
bu səfərdən dönməz oldu
Vaqif İbrahim.
Şair idi – təbi bulaq,
bəhrəli bağ,
yığmış idi cavanları
ətrafına,

yollarına nur tökürdü
öz oduna yana-yana.
İnsan idi – ürək teli
sarı simdən,
təbiəti yoğrulmuşdu
həssaslıqdan,
təbəssümdən.
Vətəndaşdı – yumruğu daş,
qəlbi mülayim –
Ləyaqətin fəvqündəydi
Vaqif İbrahim.

Səy edirdi silə-silə
yox eləsin acıları.
Öyünürdü adı ilə
bacıları.
O sürgünə göndərdikcə
yolu kəsən qəmi-yası,
fəxr edirdi zəfərilə
el-obası,
hünərilə
qardaşları.
“Sən saydıqca say...” – deyiblər.
Qəfil xəbər!
Qurumayıb axı hələ
onun ana türbəsinə
axıtdığı göz yaşları.
Körpə-körpə övladların
atasıydı,
bu gün sabah neçə-neçə
dərdi-səri atasıydı.
İstəyinə çatasıydı
dostu-yarı,
səfərdəydi arzuları...
Kim inanar, kim –
Bu səfərə gedər oldu,
bu səfərdən dönməz oldu
Vaqif İbrahim

ATASIZ-ATALI QIZ

Telefon səsləndi hiçqırtı ilə:
"Keçindi güvənci obanın, elin,
Kimin gücü çatıb əcəl-qatılə,
Qızını təcili gətirin, gəlin..."

Bu xəbər amansız, bu xəbər yaman,
Dammışdı əzəldən üroyimizə.
Qızı "beş" almışdı son imtahandan,
Sevinci bölməyə gəlmişdi bizə.

Elə fərəhliydı, elə şəndi ki,
Durub süzəcəkdı yazıq az qala.
Dedi evimize zəng edim indi
Bəlkə atam bilə, dərdi azala...

Danışıb güldük də – qoşulduq ona,
O yerə qoymadıq heç özümüzü.
Qoymadıq yanaşsın o, telefona,
"Hazırlaş, gedirik, – dedik, dan üzü.

Narahat etməyə dəyməz bu vaxtı,
Tezdən çıxacağıq, bizdə gecələ..."
Məmnun baxışlarla sevindi, yatdı,
Axdı gözümüzdən yaş gile-gilə.

Cəhənnəm oduymuş yalan dil-ağız –
Qovrulduq sübhədək, əzab, qəm yedik.
İllərlə atasız qalacaq o qız,
Bir gün də atalı yaşasın dedik...

TƏZƏ QALAR, ƏZİZ QALAR

Balaca Xatirəyə

Zülmət çökdü bir həyata,
bir həyata
sübh çağı.
Söndü gözlər,
keçdi evin çırağı.
Xəstə yatdı ikicə gün
ətrafını süzərək,
doğram-doğram doğrandı o,
ağrıları dözərək.
Əcəl qılinc çəkən zaman
nə qışqırdı, nə dindi,
sinəsini özü örtüdü –
həyalı bir gəlindi.
Əməlləri yarpaq tökdü
çiçəklər açılarda,
anası köksünü sökdü
sübh şəfəqi saçılarda.
Qardaşı heç kirimədi,
bacıları yaman kürdü...
"Balam, laylay..." dedi ata,
ər hönkürdü.
Zalım tale
yer qoymadı o nainsaf
təsəlliye,
ağladılar, vaysındılar
"nakam" deyər.
Axı, nə gün görmüşdü ki...
Əyməmişdi şax qəddini
ömür yükü.
Görməmişdən
günlərinin gözəlini,
bəzəməmiş
tikiləcək mənzilini,
sığal çəkib bir şitili bitirməmiş,

qız köçürüb evə gəlin gətirməmiş
tərk etmək bu dünyanı... nə yamandır!
Tale özü taleləri
talayandır!
Talesizdən nişan qalar –
Nakam, Arzu, Yadigar...
Solmazınsa Xatirəsi qalıb bizə,
diqqət etsən o körpənin dilindəki
hər bir sözə –
Solmazındır.
İri, qara gözlərinin gur işığı,
yaraşığı –
Solmazındır.
Qüssəsi də, gülüşü də,
ədəsı da, yerışı də –
Solmazındır!
Solmamışdır, itməmişdir
onun hüsnü, onun sözü,
onun qəlbi, onun ruhu –
onun özü!
Qüvvə hanı bu qüdrəti itirəsi –
nə saralar, nə də solar,
tanyana əziz qalar
Solmazın ilk Xatirəsi,
Solmazın son Xatirəsi...

SEVİL

Şair idin – baxışların zillənərdi uzaqlara,
Arzuların muncuq kimi düzülərdi varaqlara.
Tuti təbin hey uça da budaqlardan budaqlara,
Nəvəvanın nəğməsitək qonmamışdı dodaqlara,
Ürəyində nəçə-nəçə deyilməmiş sözün qaldı...

Qəhrəmandın – hələ ulduz taxmasan da sən düşünə,
Dan ulduzu heyran-heyran göz dikərdi gelişinə.

Turaclı çöl səhər-səhər səs verərdi gülüşünə,
Tələsərdi sükan tutan qız-gəlinlər görüşünə,
Sirdaşından ayrı düşən tarlaların, düzün qaldı...

Bir qız idin – əsə-əsə böyütmüşdü anan səni,
Təkcə sənə bağlamışdı arzusunu, əməlini.
Bir kimsəyə verməmişdin öz qəlbini, öz əlini,
Görən dedi: bir də görüm Azərbaycan gözəlini,
Qönçə ikən solub getdin, bu dövrandə gözün qaldı...

Bir mehriban yoldaş idin – xoş niyyətli, qəlbi təmiz,
Fikri açıq, doğru sözlü, el yanında xətri əziz,
Çox sevirdik, çox sevirik, sevecəyik Sevilə biz,
Gün olmur ki, əziz bacım, düşünməyək səni sənsiz,
Hər ürəyin aynasında gülümseyən üzün qaldı...

Ləyaqətli bir insandın söhbətində, rəftarında,
Həcərlərin hüsnü vardı ismətində, vüqarında,
Payın qaldı bu il gələn payızın hər nübarında,
Məl düzündən köçüb getdin ömrünün ilk baharında,
Köçüb getdin... Yer üzündə naxış-naxış izin qaldı...

“TƏCİLİ YARDIM” KİMİ

Şəhər tünlük, ləpələnilir insan dənizi,
Axşam-səhər işdən gəlir, işə gedirik.
Görüşdürür tanışlarla küçələr bizi:
Kimisinə ehtiramla təzim edirik:

Kimisini – o güləruz köhnə qonşunu
Görən təki... dayanırıq, qucaqlaşırıq.
Cəmləşdirə bilmir adam bəzən huşunu,
Tül bürünmüş xatirəyə dalıb çaşırıq.

Adlar itir zəhinlərdə yol aza-aza,
Sifətlərsə özəlkitək doğma, mehriban.
Təbəssümlə su çiləyir yaddaşımıza,
Tanyanda qızarıq pərtləkdən yaman.

Bəzən yolda rast gəlirsən bir naxələfə,
Bilmirsən ki, hansı səmtə üz çevirəsen?
O uğursuz tanışlığa, o köhnə səhvə
Vida deyə biləsen kaş birdən-birə sən.

Yeriyririk, həvəsimiz axtarıb gəzir
Uşaqlığı, cavanlığı, dostu-həmdəmi.
Nəyə isə, kimə isə könül müntəzir –
Görüşlərdir baxışların şadlığı, qəmi.

Biri gəlir addımını tez ata-ata,
Yerişində, baxışında, gözündə qayğı.
Çətin gündə, dar məqamda yetişir dada
Bir “təcili yardım” kimi xeyirxahlığı.

Onu görçək yaddan çıxır dərdim-mələhim,
Onu görçək alovlanır inam məşəli.
Elə bil ki, həddən aşır dövlətim-malım
Əllərimdən yapışanda onun mərd əli.

Tanıyanlar yaxşı bilir o şəxs kimdi, kim:
Xalqımızın ədib oğlu Əli müəllim!
Ürəyimiz sakit olar, yolumuz hamar
Çıxsə hər gün rastımıza belə adamlar.

XEYİRXAHIN İNTİQAMI

Xeyirxahın intiqamı yamanmış –
Əlinə “girevə” düşəndə gördüm.
İnsanı xəyala-fikrə salanmış,
Dadıma yetdikcə çoxaldı dərdim...

Cavanlıq çağlarım gəldi yadıma,
O zaman yatmazdım heç ipə-sapa.
Nə qədər öcəşər adam adama?! –
Haqq-nahaq kişini tutardım topa.

“Mən”li məclislərdən bəzən qaçardı,
Salmışdım yazığı lap dilə-dişə.
Hərə bir hədəfə atəş açardı,
Mənsə mat-mat baxan o kirimişə.

Tənqidin hər sözü, cümləsi nizə,
Süzərdi üstünə hey yağa-yağa.
Susardı nahaq qan çıxsə da dize,
Necə qoşulaydı “uşaq-muşağa”!

Dilbilməz önündə abırını atıb,
Necə danışaydı, necə dinəydi?
Madam ki, nəcabət fəvqünə çatıb,
Dərənin dibinə necə enəydi?! –

Mənəli sükutu odlardı mənə,
Onu “fasıq” deyər qaralamışdım.
Təhqir də edərdim izzət-nəfsini,
Qəlbini yüz dəfə yaralamışdım.

Zaman ayırd etdi haqqı nahaqdan,
Mənə başa saldı qəbahətimi.
Zirvə mövqeyindən o necib insan
Uzatdı əlini mənə dost kimi!

Bəzən görüşməkçin gircək otağa
Durub qucaqladı... sonra gəldi çay...
Bəzən uşaq kimi düşdü qabağa,
Kilidli qapılar açıldı tay-tay...

İndi vəzifənin ümdəsi onda –
Dedi: “Nə sözün var, buyur sirdaşıq!”
Müşkül düyünlərin düyməsi onda –
Üzümə hər yanda yandı göy işıq.

Hər nə arzuladım, göstərişlə
Dərhal hazır oldu nağıldakitək.
“Belə töhmətləyir mənə o, belə...”
Düşündüm, daşındım fikrə gedərək.

Bəlkə hörmət deyil, məzəmmət edir –
Sərinlənən odur, odlanan mənəm,
Bəlkə belə deyil, bəlkə belədir –
Şübhə ocağında o yanan mənəm.

Xeyirxahın intiqamı yamanmış –
Əlinə “girevə” düşəndə gördüm.
İnsanı xəyala-fikrə salanmış,
Yaxşılıq gördükcə çoxaldı dərdim...

YAXŞI ADAM

Darırırdım, yol yoldaşım
Köməyimə çatdı mənim.
Dərin ağı, kəməliylə
Ürəyimə yatdı mənim.

Onun duzlu söz-söhbəti
Körpü saldı uzun yola.
Öz-özümə dedim ki, kaş,
Beləcə beş dostun ola.

Nur vermişdi baxışına
Yurdumuzun od-ocağı.
Ağır eldən götürmüşdü
Mərifəti, qanacağı.

Qara çörək şəkər dadar
Onun ilə yesən yavan.
Ayrılanda tərs kimi biz
Vermədik də barı ünvan.

İndi onsuz darırıram,
Həsret sıxır ürəyimi.
Könlüm onu arzulayır
Əlli ilin dostu kimi.

Şəhər böyük, insanlar çox,
Hara atdı onu külek?
Küçələri dolaşıram
Əzizini itirəntək.

Axtarıram, ələk-vələk
Eləyirəm izdihamı –
Elə bil ki, tək mən deyil,
Gəzir onu, gəzir hamı...

HALAL ÖMÜR

Xəlil Əlimirzayeva

Biz səninlə bir süfrədən
Bir pud çörək-duz yemədik,
Sədaqətin ünvanına
Günaşın tost demədik.

Ayda, ildə rastlaşırıq
Yol üstündə, təsadüfən...
Səni əziz qardaş sanır,
Dost bilərəm bəs niyə mən?

Bu sualın cavabını
Verir əzmin, mətanətin,
Çoxlarına məktəb olan
İnsanlığın, ləyaqətin;

Milletinin nişanəsi –
Mərd sifətin, kişi sözün,
Açıq alnın, pak əməlin,
Xoş məramın, gülər üzün...

Bu səbəbdən könlüm, gözüm
Görüşünü edir bayram.
Səni görçək itirdiyim
Yüz sevinci mən tapıram.

Sanki qərrib bir insanam
Qovuşuram tanış elə,
Sən küçənin o başında
Görünəndə gülə-gülə.

Elə bil ki, bir dağ çayı
Çəmənliyə hopub gəlir,
Torpağımın bir parçası
Məhvərindən qopub gəlir.

Dost görəndə kövrəkləşir
Ürəyimdə el həsrəti,
Qucaqlaşır xəyalımda
Yurdumuzun dörd cəhəti –

Qərbi, Şərqi qol-qoladır,
Cənubunu qucur Şimal,
Çiçək atır bir-birinə
Bar götürür neçə mahal.

Bir cəhəti Qarabağdır;
Bir cəhəti Gəncəbasar;
Bir cəhəti Şahdağıdır –
Keçilməyən uca hasarı.

Bir cəhəti Xəzər boyu
Abşeronudur, Mil-Muğandır,
Bu dörd cəhət – bu dörd qardaş
Bir-birinə məhribandır.

O ülfətin bayramıdır
Bu təntənə, bu toy-düün,
Bundan böyük feyz olarmı
Mənim üçün, sənin üçün!

Elimizin bu cür təzə
Birliyinə əhsən, əhsən,
Var ol, Xəlil, gəlme gözə,
Xəritəmdə dörd cəhətin –

Bu dörd dostun biri sənən!
Azərbaycan torpağından
Yığıb ətir, yığıb şirə
Öz yuvandan – Şah dağından
Pərvazlandım üfüqlərə.

Yarım əsr yol gəlmisən,
Şad etmisən vətənim.
Bir belə də halalıdır
Öz ananın südü kimi.

SƏFƏRƏ ÇIXAN KÜÇƏLƏR

*Akademik, memar Mikayıl Hüseynova
ithaf edirəm*

Şəhərdə fikirli bir insan gəzir,
Yerişində mənə, gözündə mənə.
Onun görüşünə durub müntəzir
Xəyalında doğan hər təzə bina!

Atır addımını canlı heykəltək,
Muzeylər, meydanlar pişvaza çıxır.
Möhtəşəm saraylar əl cıylayaraq
Məhriban-məhriban dalınca baxır.

Bünövrəsi möhkəm, yarımçıq evlər
Onun nəzərində sağlam uşaqdır –
Zəhmətlə, diqqətlə böyütsən əgər,
Yüz illər ömr edib yaşayacaqdır!

Qala var, məbəəd var min illər qabaq
Tikilib, qopmayıb hələ bir daşı.
Nə lərzəyə gəlib üstündeki tağ,
Nə də ki, pozulub əlvən naxışı.

Yox ikən beşərin kağız-qələmi
Öz ürək sözünü daşlara yazmış.
Sevinci, fərehi, dərdi, ələmi
O, sərt dirnağıyla daşlara qazmış.

Ötən əsrlərdən qalan yadigar –
Şirin bir hekayət, bir kitabədir.
Hər qülle, hər kərpic, hər sədd, hər divar
Babadan nəvəyə gələn namədir.

Oxuya-oxuya bu namələri
Dağüstü parkında gəlib dayanır.
Bakı bir dastandır, səhifələri
Memarın gözüylə nura boyanır.

Şəhər – min bir ulla yazılan kitab,
Onun da burada qızıl xətti var.
Hər təzə qapıdan boylanıb məhtab
İlk dəfə, ilk dəfə onu salamlar!

Ev var, cazibəli bir roman – əsər,
Doymazsan yüz dəfə azı oxusan.
Solğun bir lövhədir zövqsüz evlər,
Meyl etməz üzünə baxmağa insan.

Bakını, bu gözəl, zəngin mirası
Nəsildən-nəsile yetirmək üçün
Onun neçə-neçə solğun misrası
Pozulub, yenidən yazılır bu gün!..

Şəhərdə fikirli bir insan gəzir
Yerişində mənə, gözündə mənə.
Yöndəmsiz evləri xəyalən əzir,
Kibrit qutusu tək atır bir yana.

Basırıq məhlələr çəkilir geri
Dönməz addımlarla o yeriyədə.
Vahimə bürüyür dar küçələri
“Sökülsün!” sözünü qəti deyədə.

Günəş qüdrəti var baxışlarında –
Haraya zillənsə saray bitirir.
Alimlər evinin naxışlarında
Əsrdən əsrə nişan yetirir.

Neftçilər naminə ucaltdı bina –
Hər mənzildə sənət çırağı yansın.
Dibçəklər, vazalar düzdü eyvana,
Dedi zəhmətlə gül qoşa dayansın!

Baxıb qəlb evinin yoxsul küncünə
Bunlara ağzını əyən də oldu.
İncə sütununa, gözəl bürcünə
“Lüzumsuz bərbəzək” deyən də oldu.

Əsər cəlmədi bu söz memara,
Gec-tez cavabını o, vərəcəkdi.
Bir kəlmə demədən o, bədxahlara
Abidə evlərlə göz dağı çəkdi.

Yuxarı məhlədə Elm şəhəri
Dinib-danışmayan memar səsidir.
Öz ana yurdunun zövqü, hünəri,
Əqli, kamalının abidəsidir!

Baxır zər pəncərə necə nazəndə!
Danışır insanla zəhmətin dili.
Güşə daşlarına çiçək düzəndə
Quşək qanadlanır bənnanın öli.

Bu dönməz qanundur – belədir qismət:
Tikdiyi ev qədər yaşamır bənnə.
Sabahkı evlərdən yetişir fəqət
Əhsən sədələri qulaqlarına!

Binalar həmişə sabah ünvanlı,
Sabaha göz dikir, fəcrə göz dikir.
Odur ki, darsqal, alçaq tavanlı
Evlər sahibindən xəcalət çəkir...

De, daşın-torpağın nədir günahı?
Ona həyat verən insandır, insan!
Ev var qarşılıyıb milyon sabahı,
Neçə yüz ilə də çatacaq asan.

Hər bina – vaqondur, hər küçə – qatar,
Səfər gələcəyə, əsrlərədir.
Sonuncu menzilə uğurla çatar –
Üstüylə memarın xəyalı gedir...

O, yaxşı bilir ki, həmin qatara
Hələ neçə nəsil minib düşəcək.
Ötdükcə zamanı o, yara-yara
Ləngiyib qalması yollarda gərəkdir!

SULARIN LAYLASI

Bir suçu yol boyu arx qaza-qaza
Axır bu gün gəlib bostana çıxdı,
Tağlar, o demişkən, durdu pişvaza,
Ona təzim etdi, əlini sıxdı.

Dalınca şütüdü sular sırhaşır,
Gülüb-şaqıldadı nəsə deyərək...
Köpüklü ləpələr gah pıçıldaşır,
Gah zümzümə edir şirin laylatek.

Suçu yorulmuşdu, dincəlim deyə
Arx üstə əyləşib sulara baxdı,
Sonra yavaş-yavaş getdi mürgüyə,
Çiyini ağırlaşdı, gözləri axdı...

Kəsdiyi bir çimə qoydu başını,
Ona layla çaldı titrək ləpələr.
Yumşaq görməmişdi nazbalışını
Suçu ömrü boyu bəlkə bu qədər.

Hər su şırıltısı – bir gözəl mahnı,
Ürək söhbətiydi, ürək sözüydü.
Ona dincəl deyən həmin laylanı
Çöllərə gətirən onun özüydü.

“GƏLİN ATLANDI”

Qollar rəqs eləyir, baxışlar gülür,
Ürəklər çırpınır başqa büsatla.
Başdan çiçək yağır, çiçək tökülür,
Ovuclar sevinir qəndlə, nabatla.

Özgə vaxt yerindən dura bilməyən
Nənə, quşək süzür yüngül havaya.
Cavanlıq eşqiylə bir ağız deyən
Babanın da gedir səsi o taya.

Hazır dayanıbdır çöldə maşınlar,
Gəlini gözləyir bir təzə “Volqa” –
Onun da əynində toy libası var,
Bürünüb qumaşa, əlvan yaylığa...

Muğamın burdakı təranəsini,
Sazı, kamançanı bilmə əyləncə –
“Gəlin atlandı”nın dinlə səsinə,
O, hikmət danışır ahıla, gəncə.

Adı köhnəlsə də, onun mənası,
Xalları, rəngləri təzədir bu gün.
Yanar bir nəfəsdən qopan nidası,
Hər sözü-söhbəti bizədir bu gün.

Deyir: “Müqəddəsdir bu köç, bu şənlik,
Aləm uğur söylər sənə, a gəlin!
Olsun başdan-başa güllük-gülşənlik
İlk qədəm basdığın təzə mənzilin.

Seni bir köhlən at, bax, qaça-qaça
Aparır ən şirin arzuna sarı.
Lakin belə yeyin, belə rahatca
Keçilmir, əfsus ki, ömür yolları.

Bu yol enir düzə, qalxır yoxuşa,
Kol-kosdan adlayır, dağa dolanır.
Dəyir köhlən atın dırnağı daşa –
İnsan vaxt olur ki, piyadalanır.

Gərək bezməyəsen... ömürdü-gündü –
Onun gecəsi də, gündüzü də var.
Deme həyat belə toydu – düyündü,
Onun bəd üzü də, xoş üzü də var.

Keçir öz ərinlə ömrü mehriban,
Hər ayaq yeriniz bir gül bitirsin.
Eşqiniz bu təzə evdən başlayan
Gələcək nəsle də vüqar gətirsin”.

“BİRİNİZ OD, BİRİNİZ SU...”

Oğul evləndirib qız köçürənlər
Təzə duyğularla qol-boyun olur.
Qisməti səadət olsa nə qədər
Ürək kövrəkləşir, göz yaşla dolur.

Nikahın müqəddəs zəmanətidir
Atanın-ananın xeyir-duası.
Bir arzu meyvəsi, əmanətidir
Yamyaşıl budaqda o “quş yuvası”.

Var olsun istisi, cəh-cəhi onun,
Sahibləri bir an perik düşməsin...
Nəsihət də qanun, arzu da qanun,
Fərmantək qətidir hökmü bu səsin:

“Ərənlər sözüdür, eşitsin gəlin,
Assın qulağından bunu oğlan da:
Biriniz buz kimi suya çevrilin,
Biriniz kükrəyib atəş olanda...”

Udduq nəsil-nəsil bu nəsihəti.
Dinləyib baş əydik biz duya-duya.
Olsun ər də müti, arvad da müti!
Dönsün biri oda, o biri suya...

Bir deyən olmadı: kömür olacaq
Axı, köz üstünə su töküləndə?!
Bir deyən olmadı: qalayın ocaq
Ömrün üfünəndə dan söküləndə.

Biriniz od tökün, biriniz alov,
Taleyin sübhünü işıqlandırın!
Çalın çaxmaq daşı, alışdırın qov,
Nəsillər yolunda məşəl yandırın!

Bir deyən olmadı: olun çay, nəhr,
Qarıbıb çağlayan Kür – Araz kimi,
Duyğu dalğaları olsun pələng, şir,
Ömrünüz leysanlı – güler yaz kimi...

Həmdəmlər ayrılıb, çevrilməsin, yox,
Birisi atəşə, birisi suya.
Məhəbbət hələ çox, arzu hələ çox –
Dönməsin kəsə, sənən duyğuya.

Birlikdən yoğrulsun təbiətiniz –
İkiniz də ya su, ya od olun siz.
Qovuşub yetişin hər ülviyyətə –
Ümmana, günəşə, əbədiyyətə.

ANA VƏ BALA

Əliylə təkərli yüyürük tutan
Gənc ana mənimlə gəldi üz-üzə.
Mən onu diqqətlə süzdüyüm zaman
Körpə dönüb baxdı hər ikimizə.
Gəlinin olmadı bundan xəbəri,
Onun yüyürükdəydi qara gözləri...

Məktəb yoldaşımı tanıdım dərhal.
 Yanaşdım tutmaqçün ondan hal-əhval:
 – Salam! Zəhra bacı!
 Döndü gənc qadın...
 – Xoş gördük!
 – Xoş gördük! Nə tez tanıdın?
 – Bacı-qardaşlığı unutmaq olar?
 Çəkdi ötən günə məni duyğular...
 Məktəbə birlikdə gedib gəlmişik
 Bu qonşu qızıyla on il sərəsər.
 Bizi qardaş-bacı bilmişdir çoxu,
 Hanı o uşaqlıq, hanı o illər!
 Məktəb paltarını soyunmuş artıq,
 Daha şıq geyinib-gecinmiş bu gün:
 Çiyindən başına çekdiyi yaylıq
 Üzünə ciddilik vermiş büsbütün.
 Qəlbən bağlansa da bu qadın elmə,
 Coşdurur könlünü analıq hissi.
 Daha yaxşı yazıb yaratmaq üçün
 Yeni bir ruh verir ona körpəsi...
 Bu körpə dünyaya gələndən bəri
 Odur gecə-gündüz söhbəti, sözü.
 Görür varlığını, hissini onda,
 Elə bil təzədən doğulmuş özü.
 Lakin, gizli deyil, o gənc ananın
 Üzündə əvvəlki şölə azalmış.
 Çevik hərəkəti, təbəssümüsə
 Qızlıq çağlarından nişanə qalmış...
 Bu vaxt maraqlanıb baxmaq istərkən
 Onun yüyürükdəydi qara gözləri...
 Körpə gülümsəyib uzatdı əlin,
 Yanaşdım götürüm....
 Bilcək fikrimi
 Utandı o nəcib, həyalı gəlin
 Doğma qardaşından utanan kimi.
 Uşaqsə diqqətlə baxırdı mat-mat,

Elə bil hər şeyi o da qanırdı,
 Üzündə Zəhranın lələ yanağı,
 Gözündə gözünün odu yanırdı.
 Mən fərəh içində diqqətlə süzdüm
 Bu xoşbəxt ananı, balanı bir də.
 Ana üzündəki gənclik şöləsi
 Gördüm ki, itməmiş zərrə qəder də...
 Bu gözəl təsadüf ruh verdi mənə.
 Bildim, gəncliyinin hər nemətini –
 Hüsniünü, odunu, təravətini
 Analar bəxş edir öz körpəsinə.

XƏYAL

Çox gəzib, çox dolaşdım yaxın, uzaq yerləri,
 Dincəlmədim dünyaya insan gələndən bəri.

Arzulara qanadam, baş çəkirəm göylərə,
 Min təmtəraq tökülür qədəmim dəyən yerə.

Həm ötən bir bülbüləm, həm gözəllik sonası,
 Səadət aramaqdır uçuşumun mənası.

Bədiiyyətlər könlündə necə tutum mən aram?
 Sağlam ruhlar qoynunda min bir büsat quraram.

Bezən gileylənirlər qəlbləri yaxmağımdan,
 Əməlindən utansın məndən narazı insan!

“Şirin xəyal” desinlər mən pərinin adına,
 İntizarın təbibtək mən çatıram dadına.

Səngərdə bir yaralı sızlasa ağrılardan,
 Ya da ki, nişanlı qız soraq bilməsə yardan,

Könüllərə ruh verən qanadlarım açılar...
 Məndəki mənalarda gələcəyin hüsni var.

GƏL, QUCAQLAŞAQ!

Qələbə qartalı bir qanad açdı,
Səadət dünyaya min şöle saçdı.

Qanovuz boyandı səhərin rəngi,
Dəyişdi nəğmənin, şerin ahəngi.

Özgə mələhətlə oxudu kəklik,
Bu günü hər yerdə biz bayram etdik.

Şiş dağlar başının tacı qar gülür,
Qardaşı qayıdan bacılar gülür.

Dərd-qəm başdan aşdı, demirəm nahaq,
İndi gəl, sevgilim, gəl qucaqlaşaq!

Vətən toy libası geyinir bu gün,
Başlanır şəhərdə, kənddə toy-düyn.

Körpə qatilləri çəkilir dara,
El haqq məhkəməsi qurur onlara.

Ayrılıq ahları deyilmiş nahaq,
İndi gəl, sevgilim, gəl qucaqlaşaq!

AÇILMAMIŞ KİTAB

Açılmamış kitablar var
Önümüzdə qalaq-qalaq,
Ömrümüzün sabahından
Səhifəsində min-min soraq.
Açılarda səhifələr
O sehrli hərfləri
Yola düşür qatar-qatar;

Hər birində əsrin sirri,
Atom gücü, qüdrəti var.
Asan deyil hər yetənə
Sözlərini höccələmək.
Oxumaqçın əsrə layiq
Bilik gerek, savad gerek!
Açılarda səhifələr
Günəş çıxır, şəfəq yağır.
Qapananda kölgə enir
Yer üzünə ağır-ağır.
Açılarda bu güzgüdə
Bir görürük
yurdumuzu,
özümüzü.
Qapananda – nəşələrle
Qapayınq
qapımızı,
gözümüzü.
Açılarda – cərgələnilir
Min təzə ev, təzə bina
Ölkəmizdə
qarış-qarış.
Qapananda ,
yüz peykimiz
Cövlan edib
Göy üzünə
ulduz taxır
naxış-naxış.
Açıldıqca bu kitablar
Hər sətrindən bir iz qahr.
Ya alına qırıq düzür,
Ya saçlara o, dən salır...
Bu hikmətli cildlərdən
Oxumuşam qırx birini.
Onlar mənə açıb demiş
Bu dünyanın çox sirrini.

Onlar ömrün zinətidir,
 Mən onlara çox möhtacam.
 Bilməyirəm indən belə
 Neçəsini oxuyacam?
 Bilməyirəm, bilməyirəm
 Bunu ancaq –
 Kitablardan neçəncisi
 Gözlərimin qarşısında
 Əbədlilik qapanacaq?!
 Fəqət hələ oxuyuram,
 Kitablardan biri bitir,
 Çevirirəm səhifəni,
 Çevirirəm aram-aram.
 Oxumağa dəvət edir
 Təzə kitab yenə mənə.
 Bu kitab da ağırlıqda
 Silsiləli uca dağdır.
 Qalınlığı, həcmi yenə
 Üç yüz altmış beş varaqdır
 Oxuduqca zirvələrə
 Çəkəcəkdir kamal səni.
 Yüz sehrli mənə bəzər
 Burda hər bir səhifəni.
 Təzə kitab – təzə duyğu,
 Təzə ömür, təzə sözdür.
 Təzə kitab – iti sürət,
 İti baxış, iti gözdür.
 Təzə kitab – qəşəng arzu,
 Qəşəng uşaq, qəşəng nəsil!..
 Təzə kitab – gözəl nemət,
 Gözəl iqlim, gözəl fəsil!
 Təzə kitab – millətlərin
 Təzə zəfər dəstanıdır.
 Təzə kitab – ağ yalana
 Qara zənci üsyanıdır!
 Təzə kitab! İnsanlığa
 Güclü bədən,

Güclü qanad,
 Güclü qoldur,
 Təzə kitab!.. Misraları
 Ulduzlara gedib çıxan
 Açıq yoldur!
 Önümdədir
 Təzə kitab!
 Onda əsrin neçə-neçə
 Düyününə, sualına
 Yazılmışdır təzə əlac,
 Təzə cavab!

İZLƏNƏN KÖLGƏ

Maşında üç adam vardı:
 Ata, ana, bir də uşaq.
 Onlar bağdan qayıdırdı –
 Kefləri kök, damağı çağ.
 Əl çəkmedi nadinc oğul,
 – Ver maşını sürüm, – dedi.
 Atası “qul”, anası “qul” –
 Sözü yerə düşdü nədi...

Keçdi sükan arxasına,
 Uşaq ola, maşın ola –
 Papağını əydi yana,
 “Volqa” süzüb çıxdı yola.

Demir atın, qığılcım yox,
 Toz qoparır rezin nalı.
 Ata, ana uğundu çox
 Kişnədəndə o, siqnalı.

Yol boyunca görə-görə
 Saymadı da bir yazını –
 Bilərəkdən neçə kərə
 Pozdu ötmə qaydasını.

Ayağını basıb qaza,
Vəcdə gəlib o coşurdu.
Neçə-neçə qanlı qəza
Öz-özünə sovuşurdu.

Elə bil ki, yerin, göyün
Ağasıydı bu ərköyün...
Bir motosikl ötüb keçdi,
Dövrə vurub döndü geri.
Yayınmaq da daha gecdi,
O, gəlirdi üzübəri.

Müfəttişin qırğı gözü
Seçmiş idi bu dəcəli
Qəzəbindən yandı üzü:
– Dayan! – deyə qalxdı əli.

Yana çıxıb, mühafizə
Daşlarını vurdu maşın.
Göy şivləri əzə-əzə
Silkələnib durdu maşın...

Üç qarış da getsən, səni
Bir qurpımda udar nəheng –
Dərə geniş cəhəngini
Açmış qorxunc əjdahatək.

Mat qalmışdı bu “cürətə”,
Neçə ağır fəlakətə
Şahid olan o müfəttiş:
“Qurd üreyi, yeqin, yemiş

Hamılıqla bu ailə,
Yoxsa, axı nədən belə
Gözlerini yuma-yuma
Atılırlar uçuruma?!

Ay atalar, ay analar,
Ömrün sizə sualı var:
Başa salın görək bizi
Uşaq hara, maşın hara?!

Axı, niyə bəxtinizi
Tapşırsız siz onlara?!
Ərköyün hər yana çapır,
Yığın onun cilovunu!
Vaxtsız ölüm azmı tapır
Bu yollarda öz ovunu?!”

Düşünse də qəzəblə o,
Yaxınlaşıb ədəblə o,
Təzim etdi...
Bir uşağa,
Bir ataya nəzər saldı.
Sənədlərə baxa-baxa
Sual verdi, cavab aldı.

Cərmələdi, töhmətlədi,
“Gedin!” – dedi.
Maşın getdi,
Gözdən itdi.

İçində üç adam vardı:
Ata, ana, bir də uşaq.
Onlar evə qayıdırdı
Kefləri kök, damağı çağ.

Lakin o vaxt, bilsən necə
O müfəttiş narahatdı.
Həmin günü bütün gecə
Nə dincəldi, nə də yatdı.
Rast gəldikcə, uşağına
Maşın-sükan verənlərə,

Onun hər bir şıltağında
Sevinc, nəşə görənlərə –
Çoxalardı saçında dən...
Getməyirdi göz önündən
O qorxulu, o qüssəli,
O dəhşətli monzərlər.
Sükandan bir naşı əli
Tutsa etməz nələr, nələr...

O nə işə deyə-deyə
Göz qoyurdu hər döngəyə,
Göz qoyurdu hər bir tino –
Yayınmırdı diqqətindən
Xam sürücü, nasaz maşın.
Düşünürdü: "Taleyinə
Hər ailənin, vətəndaşın
Cavabdehəm yollarda mən..."

O, görürdü yol boyunca:
Tay qanadla uça-uça
Qara, qorxunc kölgə gəzir,
Bəlko gəzir
O dəcəli o naşını,
Göy maşını.

Müfəttişə yolu möhkəm
Gözləyirdi.
O, kölgəni qədəm-qədəm
İzləyirdi,
İzləyirdi bir külfəti
Təqib edən fəlakəti...

GƏLİR BAHAR, GEDİR BAHAR

Payız hələ girməmişdən
Xəzan yeli gəzmiş bağı.
Gül ləçəyi olub dən-dən
Sarılbıdır tut yarpağı.

Son baharın sirdaşitək
O görünən kimdir yalqız?
Oturmuşdur boyu gödək,
Tikiş tikən bir qara qız...

Ah, necə də kobud, çirkin
Sifəti var o yazığın.
Təbiətə qarşı bir kin
Çöhrəsində yığın-yığın.

Gözləri çaş, burnu yekə,
Əl-ayağı kəsöv kimi;
Yanaqları ləkə-ləkə...
Sıxdı bu dərd üroyimi.

Təbiətə olsun eyib!
Yaratdığı qızıdır, axı.
Atsan ona, "dəhşət!" deyib
Geri dönər eşqin oxu.

(Aşıq demiş, gözəlsiz ev
Viran qala gərəkdir bir gün.
Sevondə də o kəsi sev,
Hüsnü dildən-dilə düşsün).

Ah, göresən tale niyə
Qarğıyıbdır bu insana?!
Oxuyurdu "bahar..." deyə
Asta-asta, yana-yana.

Heyrət etdim, bu nə işdi,
Xəzan vaxtı deyil məgər?
Dizi üstə sərilmışdi
Şehli güllər, bənövşələr...

Yaşıl ot da çıxmış dizə,
Lalə, nərgiz bir qucaqdi.
Sordum: – Nədir bu möcüzə?
Həya ilə dönüb baxdı.

Durub çırpdı ağ kətanı,
Əlvan dəstə dağılmadı –
Mən seyr etdim gülüstani,
İynəsini o sapladı.

Kösöv kimi odlu əllər
Gəzdikcə ağ kətan üstə –
Qar əridi, təzə güllər
Çıxdı yenə dəstə-dəstə.

Bu tər gültü, tər çiçəyi
O toplamış ürəyindən.
Toxumuşdur hər ləçəyi
Arzusundan, diləyindən.

Payız hələ girməmişdən
Xəzan yeli gəzmiş bağı.
Gül ləçəyi olmuş dən-dən,
Saralmışdır tut yarpağı.

İlk baharın sirdaşitək
O görünən kimdir yalqız?
Ağ kətana çiçək-çiçək
Naxış salır bir gözəl qız.

Gəlir bahar, gedir bahar,
Hər neməti xəzan olur;
O gözəllik, o naxışlar
Nə saralır, nə də solur...

HƏKİM XƏSTƏLƏNDİ

Döşündə zəhərli gülrə nişanı,
Fikrində bəşərə – insana hörmət,
Əlində növbənöv şəfa dərmanı,
Gözündə, qəlbində, dilində şəfqət

Kənd-kənd, şəhər-şəhər, evbəev gəzən,
Bir dərdi tapmaqçın min dərdə dözən,
Yolunu arana, dağlara salan,
Hər vaxtsız əcəlin üstünü alan

Həkim xəstələndi... yatağa düşdü.
Oldu birçə gündə canından bezar.
Onun bu halına sanki gülüşdü
Qənim kəsildişi neçə dörd-azar.

Elə bil döşündə dayanan gülrə
Tərpənib qəfilcə çalmışdı onu.
Zəhər bədənini hey gözə-gözə
Sağalmaz bir dərdə salmışdı onu.

Titrətmə, üşütmə sardı həkimi,
Göynədi ağrıdan çiyi, kürəyi.
Qapını təlaşla döyənələr kimi
Sinə taxtasını döydü ürəyi!

Ondan gözləyirdi əlacı xəstə,
İndi özü düşüb onun can üstə.
Bilənlər acıdı cavan yaşına,
Təbiblər yığıldı onun başına.

Köməyə gəlmədi həblər, iynələr.
Həkim xəstələndi... düşdü yatağa.
Bu xəbər yayılıb getdi uzağa.

Xəbər qanadlandı, hər yana çatdı,
Neçə min ürəkdə tələş oyatdı.
Şəfa bəxş etmişdi o, neçə gəncə,
O, neçə ataya, neçə anaya –
Qoymamışdı evin işığı keçə!..
İnsanlar axışdı xəstəxanaya
Əlində torpağın əziz neməti:
Kimi bir yasəmən şaxı-dəməti,
Kimisi ilk bağı ilk nübarını,
Kimi ən müqəddəs duyğularını,
Kimi könülaçan şər gətirdi.
Elin alqışını ona yetirdi.

Kimisi də sovqat verdi qanını.
Kiminin ələcsiz çatıldı qaşı.
Kimisi qurban da dedi canını,
Derman damcısı tək axdı göz yaşı.

Uzatcaq əlini neçə min insan
Elə bil boğuldu döşündə ilan! –
Bu qüdrət önündə azar əridi,

Həkimin gözündə həyat çağladı,
Qəhərdən özünü güclə saxladı.
Görənlər sevindi: “Üzü bəridi...”
Fərəhdən qəlbində coşdu ümmanlar,
Yox oldu təşviş.
Bir vaxt o həkimdən şefqət umanlar
Şefqət gətirmiş –
Yetişdi həkimin dərдинin sonu,
Öz eşqi, əməli sağaltdı onu!

GƏLƏCƏYƏ ATLANIŞ

Ötür şirin illər-əriyən illər,
Əsrdən əsrə keçmək gümansız.
Ömür iltimasda, zaman amansız
Nəsillər qeyb olur. Yaşayır bəşər!

Qalır qoltuğunda atanın əli,
Ümid şölələnin qəlbində fəqət
Xəstə övladının dərindən dəli...
Çarəsiz qalanda həkim, təbabət

Verir boyrəyini, verir gözünü –
İnsan... gələcəyə atır özünü

BU İL

Bu il də an idi keçdi-ötüşdü,
Zaman ümmanına bir damla düşdü.
Damla – an cücərənin alın tərəidir,
Torpaqdan süfrəyə çatdı pay kimi.
Damla – an iksirdir, bəxti ərilib
Kiminə içirdi şirin say kimi.

Kiminin ömrünü bəzədi bu il,
Kiminə yerində sayılan addım,
Kiminə ilkindi-təzədi bu il,
Kiminin ömrünə qıyılan addım...

DOĞRANAN GÜNLƏR

Kəsir ömrümüzü min qayğı-qayçı
Doğram-doğram olur bütöv günümüz.
Qovur ora-bura vaxtın qırmancı,
Dözürük, heç yana çıxmır ünümüz.

Dözürük anlardan, gündən, həftədən,
Aylardan cəm olub... itən illərə.
Boz sifət göstərmək gərəkdir sifətdən
Ömrü didən günə, didən illərə!

Saatlar ayrılıb ikibir, üçbir
Səbirsiz-səbirsiz bizi gözləyir.
Bəzisi həftədə on dəfə yasa,
Bəzisi qəfləti vaxt çağırır.

Bəzisi beş yerdə duzsuz iclasa,
Bəzisi nəşəyə, toya çağırır.
Təşvişlə bildirir hərdən bəzisi:
“ – Zəfərdan kəsilib bibin nəvəsi...”

“ – Deyirlər, xalanın oğlu ilişib!? –
Tez çatdır özünü, milisə düşüb”
“Oğlunu “Artek”ə göndərmək üçün
Arayış yığasan görə bütün gün...”

“Seylon çayı gəlib dükana, tərpen,
Almayıb qayıtsan deşilər tərpen...”
“ – Qaynanan tumovdur, ay aman, tədbir,
Yamanca hirslenib, tez həkim gətir!”
Saatlar qışqırır, haray qoparır,
Səni qabağına qatıb aparır.
Bəzən də qəbulda vaxtın öləndə,
Yelbeyin əqrəblər bunu biləndə

Çıqhaçıq salırlar hey gülə-gülə:
“Səbr elə, səbr elə, hələ səbr elə...” –
Günün saatları ikibir, üçbir.
Beləcə dayanıb bizə müntəzir –

Qələmə, masaya qoymayır yaxın.
Hər gün doğranırıq, xırdalanırıq,
Zaman axıb gedir, biz dayanırıq,
Mənzərə çevrilən vərdisə baxın!

AĞ SAÇLARIM

Bir gözəl üzümə dedi: qocasan...
Gözümə, könlümdən uzaqlaşdı yaz.
Yayın körpüsündən keçərkən asan
Dayandım, səs gəldi: yubanmaq olmaz!

Önümə payızmış dayanacağım...
“Nə tez külə dönür odum-ocağım?” –
Düşündüm, yoluma davam edərək.
Düşündüm, tutulub fikrə gedərək
Saçımın ağını, qarasını mən,
Qəlbin təzə-köhnə yarasını mən.

Nə oldu səbəbkar, kim oldu qənim,
Niyə tez ağardı saçlarım mənim,
Axı ağ günlərim az olmamışdır?
Fəqət hər ağ saçın var hekayəti:
Bəzisi ağ güldür, ömrə naxışdır,
Bəzisi andırır ilk məhəbbəti.
Bəzisi – gümüşü “dövlət tüküdür”,
Ağ saç papaq altında qeyrət yüküdür –

Qabarır qeyz ilə üzü yuxarı
Tapdanan görəndə namusu, arı.
Baxdıqca Araza dərd çəkə-çəkə
Gicgahda çoxaldı o çəngə-çəngə.

Bəzisi vay səsi, şivən səsidir,
Qara kağızların nişanəsidir.
Bəzisi atamdan ilk yadigardır –
Məzarına düşən birinci qardır.

Olsa uşaqlardan bir xəstələnən
Tökülər sırsıra saçına dən-dən.
Bəzisi bir bölük yetim qayğısı,
Onların bəxtinə yazılan yazı.

Payı az olmadı bir gözəlin də
Qaxanda ağ saçı başıma gündə.
Küsdürdü, sındırdı kövrək qəlbimi,
Mən yaşda olsa da dedi: qocasan,
Qəlbi, qanacağı, niyyəti kimi
Saçları qapqara qalan o insan...

ÜRƏKDƏ ÇAPIQ

Xata çıxdı əlimdən,
Saymazyana daş atdım.
Dilbilməyən körpənin
Mən alnını qanatdım...

Qızıl qanı bir anda
Sifətini бүürüdü.

Mən yamanca tutuldum,
O, ağlayıb kiridi.

Sakitleşib güldü də
Ciyərimin parası.
Həftə keçdi, бүsbütün
Yaxşı oldu yarası.
İllər ötmüş, unuda
Bilməyirəm o dağı –
Daha itmiş görsem də
Alnındakı çapığı.
Yox o, çapıq itməmiş,
Onun gizli yeri var –
Mən öləndə yarsanız
Ürəyimdən tapılar...

KASA MARE

Qonaq gəldik Yer üzünə,
köçəcəyik.
Cəfər deyən o "badədən"
içəcəyik.

Fəqət necə qəbul etdi,
deyin bizi,
Qonaq evi – bu gen dünya
oxşadımı qəlbimizi?

Lütfkərim ev sahibi –
bəşəriyyət?
Qonağına zəhər verdi,
yoxsa şərbət?

Şad olduqmu rəftarından,
əməmindən;
Baş götürüb qaçdıq yoxsa,
qəm əlindən?

Bu sorğuya cavab vermək
deyil asan –
Razı da var, narazı da
qonaqlardan.
Qonaq evi – qarışıqdır
o бүsbütün;
Ev sahibi öz halında
deyil bu gün –
Yadlar olub komasında
şahlıq edən.
Gileylidir bu dünyaya
gələn-gedən.

Necə olsun, razı qalsın
təzə qonaq,
qarşılsın, yola düşsün
damağı çağ?

Hanı belə qonaq evi,
biz göstərek,
dünyanın hər guşosinə
nişan verək.

Bilmiş olar; Kişinyova
yolu düşən,
bir bina var, çölü gülşən,
içi gülşən.

Kasa Mare – qonaq evi,
keç içəri!
Nəvazişlə qarşılayır
gələnləri.

Əyləşməmiş mey süzərək
qədəhinə,
“Xoş gəlmisiz! Xoş gəlmisiz!”
deyər sənə.

Moldaviyanın ən mehriban
oğlu, qızı,
Öz evində babasitək,
nənəsitək
Nemət süzər süfrələrə
ətək-ətək.
Bu otağa girən razı,
çıxan razı!!

Qonaq gəldik Yer üzünə,
köçəcəyik.
Cəfər deyən o “badədən”
içəcəyik.
Bir nisgili aparmayaq
özümüzlə.
Məhkum görək məhkumluğu
gözümüzlə.

Kaş, hər yanda ev sahibi
qova yadı,
əl-qol açar öz yurdunda
öz övladı.

Bu sahmanda, bu nizamda
qala dünya,
hamı üçün Kasa Mare
ola dünya!

İNSAN MİN İL YAŞARDI

(*Ömür haqqında ballada*)

Okeanlar, dənizlər
İnsan üçün yaranmış.
Əlvan xalçalı düzlər
İnsan üçün yaranmış.
Şimşək parıltısından
Üzü açılıb gülən
Çənli dağ,
Qayaların döşündən
Damcı-damcı tökülən
Bal bulaq
İnsan üçün yaranmış.

Bol sərvətli, nübarlı,
Gen dərələr-boğçalar,
Qırqovullu meşələr,
Bülbül səslə bağçalar,
Üfüqdəki min bəzək,
Səmadakı min naxış
İnsan üçün yaranmış.

İnsan min il yaşardı
Bu nemətlər içində.
İnsan min il yaşardı
Təbiətin qurduğu
İmarətlər içində.

Yüzündə ilk gəncliyin
Həvəsiylə coşardı,
Beş yüzündə tövşüməz,
Uca dağlar aşardı.
Səkkiz yüzə çatanda
Nə ürəyi vurmuxar,

Nə də ağı çaşardı.
İnsan min il yaşardı –
Qılıncını duyğular
Çəkməseydi üstünə,
Həsret, qeyrət, ayrılıq
Durmasaydı qəsdinə.

İlk məhəbbət cavabsız
Qalanda,
Buta-buta arzular
Solanda
Günlər dönür qayçıya
Elə bil,
Kəsir gənclik çağından
Yüz-yüz il.

Yenə qanı coşardı,
Dağ çayıtək daşardı.
İnsan min yaşardı
Qatmasaydı başını
Ev dərdi, ev qayğısı,
Ata-ana mətəmi,
Nəmədlərin qisası.
Övlad dağı dağ olub
Əyməseydi belini,
Silməseydi ömrünün
Yarı-yarı ilini.

Süzüləndə yetimlər
Baxışı,
Töküləndə tənələr
Yağışı,
Alimlərə nədanlar
Güləndə,
Haqqa, xeyrə şər üstün
Gələndə –

Ağrıları başlayır
Ürəyin,
Zəhər olur tərmi də
Xörəyin...

Yad kimsələr yurdunu
Tapdayanda, ezəndə,
“Yersiz gəldi, yerli qaç”
Ədasiyla gəzəndə,
Şan-şövkətli xalqını
Tənə ilə süzəndə,
Candan bezib qəzəblə
Üzərinə onların
Atmasaydı özünü,
Taleyilə barışıb
Yumsa idi gözüünü,
İldırım tək başında
Çaxmasaydı el dərdi
Öz gözüylə on əsrin
Büsatını görərdi...

Bəziləri şərəfi
Atanda,
Məsləkini mənəbə
Satanda,
Üz verəndə ayrılıq
Millətə,
Daş-torpaq da düşəndə
Qürbətə,
El-obanı
doləşə-doləşə
Qardaş həsrət qalanda
Qardaşa
Nəbzi itir ara bir
Bəşərin.
Can üzülür cəngində
Kədərin...

Qonşuda vay düşəndə
 Çıxmasaydı evindən,
 Dostun çətin günündə
 Qalmasaydı kefindən,
 Darda qalan kəslərin
 Yetməseydi dadına,
 Uzaq cəfakəşlərin
 Yanmasaydı oduna,
 Yaxşılığın zövqündən
 Olsa idi bixəbər,
 Bədxahlığa köksünü
 Etməseydi heç sipər,
 İdmandan özgə bir iş
 Görməseydi bütün gün
 Bu dünyaya gəlibdir
 Bilməseydi nə üçün –
 Bu minvalla illəri
 Əsrləri keçərək
 Arsız-arsız açılib
 Yumulardı hər ürək.

Nə yaxşı ki, ömrümüz
 Yetişməyir min ilə –
 Yaşamırıq bir belə.

NƏNƏM DANIŞQAN OLUB

(Zərəfatyana)

“Nənəm danışqan olub...” gileylənir nəvələr,
 Gündə bir nağıl deyib kiryərdi əvvəllər.
 İndi girəvə düşəcək fəvte vermir fürsəti,
 Qurtarmaq da bilməyir başladığı söhbəti.
 Bir xatirə yumağı açıldımı... gedəcək.
 Ortada bir xal vurub kəssən, böyüzm edəcək;
 “Ağzımızı açmağa macal vermir qırılmış”.
 Çözələnir söz sapı gecə-gündüz, bahar-qış.

Bir də gördün gah toydan, gah “front”dan başladı,
 Ya pambığa danışan malı necə daşladı...
 Bəzən olur sağolmuş yaddaşda aza-aza
 Ərşə-kürşə baş vurub gedib çıxır kosmosa.
 Lazım gəlsə futbola, siyasətə qarışır,
 Yaxın Şərqdən söz salıb Kisincərdən danışır.

Hansı təbibse deyib: “Çox danışan çox yaşar”.
 Bu kəlamda nə işə ağlabatan mənə var –
 Danışdıqca azalır, elə bil ki, dər-dəqada,
 Yüngülleşir silah da gülləni ata-ata.
 Belə işə, de gəlsin, xətrinə düşən zaman,
 Kimdən, nədən istəsən, danış, danış, nənecan!

ANAMGİLDƏDİR

Şirinli-acılı ömür keçmişəm,
 Yaxşını, yamanı görüb seçmişəm,
 Evli-əşikliyəm, var işim-peşəm...
 Uşaqlıq həsrəti anamgildədir.

Ürək ağrısına hey dözə-dözə,
 Duranda nadanla bəzən üz-üzə
 Bir səs eşidirəm: “Oğul, gəl bizə...”
 Dizimin təqəti anamgildədir.

Necə anaya da anam anadır,
 “Aləm bir yanadır, o bir yanadır”.
 O açan süfrədə şor da bal dadır,
 Ağzımın ləzzəti anamgildədir.

Gəlinin, yeznənin bilir yerini,
 Çəkir qardaş-bacı dər-dəşərini.
 Ərköyün böyüdü nəvələrini,
 Hər kəsin qisməti anamgildədir.

Qızına bilmirik oduna qazın:
Havası isinmir otağımızın.
İndi duyuram ki, ocağımızın
Közü-hərəreti anamgildədir.

Ömrün qar fəslidir, ağarıb saçım,
Məni ata bilir qardaşım, bacım,
Çətində mən kimin yanına qaçım –
Ata şan-şövkəti anamgildədir.

* * *

Çatdı çətin günüm, ana, ay ana,
Bu halımda sizə gələ bilmirəm.
Qaçıram içimdə o yan-bu yana,
Dərdimi heç kəslə bölə bilmirəm.

Qismət özümündür, təkcə özümün,
Tab etmez bu yükə sənin dözüümün.

Axı, sağdır hələ sənin mən oğlun,
Görməmişən nədir bala dağını.
Mənim məzarıma düşməyib yolun,
Gətir təsəvvürə mənsiz çağını.

Nəvən taqətindir, bilirəm bunu,
O əvəz cləməz fəqət oğlunu.
İlkini itirmək nədir insana,
Mən öləndə bunu duyarsan, ana...

ƏHDİM-ARZUM

Qan tərini içində üzür saçların,
Əlin-ayağınsa buza dönübdür.
Həmləsi azalmır bir an azarın
Sənin atəşlərin niyə sökübdür?!

Biləyin ovcumda, gözün gözümdə,
Mən tuta bilmirəm, nəbzi özün say...
Təsəlli verməyə güc yox sözümdə,
Əcelin yolunu kəsin, ay haray.

Ay haray, bəxt məni tora salıbdı,
Tərpənə bilmirəm, qaça bilmirəm.
Üç övlad anası darda qalıbdır,
Qolumdan zənciri açə bilmirəm.

O titrəyən ürək, süzülən baxış,
O tövşüyən sinə tibbə tənədi –
Loğmana-dərmana ümid qalmamış,
Əzizim, yenə də əlac sənədi.

Yenə hamımızdan sən üreklisən,
Qurtarsa qurtarar iradəni bizi.
Göstər təbabətə bir möcüzə sən,
Çəkək qoynumuzdan əllərimizi.

Səninlə xoş çağım az olmamışdır,
Az da qalmamışdır boranda, qarda.
Ömrün hər vərəqi naxış-naxışdır,
Qoşa iz salıbdır qış da, bahar da.

İndi... sən bu hala düşəndən bəri
Budur əhdim, arzum, qərarım mənim:
Heç nə istəmirəm, qayıtsın geri
Səninlə möhnətli çağlarım mənim.

GÖZƏL AXTARIRAM

Saçlarım qapqara, könlüm havalı,
Bir gözəl gezirdim qızlar içində.
Baxışı dupduru, hüsnü-kamalı
Məhəbbət biçimdə, vəfa biçimdə.

Suyu şirin olsun, həyalı olsun.
Sıdqlə yandırın ilk çırağımı.
Qədəmi uğurlu, sayalı olsun,
Behəri bəzesin ömür bağımı.

Sağ olsun taleyim, gəlməsin gözə,
Çıxdı ürcahıma bir kişi qızı.
Sonra da üç oğul... fəqət nədənsə
Qıza həsrət gördük ocağımızı.

Yenə gözəl gəzir gözlərim mənim,
Ürək şövqə gəlir bu axtarışla.
"Arsız qoca" deyə baxışlar qənim
Kəsilməsin... Ey gənc, məni bağışla.

Saçım ağarsa da sərrafdır gözümlə!
Üç qız axtarıram qızlar içində.
Tapım hər birini istərdim özüm
Elə qaynanın özü biçimdə...

* * *

Üç oğlum var idi... çox gördü tale,
Cəllad baltasını çaldı belimdən –
Özü ata olan qəşəng sifəmi
Bir göz qırpımında aldı əlimdən:

Qəfil söndü yanan şamım,
Bürücü töküldü qalamın.
Qızlar, gəlinlər ağlasın,
Bacısı yoxdu balamın.

TEZ EVLƏNDİRƏK

Düz deyiblər, bilmir bəzi cavanlar
Ata olanacan ata qədrini;
Sonra göz yaşına qərq edir onlar
Ata türbəsinə, ata qəbrinə.

İndi körpəsinin əli əlində –
Duyur ki, ən şirin var-dövlət nədir.
Yeriyir atalıq yükü belində –
Duyur şəfqət nədir, məşəqqət nədir,

Duyur öz atası necə üzü sad,
Necə qəlbi küskün köçüb dünyadan...
Gec olur biləndə borcunu övlad,
Dolaşır peşiman, gəzir peşiman.

Həssas görmək üçün övladımızı,
Atalar, yığışın, bir təbdir tökək,
Neyləyək ki, olaq taledən razı?
Mənə qalsa, əlac budur ki, gərək
Cavan oğlanları tez evləndirək.

SEVİNCİMİ GƏZİRƏM

Onda atam sağ idi,
Hamı "əmi" deyirdi,
Mən də "əmi" deyirdim,
Yaşasaydı nə dərdim...

Onda əmim sağ idi –
İndikindən çox idi
Lampamızın işığı,
İndikindən gur idi
Ocağımız – sobamız.

Onda əmim sağ idi –
Hər il məskən edərdik qarlı-güllü yaylağı,
Dəli dağın ətəyi Qoçdaş idi obamız...
İstəməzdi bir an da düşək gözdən irağa,
Əl-üz yumaq adıyla yollanardıq bulağa,
Uşaqlığın yorulmaz həvəsiylə coşardıq,
Bir kəpənək dalınca neçə təpə aşardıq.

Çəmənlərdə itordi gəldiyimiz cığırılar.
Dağın da ki, şəhri boz örpəyi – çəni var,
Göz açanda görərdik bürünmüşük dumanla,
Vahiməylə qaçardıq biz o yana, bu yana.

Bir kahaya sığınıb yuxuya da gedərdik,
Adaya tək düşənin halından da bətərdik.
Hardan keçsək yenə də gəlib ora çıxardıq.
Şəhə batıb islanan əynimizi sıxardıq.
Otların yatımıyla cəhətləri yozardıq.
Dolaşdırıb kələfi, daha bətər azardıq,
Bilməzdik ev hardadır, oba harda, biz harda,
Ağlaşardıq qorxudan, çırpınardıq bu torda.

Elə bu vaxt dağ-daşa hay salardı doğma səs,
İstisiylə əriyib tökülərdi boz qəfəs.
– Əmi! Əmi! Hardasan?
Yüyürərdi, gələrdi,
Gözlərinin yaşını gizli-gizli silərdi,
Kövrələrdi o insan...

Yuxudursa o günlər – bir də görə biləydim,
Həqiqətsə – geriye kaş döndərə biləydim.
Şəhər varmı zamanı sürətindən ləngidə?
O həsrətlə tez solub saçlarımin rəngi də.

Bu il yenə köçümü çəkdim həmin yaylağa,
Çıxıb dumanlı gündə gəldim həmin bulağa.
Dərələrdən, dağlardan keçdim gözüyumulu,
Yanan dodaqlarıma düşən şəhləri içdim.

Dedim kaş ki, itirəm yenə cıgırı, yolu.
Cəhətləri bilinməz çəmənləyə yetişdim,
Keyli gəzib dolaşdım bu arzuyula, gümanla.
Axşam düşdü, geriye döndüm qatı dumanla.

Dedim kaş bu dumanla bir də, bir də azam mən,
Durub qorxu içində cəhətdən yozam mən.
Fəqət aza bilmədim...
Yol göstərdi dağ yeli,
Kömürümü tuşutdu qayaların boz əli

Dedim, kaş ki, bu çən yox, çöksün yenə o duman,
Özləri yad torpaqda, adı qəlblərdə qalan
Dostlarımla burada yenə yolları çaşaq,
Boz qəfəsdə üşünək, yazıq-yazıq ağlaşaq.

Dedim, kaş, bir səs gələ – yenə həmin doğma səs,
İstisiylə əriyə həmin soyuq, boz qəfəs.
O nələyə-haraya birməfəsə çapam mən,
O mərd, kövrək insanı – sevincimi tapam mən.

Duman həmin dumandır,
ancaq aza bilmirəm,
bu qaydanı, nizamı
heyif, poza bilmirəm,
heyif, poza bilmirəm...

QARIŞIQ DÜŞMƏSİN

Üz tutdun qərbətə, kövrəldin mənə,
Gözündən su səpdim arxanca, oğlum.
Sonsuz asimana uçurdum səni –
Bağlandı hər yandan elə bil yolum.

Tələşlə, həsrətlə baxdım dalınca
Ucalıb kiçilən "İL-18"-in.
Bulud tayasına od saça-saça
Silindi... göründü... silindi izin.

Sən söndün – alışdım, sən yandın – söndüm.
Tutuldu könlümün abu-havası.
Dəvəsi qeyb olan ərəbə döndüm
Səni gizlədəndə cənub səması.

Ümidim dumanlı göylərdə qaldı,
Fikrimi buludlar dövrəyə aldı.

Dünən yumurtadan çıxmıdın məgər,
Nə tez pöhrələndi qolun-qanadın.
Tərcümeyi-halın yazılısa əgər
Dördcə misralıqdır bütün həyatın:

“Çölimsiz bir çağa. Ağlağan uşaq.
Əlaçı məktəbli. Adi tələbə.
Bu gün işə getdi vətəndən uzaq
Nağıllar yurduna – Şama, Hələbə”.

Xasiyyətnamən də mürəkkəb deyil,
Yazım aləm bilsin, sən özün də bil:

Yamanca tərs idin körpə çağında,
Yenə də qalırsan cığallığında.

İfrat təmizliyə aludə idin –
Bir saat çəkərdi əl-üz yumağın.
Qapı-pəncərəni bağlardıq çətin,
İstisi sıfırdı qışda otağın.

Vaxt olur zay çıxır dost-aşına da...
Bəlalər çəksə də yolunda başın
Atana, anana, qardaşına da
İdmini verməzdin heç bir yoldaşın.

Qürbətdeşən, oğul, nə deyim sənə,
Deyimmi özəlki adəti unut.
İndi o ədalar xoş gəlir mənə –
Paklığı, dostluğu, əzmi əziz tut!

Düşməne cığal ol,
Sirdaşa məhrəm,
İşində halal ol,
Sözündə möhkəm.

Daha bir ailənin ilki deyilsən,
Ulu bir torpağın oğlu olmusan.
Şahdağı nə deyər sənə, əyilsən,
Düşün Nəsimini! Yaşa dolmusan.

Uşubca bükülüb bağlanıb dünən
Qayğısız gəncliyin dəftər-kitabı.
Sabah sorğulara tutanda vətən
Nəcib əməllərin versin cavabı!

Ürəyintək görün,
Arzuntək yaşa.
Şəfəqlərə bürün,
Başla uçuşa.

Ömrü ucalıqda, zirvədə sına,
Götür sürətini “İL-18”in.
Qiymət qoy, fikir ver addımlarına,
Qarışıq düşməsin yollarda izin...

ŞƏRİYYƏTLİ ÖMÜR

Əllikinci il idi...
Qızıl payız günündə
Mən indiki sən idim
Sən dünyaya gələndə.

Asimanda ümitsiz
Dövrə vuran bir quşdum.
O gün əbədiyyətə –
Bitməz ömrə qovuşdum.

O gün büsat çağımdı,
Qalxdım ilham atına,
Havalandı köhlənim,
Şer oxudum adına.

Yoxsul şair, nimdaş ev,
Addımbaş ehtiyac...
Sənin ilkin gülüşün
Qəm-qüssəyə dedi: – qaç!

Var-dövlətin gölündə
Üzməsən də o vaxt sən
Oyuncaqdan korluğun
Olmayıbdır mən bilən.

Bələyini bezədim
Poeziyanın gülüylə.
Boya-başa yetirdim
Səni şerin puluyla.

Yazdığım ilk mahnı da
Laylasıdır o çağın.
Demək tamam şerlə
Yoğruludur varlığın.

Tərk etməyə ömrünü
Belə şuxluq, səadət –
Kaş ki, bələdçin ola
Həyatda da şəriyyət...

Ağı oldu şəriyyətlə
Keçən ömrüm, həyatım.
An-an ötür Fəxrəddinlə
Fəxrəddinsiz saatım.

HƏLƏ Kİ, SAĞAM

*1973-cü ilin oktyabr ayında İsrail-ərəb
müharibəsinin şiddətli dövründə oğlum
Fəxrəddinin Dəməşqdən yazdığı
məktublara cavab*

Məktubun başlayır: "hələ ki sağam.
Hələlik səbr edin, hələlik dözüün".
Gör necə möhkəməm, yıxılmaz dağam –
Uçurub tökmədi məni bu sözün.

Gör necə nətərəs, üzübərk daşam –
Sənin bu sözündən toza dönmədim.
Necə nəş çırağam, necə hisli şam –
Sənin bu sözündən qəfil sönmədim.

Necə toza dönüm, necə sönüm mən,
Qalmısan qürbətdə əli uzalı.
Gücsüzəm, deyirəm, oğul, səsimdən
Bəlkə bircə anlıq dərdin azalı.

Gətirir vətənə telefon səni,
Şehirli görüşə çatırıq asan.
Uduram qəhərli, xoş nəfəsini,
Özünlə, sözünlə lap yanımdasan.

Ah, yenə xəyaltək uçdun haraya,
Dənizlər, səhralar düşdü araya...
Səs yetir, əl çatdır, qurbanın olum,
Getmir, qulağımdan harayın, oğlum!

Ora yağan mərmə yağır başıma,
Sənsizəm – özümdən, evdən qaçağam,
Uçrumlu dərələr çıxır qarşıma.
Sorursan necəyəm?
– Hələ ki, sağam...

Nə xoşbəxt çağ imiş, aman, o günlər! –
Üzülür deyilmiş ümiddən əlim...
Necə fərəhliymiş – necə bəxtəvər
Sonralar səninlə keçən on ilim!

Görüş yerimizdi indi məzarın,
Yenə də deyimmi “yıxılmaz dağam” –
Belim əyilirdi torpağa sarı,
Nəfəs gedib gəlir, hələ də sağam,
Hələ də sağam...

ƏHDİN MÜBARƏK

*“Əhd eləmişəm, vətənə qayıdanda torpağı öpəcəyəm”
(Fəxrəddinin qütbətdən yazdığı məktubundan)*

Qayğısız gənc idin, düşdün qütbətə,
Ömrünün bir ili zillətdə keçdi.
Dözümsüz iradəni dözdü möhnətə,
Bəd yolu, düz yolu aradı, seçdi.

Gəzdin, yad zirvəyə quşun qonmadı.
Süfrəndə bal varkən acı qum yedin,
Bəsləyib qəlbində bir şirin andı –
“Vətən torpağını öpəcəm...” dedin.

Atayam, ucaltdı bu əhdin məni,
Belece görməkdi diləyim səni...
Vaxt çatıb... həsrəti budayaq deyər
Yenə bildirkitək baxıram göyə.

Buludda bir nöqtə quşa çevrilir,
Doğma yuvasına qonmağa gəlir.
O sensən, əzizim, tez ol, en görək,
Qədəmin mübarək, əhdin mübarək!

FƏXRƏDDİNLİ UCALIĞIM

(Elegiya)

Yaman çılgın, yaman da sərt
Bir uşaqdı Fəxrəddinim.
Yaranmışdı xisləti mərd,
Nahaq işə, sözə qənim.
Dedi-yindən dönməz idi,
Alışdımı sönməz idi.
Kövrək idi körpəlikdən,
Bulud idi – tutqun, dolu.
Toxunsaydın xətrinə sən
Uzanardı üzünquylu.

Qıdıqlayıb durquzsaydın
Gülə-gülə ağlayardı,
Böyüklərtək açıq-aydın
Sonra küsü saxlayardı.

Göz yaşını silə-silə
Deyərdi ki, “məne baxma...”
Kəlmətməzdi sıxma-boğma,
Yumşalardı xoş söz ilə...

O dəcəlim yaşa doldu,
Sayılan bir kişi oldu.

Sözü bütöv, vədəsi düz,
Əliaçıq, könül toxdu.
Başqasının şöhrətində,
Qismətində gözü yoxdu.

Futbolu da, məclisi də,
Bilyardı da çox sevərdi,
Sinesinə tar qonanda
Açıları pünhan dərdi.

“Çahargah”la uçub gedər,
Karvanlara qoşulardı.
“Min bir gecə” diyarından
Söz salmağa şövqü vardı.

Onu erkən oyatmışdı
Oxuduğu nağıl, dastan;
Məhvərindən oynatmışdı
Həvəsini Ərəbistan.
Bir gün getdi uça-uça
Arzusunun arxasınca.

Gəncliyinin səsi-ünü
Gəldi ərəb ellərindən.

Qəriblikdə keçdi günü,
Hər sözünün başı vətən.

Fəqət onu qara kölgə
Təqib etdi ölkə-ölkə –

Yetmiş üçdə, Dəməşqdə
Tale yaman gəldi hədə:

Allah, necə yada salım
O zamankı harayını,
Özün danış, qadan alım,
Dillənməyə tabım hanı?

Yazırdın ki “məlum deyil
Qalacağam, öləcəyəm.
Sağ qayıtsam, Azərbaycan
Torpağını öpəcəyəm...”

O vaxt sənin yazıq atan;
O talesiz başdaşlı

“Mən də hələ sağam...” deyə
Şer yazdı gözüyaşlı.
Azaldıqca gümanımız
Göyə qalxdı amanımız.

Nə gündüzlər oldum aram,
Nə rahatlıq verdi gecəm.
Anan dedi: “Fəxri balam
Sağ qayıtsın, dilənəcəm...”
Sonra... Bəsrə, Bağdadda da
Vətən oldu son pənahnı;
Dar məqamda çatdı dada
Ana ahı, ata ahı –
Eşitdik ki, lap yanına
Mərmi düşüb... partlamayıb.
Çox sıxdıqda sına-sına
Günü sayıb, ayı sayıb.

Qurban dedik, qovduq şəri,
Sağ-salamat döndün geri.

Geri döndün alınacaq
İyirmi bir yaşlı cavan –
Baxışında zillət izi,
Portfelində “Fəxri-fərman”.

Küçələrdə anan o gün
Yalvarırdı hər gələnə:
“Əhdim vardır, dilənirəm
Beş-on qəpik verin mənə...”

Övlad dərdi çəkmişlərə
Tükürpədən bu hal bəlli,
Duyğusuzsa baş açmayıb
Dedi: “yazıq olub dəli.”

Nağıllaşdı dilə düşdü
Tələtömlü sevincimiz.

O "Səadət sarayı"nda
Gördük oğul toyunu biz –
Min doqquz yüz yetmiş səkkiz
10-u fevral, cümə günü...
Kim unudar o bəxtəvər,
O mübarək toy-düğünü.

O gün unudulmazdır, bir də ona görə ki, bizim də – Fəxrəddinin valideyninin də toyu fevralın 10-na (1952-ci il) təsadüf etmişdi. Bu toyun masabəyisi Səməd Vurğun idi. Möhtəbər ədiblər, sənətkarlar, mütəlimlər adsız-sansız cavan bir şairin xoşbəxtlik gününü qeyd etməyə toplaşmışdılar... Həmin ilin payızında Fəxrəddinin dünyaya gəldi, sonra da... qardaşları. Fevralın 10-u ocağımıza uğurlu olmuşdu. Bəlkə də bu səbəbdən ilkimizin toyunu da həmin günə təyin elədik. O da bəxtəvərliyə çatdı. Tələyindən razı idi (Nə biləydi ki, altıca ilin tamamında elə həmin gün – fevralın 10-da...).

Ev-eşikli, dərdsiz ailə,
İstəyincə münasib iş...
Unuduldu gülə-gülə
Keçirdiyi qorxu-təşviş.

Doğru sözmüş, heç sən demə
Ortaq imiş şadlıq qəmə.
Nəhayətsiz sevinc olmaz,
Əkiz imiş toy ilə yas.

Bəxtəvərlik gəldi gözə...
Sovuşmadı, yox, təhlükə.
Möhlet verib on il bizə
Məriqdaymış həmin kölgə.

Kiprik çalıb göz açınca
Peyda oldu uça-uça.

Gördü Fəxrım Fərəhile
Dayanıbdır lap hədəfdə –
Evə qalxmaq niyyətilə
Ayaq bascaq balam liftə,

O kölgədən – bəd taledən
Nida gəldi: "yubatma, çək!..."
(Bu sözləri deyəndə mən
Quruyaydı dilim gərək).
Qəltan oldu öz qanına,
Qolları düşdü yanına.
Sındı belim, uçdu qalam,
Qıyya çəkdi Fərəh balam.
Yuxusundan dik atıldı
Atasından eli çıxan
İki yaşlı Ayazım da;

Gəldi, qışqırıb bayıldı
Harayına eli yığan
İlk gəlinim – o qızım da.

Nə oldusa oldu mənə.
Yetişdim dözümlü həddinə.
Tamaşaya gəldi Bakı
Müsibəti-Fəxrəddinə.

Qardaşları, anası kür,
Əmi ağlar hönkür-hönkür.
10-u fevral – toy günümüz
İndi onun yas günüdür.
Qəfil xəbər nə təlaşlı –
Eşidənin gözü yaşlı,
Ayaq üstə keçinibdir
Dayıları belli-başlı.

Tanış-biliş həyəcanlı,
Nənə gəldi üzüqanlı,
Cənazəni qucaqlayıb
Layla dedi ah-amanlı:

"Kəsilibdir yuxu qənim –
Huşa gedib gülüm mənim,

Bu qədər də yatmaq olar?
Ayıl balam, ayıl balam,
Nənəni də atmaq olar?
Ayıl balam, ayıl balam.
Cana gəlir sözlərimdən,
Ayıl balam, ayıl balam,

Öpüm gülən gözlərindən,
Ayıl balam, ayıl balam...
Ağı desin hər ağlayan,
Balasına yas saxlayan.
Halsızam, qoy çatım sənə,
Dayan, Fəxrəddinim, dayan.

Dayan, desin yuxu yozan
Həqiqətsən, ya arzusən.
Hara belə? Axı özün
Bu dünyaya tamarzısən.

Ağı desin bibiləri,
Nalə tutsun göyü, yeri.
Yığın bura, şivən quraq
Əri ölmüş gəlinləri."

Bilmədim ki, hara qaçım –
Saçlarını yola-yola
Qabağımı kəsdi Leyla,
Ağı dedi Şölə bacım:

"Yola çıxdıq, yağış oldu,
Sazaq gəldi, qar-qış oldu.
El-obanın alqışları
Qardaşıma qarğış oldu.

Qardaş qəlbi yaralıdı,
Tərpətməyin paralıdı.
Onun tərhan balasına
Qıyan ovçu haralıdı?!

Nahaq deyil bu sualım,
Qınamayın qadan alım,
Bizim eldə görünməyib
Belə cəllad, belə zalım.

Həzin-həzin desin ağı
Seyrəngahın sahil bağı.
Gəl, küçələr sonsizləşib,
Ay şəhərin yaraşığı..."

Bir an ağlaşma kəsdi,
Elə bil son nəfəsdə –
Gəlirdi qırıq-qırıq
Ata ünlü hiçqırıq:

"Ölüm asan, dözümlə çətin,
Bu dözümlə dözümlə çətin.
Fikri çaşqın, dərbəderəm,
Sözə baxır sözlərim çətin.

Sözlü Fəroh qalib naçar,
Ayazım təzə dil açar.
Qapı zəngi çalınanda
"Atam goldi..." deyib qaçar.

Ağı desin səslilər,
Taleyi qəfəslilər.
Ağac əkib bəslədim,
Bar üstündə kəsdilər..."

Otuz bir yaş... iki körpə
Böyüdüdü öpə-öpə.

Dar etmədi o yurdunu –
yuvasını heç bir kəsdi.
Tanıyanlar sevir onu,
pisliyini bilən desin.

Torpaqsevər bir mərd idi,
bir dost qəmi min dərd idi
Onun kövrək ürəyinə.

Süfrəsinə, çörəyinə
Müzayiqə etməz idi,
söz-söhbəti bitməz idi...

Yaraşılı qamətinə
Yaraşır gur səsi də,
Qürur üstə köklənmişdi
Aldığı hər nəfəsi də.

Onun ərəb lisanında
Üfüqləri yara-yara:
“Hünə Bəku...” yayılırdı
Dalğa-dalğa uzaqlara.

Halal ömür, halal qazanc,
Bir qarnı tox, bir qarnı ac...

Min qayğılı iki körpə
Böyüdüdü öpə-öpə.
Çəkə-çəkə cəfasını,
Gözləyirdi səfasını.
Dər etməzdi heç bir kəsin
O yurdunu-yuvasını.

Varmı sahib göyə-yerə.
Varmı münsif xeyrə-şərə
Körpələrin: “Atam hanı?”
Sualına cavab verə.

Cavab verə qəlbi talan
Qohum-qardaş, el səsine.
Fəryad edib şivən salan,
“Oğul” deyər mələr qalan

Ata-ana nələsinə?
Nə faydası harayımın?
Ömrün-günün qürub çağı
Sağalarını sinə dağı?

Nə faydası harayımın –
Uçub tale sarayımın
Əzəməti, zirvə tağı –
Fəxrəddinli ucalığı.

Nə faydası... Anası
Hey sızıldar, hey inlər,
Öz canına qəsd dilər –

Ağac əkdik, neyləsin,
Bar üstündə kəsdilər...

AYRILIQ

(Mənsiz – Sənsiz)

– Dünya! Sürməmişkən hələ səfəni
Daddım hər dərdini, cövrü-cəfəni.
Körpəmin yanında tapşırıdım canı,
Yetişə bilmədi imdada, mənsiz.

– Səndən ayrılalı candan ayrıldıq,
Qəlpəsi ürəkdə min yara aldıq.
Bu da möcüzədi – ölmedik, qaldıq,
Nəfəsli müqəvva olmuşuq sənsiz.

– Bu necə bəlaydı gəlib tuş oldum?!
Qərəzsiz zərbəylə vurulmuş oldum.
Daha yuvasına dönməz quş oldum,
Heç kəsi tapmaya o xata, mənsiz.

– Xəyalın önündə çəkirik keşik,
Zindandı – məhbəsdə bizə ev-eşik.
Bağrımız partlayır, sənsizləmişik,
Havamız çatışmır, qalmışıq sənsiz.

– Qürbətə, vətənə keçən o çağlar
Bir-bir yada düşür, sirdaşım ağlar.
Bilirəm qəlbində mənə yas saxlar,
Bir daha görməsin qan-qada mənsiz.

– Üstündə qış-payız çiçək təzədi,
Hər biri üreyə batan nizədi.
Türbəni bulki nübar bəzədi,
Sovulan bostanıq, solmuşuq sənsiz.

– Deyirlər bir lentdə gur səsim qalıb,
Aldığım-verdiyim nəfəsim qalıb.
Yaşamaq həsrətli həvəsim qalıb,
Eşitmək düşərsiz siz oda mənsiz.

– Dağlana-dağlana salırıq yada
Bəzən məlul-müskül baxmağını da,
Bəzən şimşək olub çaxmağını da.
Küsmüsən? Qayıt gəl, hardasan, harda?! –
Boranlı-tufanlı bir qışıq sənsiz.

– Nəriman, Xansuvar! Salamat qalın,
Şirin cavanlıqdan siz də kam alın.
Amandır, mənə də bir yada salın
Gedəndə hər toya-büsata mənsiz.

– Fəxrəddin! Səninlə yenə sirdaşıq,
Üç idik, yenə də biz üç qardaşıq.
Ancaq... sevinməyi yadırgamışıq,
Meyli göz yaşına salmışıq sənsiz.

– Qardaşlar! Yaşayın yüz ildən uzun,
Ömrümün qalanı qoy sizin olsun.
Cüt balam böyüyüb kamala dolsun,
Çatdırın onları murada mənsiz.

Əhdim başa gəldi, eşitdi hamı:
Oğlum oldu, yandı taleyin şamı.
Mənim mənsiz qalan Ayaz balamı
Ərköyün böyüdün, ay ata, mənsiz.

– Sənin telin sayaq qıvrımdı teli,
Səninkidir üzü, ayağı, əli.
O da sənin kimi oynayan-dəli,
İyini biz ondan alırıq sənsiz.

– Deyərdim bir bacım olsa nə dordim,
Qəşəng geyindirib kecindirərdim.
Atasız qalıbdır indi Fərəhim,
Onda gözün olsun, ay ata, mənsiz.

– Adı Fərəh, özü talesiz bəndə,
Birdən doluxsunur deyib güləndə,
Baxır üzümüzə adın gələndə,
Cavabsız xəyalə dalırıq sənsiz...

– Nənəm ağı desin, sino dağlasın,
Qara maşınma qara bağlasın.
Anam layla çalsın, atam ağlasın...
Düşüm qoy həmişə mən yada mənsiz.

– Poladdan, daşdan da bərk imiş ürək,
Yığılıb açılır... yaşayır demək.
Göylərin kədəri qara buludtək
Yüz yol boşalmışıq, dolmuşuq sənsiz.

– Çaydım – gözdən axan yaşa dönmüşəm,
Qartaldım – qanadsız quşa dönmüşəm,
İnsandım – bir soyuq daşa dönmüşəm,
Baxın o doğmaya, – bu yada mənsiz.

– Yazıldı alınına bu müdhiş yazı,
Yerlər narazıdır, göylər narazı.
Bizlər sənə, sən dünyaya tamarzı,
Əlləri qoymunda qalmışıq sənsiz...

YUVAMIZIN QARANQUŞU

Ulduz doğdu bəxtimizə
Sən dünyaya gələn günü.
Bu tarixdə ömrümüzdən
Atdıq kədər-qəm yükünü.

Hər gün, hər an qəlbimizdə,
Fikrimizdə, bil ki, sən sən.
Evimizin, yuvamızın
Qaranquşu – ilki sən sən!

* * *

Sən gəldin dünyaya – bəxtəver oldum,
Açıldı qanadım, açıldı qolum.
İndisə gör necə bədbəxt atayam
Oğul məzarına aparır yolum.

Ömrün qürub saatında
Hər tale öz bəlsatında –
Düşgün qoca qıvraq gəzir,
Cavan yatır yer altında.

Açıq söylər necə sirri
Məharətli Qabil şəri –
Qardaşyana desin görək
Səhv düşəndə nə ad verək
Ata ilə oğul yeri?!

GƏNCLİYİMDƏN AYRILAN GÜN

Tramvayda çoxlu adam,
Azalmırdı minən-düşən...
Nəzərimi cəlb edirdi
Cah ayrılan, gah görüşən,

Bir-birini tanımayan
İnsanların xoş rəftarı.
Yer verirdi görseydi kim
Uşaqlını, qocaları.

Səs eşitdim: – Əyləşiniz!
Tez çevrilib yana baxdım.
Bir qız durub yer göstərdi,
Mən diqqətlə ona baxdım.

Dənub qaldım qarşısında
Təzə açan bu çiçəyin.
Bir an sonra ixtiyarsız:
– Siz kimsiniz? – sordum, – deyin.

Gülməmişdən çuxurlanan
Yanağı od tutub yandı.
Dəli könlüm ilk gəncliyi
Həsret ilə yenə andı.

O, dilavər uşaq kimi
Kiprik çalıb gülümsədi:
– Hər kiməmsə yaşlılara
Borcumuzdur hörmət, – dedi.

Tanımadım mən o qızı,
Tanımadı o da məni.
Lakin onun bu hörməti
Saldı yaman oda məni.

(Duydum indi saçları ağ
Bir aşiqi lap ürəkdən –
Sevdiyindən “dayı” sözü
Eşidən dərini mən).

Qız qalmışdı ayaq üstə –
Yaşd olsam o, durmazdı;
“Sağ ol!” deyib əyləşdim mən –
İlk gəncliyim... oturmazdı.
Elə bil ki, yatmış idim
Su səpdilər üzərimə.
İlk gəncliyim indi daha
Görünmürdü gözlərimə...

Lakin nə qəm, bir oğlum var,
O böyüyür, çatar boya,
Bir gün yenə gələr mənim
İlk gəncliyim bu dünyaya.

* * *

Böyüdün, bərkidi qolun-qanadın,
Tay-tuşun içində seçildi adın.
“Özüm qurban, – dedi, – nənən dilinə”.
Tar çaldın, oynadın, qaldılar heyran.
Qızlar oğrun baxdı qıvrım telinə.
Evə gec gələndə olduq nigaran.
Qapıdan çıkmadım bir an gözümü,
Səni hər görəndə tapdım... özümü.

Mənimdi gülüşün, yerişin sənin,
Mənimdi hər ədan, hər işin sənin.
Payızın səninlə dönüb yaz oldu,
Heyif... bu bəsatin ömrü az oldu.
Məni mənliyimdən qoparan oğul,
Gücümü özüylə aparın oğul.
Ölüb dirilməyin yoxmuş əlacı,
Sənsiz zarıncıyam, bala, zarıncı...

ƏBƏDİYYƏT

Bir adamın bütün nəslə
Yer altından qalxsa əgər,
Nəçə rəngli, nəçə səslə,
Nəçə-nəçə qiyafəli,
Nəçə cəsurluq heykəli
Milyon-milyon cərgələner.

Cərgələrdən biri mənim
Arxamdakı insanlardır:
Damarımda çox-çox qədim
Ulusların, obaların,
Nəci bəqləli babaların –
Əcdadımın qanı vardır.

Bir zəncirdir – o cərgənin
Nə ucu var, nə bucağı,
Onun sirli həlqəsinin
Getmə idi biri bada,
Göz açmazdım mən həyata
Əstrimizin oğlan çağı.

Nəhayətsiz bu zəncirin
Sən həlqəsi bəlkə mənəm?
Düşündükcə dərin-dərin,
Gördükcə dəni düşün saçı,
Fikr edirdim acı-acı,
Ürəyimi sarmışdı qəm.

Övlad eşqi min həsrətlə
Xəyalımda yandırdı şam –
O zamanlar çox rəqətlə
Bir ataya nəzər salıb,
Qibtə edib, ilham alıb
Bir şərdə mən yazmışam.

Bəxt üzümə güldü, nə qəm,
Gəldi evdən körpə səsi!
Sanki təbrik etdi aləm
O güldükcə şirin-şirin,
Çünki artıq o zəncirin
Mən deyiləm son həlqəsi!

Bir ağacdən neçə budaq
Şaxələnilib çıxacaqdır.
Öyünməsin ölüm nəhaq –
Mənim qanım milyonların,
Nəsil-nəsil insanların
Damarında axacaqdır.
Mənim gözümlə milyonların,
Nəsil-nəsil insanların
Gözləriylə bu dünyaya –
Ulduzlara, Günə, Aya
Zaman-zaman baxacaqdır.

KİTABDAKILAR

Ön söz 4

"OLMAZ-OLMAZ!" DEYİRSƏN

Məhəbbətin alovu	8
İnsan alovu	9
Həsretliyəm	9
Biləydi kaş	10
"Olmaz, Olmaz!" deyirsən	11
Eşqimin növrəği	11
Qonşu olmaq istəmirəm	12
Cavabından qorxuram	14
Niyə belə şirinsən?	16
Gizli sevgi	16
Bir sevginin meyvəsi.	17
Qoca çaylar kimi	18
Gözlər və ürəklər	20
Söyüdlər hıçqırır	21
Köçəri quş	23
Buradadır	24
Artıq adam	26
Gözümüzün qabağında	27
Telefonda söhbət	28
Görüş yeri	29
Penah getirmişəm	32
Qəlbimə axdı	32
İsmət	33
Vəfa	34
Sual	35
Boyalı dilbər	35
İnilti və gülüş	36
"Sirdaş" nədir dedim	37
Nişanlı	38
Səhər-səhər	38
Əbədiyyətin bir anı	39
Səni seven qadın	40
Harayçı	41
Qərənfil	42
Sevgilim	43
Ən kədərli musiqi	43
Zəhləm getdi... çiçəklərdən	45

Sənə baxanda	47
Gören nə deyər	48
Reislər	50
Təsəlli	50
Bu gün sənı gördüm	51

ŞUŞA QARABAĞIN ZÜMRÜD TACIDIR

Azərbaycan	54
Şehirli torpaq	56
Bələdikmi özümüze	58
Diyarım	61
Zümrüd tac	62
"Vətən" yazdım	63
Dəniz xisətli torpaq	64
Bənövşə yarpağı	65
Sirdaş	67
Neyin efsanəsi	67
Səhvimiz	68
Bu arzum da	69
Gördüm	70
Həyat sənədləri	71
Ustadın kimdir	73
Həsəd	77
Qapını bağlayan fəlek	79
Çərkəzin cavabı	80
Sinəsi dağlı dağ	81
Tükənmez mürekkəb	84
Qartal gözü	85
Məslek yolunda	86

TƏBİƏTİN QIZ VAXTIDIR

Gəlmişəm	87
Laçın qayası	88
Bərədə	90
Qırqovulun qiyməti	91
Maralın öz yolu var	92
Ürəyə açılan atəş	94
Bulaqlar	95
Dağlar buraxmır məni	96
Asan yollar, çətin yollar	99
Bir şələlə var idi	100

Göy göl mənzərələri	104
Duyğulu bahar	107
Bir meynə vardı	109
Baharın məktubu	109
İki lövhə	110
Bulaqların mahnısı	111
Torağaylar çıxır yola	112
Balı qaya	113
Dağ payı	114
Elqovan	116
Gözəlliyyə səyahət	117
Qerib bahar	119
Təbiətin qız vaxtıdır	120

ONLAR YARANIŞDAN TƏZİMDƏDİRLƏR

Heyrət etdim təbiətin acizliyinə	122
Dinmədikcə	123
Gülmaşokər	124
İbrət üçün	126
Olsa	127
Neynirik	128
İnsafsız məhəbbət	129
Bir az	130
Göy gölün xətrinə	131
"Millet geri qalıb..." deyir	132
Biz onları görmüşük	134
Alaçıq və çadır	134
Bir eşqin tarixi	136
Həkimlə söhbət	137
Zənn eləmə	139
Xuruşlu adam	140
Ağacın dili olsaydı	142

BOSFOR SAHİLİNƏ DÜŞDÜ GÜZARIM

"Yaxşı yol!"	144
"Keçmə nəmər köpüsündən"	145
Balaca dayə	148
Ləkələr	154
Yaralı heykəl	156
Daş məktublar	159
Yanıb sönən işıqlar	161

Mən nə haydayam	162
Çətir ürək	163
Bilinməz	165
Yol gedirik	165
İvan Frankoyla söhbət	166
Kiçik Asiyada böyük insan	168
Ulu dağ	171
Ağlayan qız	172
Türk gözəli	173

FƏRƏHLİ-AYAZLI DÜNYAM

Lələ	175
Çobanaldadan	176
Torağay	176
Qırqovul	177
Nənəmin sözləri	177
Dələ	180
Yavan çörəyin dadı	181
Mələhət	182
Balaca ovçu	186

MƏNİM GÖZÜM ULDUZLARA, GÜNƏ, AYA ZAMAN-ZAMAN BAXACAQDIR

Ulduzlara gedən yolda	189
Səndən öyrənib	191
Göydə məşəl	192
Delfinlər	192
Səssiz mahnı	195
Ürək	196
Sən baxışlar	196
Təzə başlanan ömür	198
Gəncənin yanında	198
Füzuli kölgəsi	199
Nəbzın vurur	201
Həm "Sənsiz" oxuyur	202
Vurğun öldü deməyin	203
Dalğa kimi	206
Vaqif İbrahim	206
Atasız-atalı qız	208
Təzə qalar, əziz qalar	209
Sevil	210

"Təcili yardım" kimi	211
Xeyirxahın intiqamı	212
Yaxşı adam	214
Halal ömür	215
Səfərə çıxan küçələr	217
Suların laylası	220
"Gelin atlandı"	221
"Biriniz od, biriniz su"	222
Ana və bala	223
Xəyal	225
Gəl qucaqlaşaq	226
Açılmamış kitab	226
İzlənən kölgə	229
Gəlir bahar, gedir bahar	233
Həkim xəstələndi	235
Gələcəyə atlanış	236
Bu il	237
Doğranan günlər	237
Ağ saçlarım	238
Ürəkdə çapıq	240
Kasa Mare	240
İnsan min il yaşardı	243
Nənəm danışqan olub	246
Anamgildədir	247
"Çatdı çətin günüüm, ana, ay ana"	248
Əhdim-arzum	248
Gözəl axtarıram	249
"Üç oğlum var idi...çox gördü tale"	250
Tez evləndirək	251
Sevincimi gəzirom	251
Qarışıq düşməsin	253
Şəriyyətli ömür	255
Hələ ki, sağam	257
Əhdin mübarək	258
Fəxrəddinli ucalığım	259
Ayrılıq	267
Yuvamızın qaranquşu	270
Gəncliyimdən ayrılan gün	271
Əbədiyyət	273

Buraxılışa məsul:	<i>Umud Rəhimoğlu</i>
Texniki redaktor:	<i>Mübariz Piriyeu</i>
Kompyuter səhifələyicisi:	<i>Azər Quliyev</i>
Korrektor:	<i>Rəhilə Quliyeva</i>

Yığılmağa verilmişdir 13.08.2004. Çapa imzalanmışdır 19.02.2005.
Formatı 60x90 $\frac{1}{16}$. Fiziki çap vərəqi 17,5. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 32.

Kitab “Şərq-Qərb” mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Aşıq Ələsgər küç., 17.